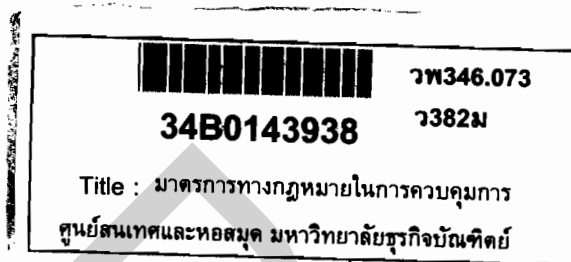

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์
ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505

นายวัชระ ชีระเจตกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2544

ISBN : 974 - 281 - 594 - 1

**THE LEGAL MEASURES ON THE CONTROL OF
CREDIT GRANTING OF THE COMMERCIAL BANK UNDER
THE COMMERCIAL BANKING ACT, B.E. 2505**

Mr. Watchara Teerajetkul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School, Dhurakijpundit University

2001

ISBN 0143938	ISBN : 974 - 281 - 594 - 1
1.2 D.B. 2544	
274	
346.073	
0382 H	
03	

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อวิทยานิพนธ์ มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ตาม
พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505

เสนอโดย นายวัชระ ธีระเจตกุล

สาขาวิชา นิติศาสตร์ (กฎหมายธุรกิจ)

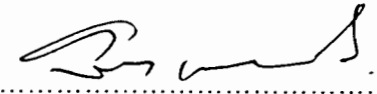
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ภูมิ โชคเหมาะ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

 ประธานกรรมการ
(รศ.ชูศักดิ์ ศิรินิล)
 กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รศ.ดร.ภูมิ โชคเหมาะ)
 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ผศ.ดร.บุญเสริม บุญเจริญผล)
 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(นายชาญชัย บุญฤทธิ์ไชยศรี)
 กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย
(รศ.ศรีราชา เจริญพานิช)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รศ.ดร.สิงหา เจียมศิริ)

วันที่ 24 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2544

วัชระ ธีระเจตกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
3. สมมติฐานของการวิจัย.....	6
4. ขอบเขตของการวิจัย.....	6
5. วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
2 วิวัฒนาการธนาคารพาณิชย์และกฎหมายธนาคารพาณิชย์ไทย.....	8
1. ประวัติความเป็นมาของธนาคารพาณิชย์ไทย.....	8
1.1 ระยะเวลาหรือระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2	8
1.2 ระยะเวลาที่สองหรือระยะระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2	10
1.3 ระยะเวลาที่สามหรือระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2	11
2. กรณีศึกษา.....	12
2.1 ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชย์การ.....	12
2.2 ธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน).....	15
2.3 ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน).....	17
2.4 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน).....	18
3. วิวัฒนาการความเป็นมาของกฎหมายการธนาคารพาณิชย์ไทย..	20
3 การควบคุมการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศ.....	37
1. อังกฤษ.....	37
1.1 ที่มาของมาตรการทางกฎหมาย.....	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	1.2 บทบัญญัติของกฎหมายการธนาคาร ปี ค.ศ. 1987.....	39
	2. สหรัฐอเมริกา.....	41
	2.1 มาตรการทางกฎหมายการธนาคาร ปี ค.ศ. 1987.....	42
	3. ฮ็องกง.....	46
	4. ญี่ปุ่น.....	48
	5. สิงคโปร์.....	50
4	วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการให้สินเชื่อของ ธนาคารพาณิชย์.....	53
	1. พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505.....	54
	2. วิเคราะห์ประเด็นกฎหมายเปรียบเทียบกับต่างประเทศ.....	58
	3. วิเคราะห์พระราชบัญญัติการธนาคาร พ.ศ. 2505 กับร่างพระ ราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.....	61
	4. วิเคราะห์ประเด็นข้อบกพร่องของร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบัน การเงิน พ.ศ.....	69
5	สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	71
	1. สรุปผลการศึกษา.....	71
	2. ข้อเสนอแนะ.....	76
	บรรณานุกรม.....	77
	ภาคผนวก.....	80
	ประวัติผู้เขียน.....	147

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการให้สินเชื่อของ ธนาคารพาณิชย์ตามพระราชบัญญัติการธนาคาร พาณิชย์ พ.ศ. 2505
ชื่อนักศึกษา	นายวัชระ ธีระเจตกุล
อาจารย์ที่ปรึกษา	รศ.ดร. ภูมิ โชคเหมาะ
สาขาวิชา	นิติศาสตร์ (กฎหมายธุรกิจ)
ปีการศึกษา	2543

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิวัฒนาการของกฎหมายเกี่ยวกับการธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ตั้งแต่เริ่มมีการก่อตั้งธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยจนกระทั่งปัจจุบัน แม้ว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเพื่อให้ความช่วยเหลือธนาคารพาณิชย์ที่ประสบปัญหา ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการปล่อยสินเชื่อของกรรมการของธนาคาร การศึกษาครั้งนี้ได้รวบรวมเอกสารทั้งของไทยและต่างประเทศ มาวิเคราะห์ถึงความชัดเจน รัดกุม และข้อบกพร่องต่าง ๆ ของกฎหมายการธนาคารพาณิชย์ว่ามีความครอบคลุมความปลอดภัยให้กับประชาชนผู้ฝากเงินมากน้อยอย่างไร

การศึกษาได้ศึกษาความเป็นมาในการร่างกฎหมายนับแต่การก่อตั้งธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยจนถึงร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ..... รวมทั้งการเกิดปัญหาในธนาคารพาณิชย์ของไทยที่กระทำผิดโดยกรรมการของธนาคาร

ผลการศึกษาพบว่าบทบัญญัติกฎหมายในส่วนของ การให้สินเชื่อของกรรมการนั้นได้มีการแก้ไขในร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน ฉบับใหม่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีข้อบกพร่องบางประการที่ควรนำมาแก้ไขบางประการ เพื่อก่อให้เกิดความชัดเจนในการนำมาใช้ และเพื่อสร้างมูลเหตุจูงใจให้กรรมการในการทำงานเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม

9

Thesis Title	The Legal Measures on the Control of Credit Granting of the Commercial Bank under the Commercial Banking Act, B.E. 2505
Name	Mr. Watchara Teerajetkul
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Dr. Poom Chokmoh
Department	Law
Academic Year	2000

ABSTRACT

The objectives of this thesis were to study the development of the commercial banking laws in Thailand from the beginning up to present and the problems of deceitful lending money to committees of the banks. This study reviewed both domestic and foreign legal documents and used them for analysis about cleanness, and weakness of the commercial banking laws in order to protect bank's depositors.

The study was done by reviewing the history of the commercial banking laws in Thailand from the beginning up to the Draft of the Business of Financial institutions Act, B.E., and also the problems of unlawful lending to the bank's committees.

The study found that the problems of lending to committees were remedied in the Draft of the Business of Financial institutions of this new act. However, the draft still has some weak points that should be remedied before its complete enactment in order to be clearer for enforcement and to make commercial bank's administrators considerate in their performance beneficial to people.

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภารกิจสำคัญของธนาคารพาณิชย์ คือ รับฝากเงินจากประชาชน และนำเงินนั้นไปให้กู้ยืมเพื่อลงทุนในธุรกิจหรือเพื่อการบริโภค ด้วยภาระดังกล่าวจึงก่อให้เกิดความผูกพันระหว่างธนาคารพาณิชย์กับบุคคลอย่างน้อยสองฝ่าย ได้แก่ ผู้ฝากเงินและผู้กู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์ การประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์จึงมีลักษณะพิเศษ คือ อาศัยเงินทุนจากประชาชนผู้ฝากเงินทั่วไปสำหรับใช้ในการประกอบธุรกิจ ต่างจากธุรกิจอื่น ๆ ที่อาศัยทุนของผู้ถือหุ้นเป็นหลัก ดังนั้นตราใบที่ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการกิจอยู่ในบทบาทที่ถูกที่ควรภายใต้กรอบกฎหมายและจารีตประเพณีที่ดี ธนาคารพาณิชย์ย่อมเกิดความมั่นคงและส่งผลให้เงินฝากของประชาชนได้รับความปลอดภัย ภาคธุรกิจต่าง ๆ ก็จะมีทุนหมุนเวียนในการประกอบกิจการ เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมโดยส่วนรวมของประเทศชาติ ประโยชน์ย่อมตกแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยสอดคล้องกัน แต่ถ้าหากการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์มิได้อยู่ในกรอบที่พึงปฏิบัติจนเป็นอันตรายต่อความมั่นคงแล้ว ความเสียหายย่อมเกิดขึ้นกับประชาชนผู้ฝากเงินอย่างแน่นอน ยังผลให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อระบบธนาคารพาณิชย์ อันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการระดมเงินออมและต่อการลงทุนในภาคธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งในที่สุดอาจจะขยายผลความเดือดร้อนไปสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมส่วนรวมได้ ดังที่ปรากฏในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อธนาคารพาณิชย์มีบทบาทสำคัญที่อาจก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชนโดยส่วนรวมเช่นนี้ ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้น กฎหมายกำกับการทำงานของธนาคารพาณิชย์จึงนับเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดขอบเขตและชี้แนะให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการไปในทางที่ถูกที่ควร และบางครั้งก็ต้องมีการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือกำจัดสิ่งไม่พึงงามที่แอบแฝงอยู่ในวงการธนาคารพาณิชย์ให้หมดสิ้นไป เพื่อยกฐานะธนาคารพาณิชย์ให้สูงขึ้นสมกับที่เป็นสถาบันการเงินอันดับหนึ่งของประเทศ สร้าง

ศรัทธาและความมั่นใจให้เกิดแก่ประชาชน ฉะนั้นกฎหมายธนาคารพาณิชย์จึงต้องมี
วิวัฒนาการควบคู่กับการเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ด้วย

ก่อนปี พ.ศ. 2480 ยังไม่มีการควบคุมธนาคารพาณิชย์อย่างจริงจัง เนื่องจาก
ปริมาณธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ยังมีน้อย การควบคุมการประกอบกิจการธนาคาร
พาณิชย์กระทำโดยการกำหนดเงื่อนไขของกระทรวงการคลังว่าด้วยการควบคุมกิจการ
ธนาคาร โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความ
ปลอดภัยหรือผาสูกแห่งสาธารณชน พุทธศักราช 2471 หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง
เมื่อปี พ.ศ. 2475 และภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ทำให้เกิดปัญหาทางการค้าและการ
เงินระหว่างประเทศ ธนาคารที่จัดตั้งขึ้นในระยะ ปี พ.ศ. 2475 - 2479 ต้องเลิกกิจการไป
ถึง 4 ธนาคาร ในปี พ.ศ. 2480 และ 2481 สาขาธนาคารต่างประเทศอีก 3 แห่งก็เลิก
กิจการในระยะต่อมาด้วย¹ ทำให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องมียกกฎหมายควบคุมธนาคาร
พาณิชย์ และเพื่อเป็นการเตรียมการสำหรับการมีธนาคารกลางต่อไป จึงได้มีการ
ประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พุทธศักราช 2480 โดยพระราช
บัญญัติฉบับนี้ได้วางแนวทางในการควบคุมโดยกำหนดนิยามกิจการธนาคารพาณิชย์
กำหนดเงินทุนขั้นต่ำ และกำหนดให้มอบหลักประกัน (เงินสดหรือหลักทรัพย์) ไว้กับรัฐ
บาล กำหนดข้อห้ามกระทำการที่ไม่ใช่สิ่งที่ธนาคารพึงกระทำ และต้องยื่นรายงานลับต่อ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง มีบทกำหนดโทษเป็นค่าปรับหรืออาจถูกเรียกใบอนุญาต
คืน ในแถลงการณ์ประกอบพระราชบัญญัติได้อ้างถึงวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ คือ
เพื่อให้ความปลอดภัยแก่ผู้ฝากเงินยิ่งขึ้น และเพื่อให้ทราบฐานะเงินของประเทศดีขึ้น
ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากรายงานลับ ทั้งในรูปยอดคงค้างและปริมาณการค้าที่ผ่าน
ธนาคาร

หลังจากมีการจัดตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2485 แล้ว มีการ
เร่งจัดระบบการเงินในประเทศ จึงมีการปรับปรุงพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร
ประกาศเป็นพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พุทธศักราช 2488 ซึ่งถือได้ว่าเป็น

¹ชินนทร์ พิตยาวิวิธ. ธนาคารพาณิชย์ใช้มาตรการอะไรในการพิจารณา
ปล่อยสินเชื่อ. บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด. กรุงเทพมหานคร, 2533 : 23 - 24.

กฎหมายที่มุ่งใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดกฎเกณฑ์และมาตรฐานในการปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์ และให้รัฐบาลมีอำนาจกำกับดูแลให้ธนาคารดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานที่กำหนดนั้น โดยมีทั้งหมด 38 มาตรา และในระบายนั้นธนาคารต่างประเทศยังมีบทบาทในระบบการธนาคารพาณิชย์ในประเทศอยู่มาก จึงมีบทบัญญัติว่าด้วยการขอจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ใหม่ เพื่อเปิดโอกาสให้มีธนาคารพาณิชย์ไทยมากขึ้น ขณะเดียวกันก็มีขั้นตอนการเลิกกิจการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง มีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตเมื่อเห็นว่าฐานะไม่มั่นคง หรือโดยคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งเข้าควบคุมธนาคารที่หยุดทำการจ่ายเงิน ซึ่งมีอำนาจจัดการธนาคารเสมือนหนึ่งได้รับโอนกิจการและสินทรัพย์ของธนาคารมาเป็นของตนเอง และสั่งเลิกกิจการเพื่อชำระบัญชีได้ ทั้งนี้ โดยมีเจตนาเพื่อช่วยให้ผู้ฝากเงินต้องเสียหายน้อยกว่าที่จะปล่อยให้ธนาคารจะล้มไปเอง

ในด้านการกำกับควบคุมได้มีบทบัญญัติว่าด้วยการควบคุมมาตรฐานต่าง ๆ ตามหลักวิชาการ ได้แก่ การดำรงเงินสดสำรอง ข้อห้ามปฏิบัติ คือ ห้ามลดทุน ห้ามให้กู้แก่กรรมการ ห้ามซื้อหรือมีไว้ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่เกี่ยวกับธุรกิจ ฯลฯ การกำหนดอัตราดอกเบี้ย การประกาศงดปล่อยและรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้มีการตรวจสอบ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการตรวจสอบสินทรัพย์และการดำเนินกิจการของธนาคารพาณิชย์ และใช้เป็นข้อมูลในการสั่งเพิกถอนการอนุญาตได้ หากฐานะและการดำเนินงานโดยทั่วไปของธนาคารอยู่ในลักษณะอันจะเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อประโยชน์ของประชาชน

ในระยะต่อมาเมื่อเจ้าหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทยได้เข้าตรวจสอบและมีการใช้ข้อมูลรายงานกลับมาเป็นพื้นฐานในการวางนโยบายการเงินของประเทศมากขึ้น ประกอบกับเริ่มมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 จึงมีการปรับปรุงมาตรฐานการควบคุมธนาคารพาณิชย์ให้รัดกุมและกว้างขวางขึ้น โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พุทธศักราช 2505 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2505 และต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2522 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม 2522 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ

“โดยที่พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ได้ประกาศใช้ บังคับมานานแล้วมีบทบัญญัติหลายมาตราไม่เหมาะสมกับกาลสมัย สมควรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติเดิม และเพิ่มเติมบทบัญญัติ ใหม่ขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นคงและเป็นหลักประกันแก่การประกอบ การธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ ประกอบกิจการได้จากรัฐบาลนั้นเป็นแหล่งระดมเงินทุนที่สำคัญของ ประเทศย่อมเป็นการสมควรที่ธนาคารพาณิชย์จะพึงมีบทบาทในการใช้ เงินทุนนั้นไปในทางอำนวยประโยชน์แก่การพัฒนาเศรษฐกิจของ ประเทศให้มากยิ่งขึ้น และอีกประการหนึ่ง การธนาคารพาณิชย์นับว่า เป็นกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณ ชน เป็นการสมควรที่จะให้สาธารณชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมใน การประกอบกิจการด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

ตัวอย่างที่กฎหมายไม่รัดกุม จนเป็นช่องทางให้ผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ฉ้อ โกง หรือ บริหารงานโดยประมาท จนเป็นสาเหตุให้ธนาคารพาณิชย์ต้องเลิกล้มกิจการ มี ดังนี้

1. การยอมให้ผู้บริหารนำเงินของธนาคารพาณิชย์ให้กู้แก่กิจการของตนเอง โดยไม่มีกฎหมายห้ามอย่างชัดเจนว่า ผู้ถือหุ้น และ ญาติใกล้ชิด ต้องไม่กู้เงินจากธนาคาร ที่ตนถือหุ้นอยู่เกินกว่าจำนวนเงินของมูลค่าหุ้น เมื่อไม่มีกฎหมายห้ามไว้อย่างชัดเจน ก็ เป็นช่องทางให้เกิดความประมาท โดยให้กิจการของตนและผู้ใกล้ชิดกู้เงินเป็นจำนวน มาก ในขณะที่ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันไม่พอตามมูลค่าหนี้ที่กู้ ตัวอย่างในกรณีนี้ ได้แก่ ธนาคารเกษตร จำกัด กล่าวคือ ผู้ถือหุ้นใหญ่มีธุรกิจเกี่ยวข้องกับการเกษตรมาก เช่น โรง งานแป้งมันสำปะหลัง บริษัทส่งออกสินค้าเกษตร บริษัทจำหน่ายรถแทรกเตอร์ และผู้ ถือหุ้นใหญ่ของธนาคารเกษตรได้กู้เงินจากธนาคารเกษตร จำกัด ไปใช้ในกิจการของตน ต่อมาก็ไม่ชำระหนี้คืนธนาคาร ทำให้ธนาคารเกษตรขาดแคลนเงิน เมื่อผู้ฝากเงินถอนเงิน ธนาคารก็ไม่มีเงินคืนให้ จนกระทรวงการคลังต้องเข้าไปดำเนินการแก้ปัญหา เมื่อ ปี พ.ศ.

2. การยอมให้ธนาคารพาณิชย์ขยายสาขามากเกินความสามารถ โดยไม่มีกฎหมายกำหนดว่า การขยายสาขาจะทำได้ภายใต้ข้อกำหนดอย่างไรบ้าง ทำให้มีรายจ่ายเกินรายได้ ในที่สุดธนาคารก็ประสบผลขาดทุน ตัวอย่างในกรณีนี้ ได้แก่ ธนาคารไทยพัฒนา จำกัด ซึ่งมีการขยายสาขามากถึง 47 สาขา จึงเป็นเหตุให้มีค่าใช้จ่ายสูงมาก จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2513 ธนาคารไทยพัฒนาประสบกับปัญหาเงินขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรงต้องให้ผู้ถือหุ้นใหม่เข้ามาบริหารแทน และได้เปลี่ยนชื่อเป็นธนาคารมหานคร จำกัด

3. การให้สินเชื่อโดยมีหลักประกันไม่เพียงพอ เป็นเรื่องที่ถูกธนาคารพาณิชย์ดำเนินการกันจนปรากฏว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา เนื่องจากไม่มีกฎหมายกำหนดในการชดเชยค่าเสียหายที่ผู้บริหารประมาทในเรื่องนี้ จึงเป็นเหตุให้ผู้บริหารและผู้ถือหุ้นไม่ต้องระมัดระวัง ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์เกิดปัญหาจากการให้สินเชื่อโดยมีหลักประกันไม่เพียงพอตามมูลค่าของสินเชื่อ ธนาคารก็จะประสบกับปัญหาการขาดทุนอย่างรุนแรงจนต้องเลิกล้มกิจการ ตัวอย่างในกรณีนี้ ได้แก่ ธนาคารเอเชีย จำกัด เมื่อ ปี พ.ศ. 2528 - 2529 ได้ให้สินเชื่อกับเครือญาติของกรรมการโดยมีหลักประกันไม่เพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาถึงธนาคารแห่งประเทศไทยต้องเข้ามาช่วยแก้ปัญหา

ตัวอย่างอีกธนาคารหนึ่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชยกรรม เมื่อ ปี พ.ศ. 2538 ได้ให้สินเชื่อเป็นมูลค่าสูงโดยที่หลักประกันในการค้ำประกันนั้นมีมูลค่าเพียงเล็กน้อย จนกระทั่งธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชยกรรมต้องเลิกล้มกิจการ และกลายเป็นข่าวการฉ้อโกงโดย ธนาคารพาณิชย์เองแพร่ไปทั่วโลก จนกลายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเกิดวิกฤตขึ้น

ปัญหาเหล่านี้สามารถป้องกันได้ด้วยการมีกฎหมายควบคุมการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ที่ดี เท้าตันกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ ฉะนั้นการศึกษาวิจัยเพื่อปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์จึงเป็นเรื่องจำเป็นต้องกระทำอย่างเร่งด่วน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของกฎหมายเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นว่า ยังมีจุดบกพร่องของการบังคับใช้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ในเรื่องที่เป็นช่องทางให้กรรมการผู้บริหารธนาคารพาณิชย์กู้เงินจากธนาคาร จนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อปี พ.ศ. 2540
3. เพื่อเสนอแนวทางปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ฝากเงินและเจ้าหน้าที่ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจอีกต่อไป

3. สมมติฐานของการวิจัย

การที่พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มีบทบัญญัติห้ามมิให้สินเชื่อแก่กรรมการของธนาคารพาณิชย์นั้น ในทางปฏิบัติธนาคารได้มีการหลีกเลี่ยงการให้สินเชื่อแก่พรรคพวกของกรรมการแทน เนื่องจากกฎหมายที่กำหนดไว้ที่ควบคุมยังไม่เหมาะสม รัดกุม จึงเห็นควรค้นหาแนวทางกฎหมาย เพื่อมาควบคุมการให้สินเชื่อให้มีประสิทธิภาพ

4. ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะปัญหาที่เกิดจากข้อบกพร่องของกฎหมายเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ ไม่รวมข้อบกพร่องจากปัจจัยภายนอก
2. ศึกษาจุดบกพร่องเฉพาะพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 และร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.....

5. วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการศึกษา ใช้วิธีค้นคว้าจากเอกสาร (documentary research) โดยศึกษาจากตำราทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ รวมทั้งมีการสัมภาษณ์บุคคลที่มี

อาชีพต่าง ๆ ได้แก่ นักวิชาการ ข้าราชการ พนักงานธนาคาร และประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อนำรายละเอียดที่เป็นส่วนสำคัญมาทำการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive method)

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้เกิดความคิดที่จะแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการธนาคารพาณิชย์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจการธนาคารพาณิชย์และอธิบายความฉ้อฉลของผู้บริหารธนาคารพาณิชย์

2. หากมีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการธนาคารพาณิชย์ได้จริง จะเป็นประโยชน์ต่อ

2.1 ประชาชนผู้ฝากเงินจะมีหลักประกันว่าเงินของตนที่ฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์จะไม่ถูกฉ้อโกง

2.2 ธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคง

2.3 ไม่เกิดปัญหาแก่ระบบเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศ

บทที่ 2

วิวัฒนาการธนาคารพาณิชย์และกฎหมายธนาคารพาณิชย์ไทย

1. ประวัติความเป็นมาของธนาคารพาณิชย์ไทย

ธนาคารพาณิชย์จะเป็นตัวกลางทางการเงินระหว่างผู้มีเงินออมกับผู้ที่ต้องการใช้เงินแหล่งทุนของธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญมาจากประชาชนผู้ฝากเงิน แล้วนำเงินนั้นไปให้ผู้ต้องการเงินทุนกู้ยืม

1.1 **ระยะแรกหรือระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2¹** (ระหว่าง พ.ศ. 2431 - 2484) ธนาคารพาณิชย์ไทยได้เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรป เมื่อ พ.ศ. 2440 ทอดพระเนตรกิจการต่างๆ ของประเทศเหล่านั้น เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการปรับปรุงประเทศซึ่งยังล้าหลังอยู่มาก ในการนี้พระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นมหิศรราชหฤทัย (พระองค์เจ้าไชยยงค์ มงคล) เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ (กระทรวงการคลัง) ก็ตามเสด็จไปด้วย เมื่อเสร็จสิ้นภาระกิจและเสด็จกลับพระนครแล้วก็มีพระราชดำริที่จะปรับปรุงการค้าขายระหว่างประเทศ เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเจริญก้าวหน้าดังในอารยะประเทศ จึงทรงมีพระราชประสงค์จะจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ของไทยขึ้น เพราะในขณะนั้นได้มีธนาคารพาณิชย์ของอังกฤษ 2 ธนาคาร คือ ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ (Hong Kong & Shanghai Bank Corp.) เป็นธนาคารแรกที่ได้รับพระบรมราชานุญาตให้ตั้งขึ้นในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2431 และธนาคารชาร์เตอร์ (The Charter Bank Ltd.) ได้รับพระบรมราชานุญาตให้ตั้งเป็นธนาคารที่สองใน พ.ศ. 2437 และต่อมา พ.ศ. 2440 ก็มีพระบรมราชานุญาตให้ตั้งธนาคารแห่งอินโดจีน (Banque de L' Indochine Ltd.) ของฝรั่งเศสเป็นธนาคารที่สาม เมื่อทรงเห็นว่าธนาคารต่างชาติได้เปิดดำเนินธุรกิจรองรับการ

¹ชินนทร์ พิทยาวิวิธ. ธนาคารพาณิชย์ใช้มาตรการอะไรในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อ. บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด. กรุงเทพมหานคร, 2533 : 23 - 24.

ค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเชื้ออำนาจประโยชน์แก่พวกตนที่เข้ามาทำการค้าขายอยู่ในประเทศไทยไม่ได้อำนาจประโยชน์ให้แก่พ่อค้าคนไทย ในขณะที่เดียวกันก็ทรงเห็นว่าเนื่องจากประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยเข้าใจในธุรกิจธนาคารพาณิชย์นัก เกรงว่าจะยังไม่เป็นที่นิยมของประชาชนเพราะเป็นเรื่องใหม่ ถ้าตั้งขึ้นแล้วไม่ประสบความสำเร็จก็จะเสียหาย จึงทรงให้เปิดกิจการซึ่งมีการดำเนินการอย่างเดียวกับธนาคารพาณิชย์ เริ่มทดลองเป็นการภายในตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2447 เริ่มรับเงินฝากจากกลุ่มคนที่เชื่อถือและให้กู้ยืมมีทุนเริ่มแรกสามหมื่นบาทและเรียกกิจการนี้ว่า "บุคคัลกย (Book Club)" เมื่อเริ่มมีความนิยมเชื่อถือมากขึ้น จึงได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตจัดตั้งเป็น แวงค์สยามกัมมาจล ทุนจำกัด (Siam Commercial Bank Co., Ltd.) ซึ่งได้รับพระราชทานอำนาจพิเศษและเปิดทำการเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2449 โดยมีเงินทุนสามล้านบาท แบ่งเป็น 3,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 1,000 บาท มีพระบรมวงศานุวงศ์ ขุนนางชั้นผู้ใหญ่ชาวต่างชาติ พ่อค้าชาวจีน และพระคลังข้างที่เข้าถือหุ้นด้วย ที่ให้ชาวต่างประเทศเข้าถือหุ้นด้วย เพราะทรงดำริให้ขยายกิจการธุรกิจด้านแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศด้วย เพื่อให้ดำเนินธุรกิจธนาคารพาณิชย์เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ของชาติตะวันตก ต่อมาวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2482 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด นับเป็นธนาคารพาณิชย์ไทยแห่งแรกที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน และเจริญก้าวหน้ามีความมั่นคงมาจนกระทั่งปัจจุบัน

หลังจากมีการจัดตั้งแวงค์สยามกัมมาจล ทุนจำกัด แล้ว ได้มีการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์อื่นอีกหลายธนาคาร กลุ่มผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเดียวกันก็คือพวกพ่อค้าชาวจีนกับพวกขุนนาง กล่าวคือ ใน พ.ศ. 2450 พระสรรพการนิรภัยกิจ ซึ่งเป็นเลขานุการของกรมหมื่นมหิศรราชหฤทัย และเป็นผู้จัดการแวงค์สยามกัมมาจล ทุนจำกัด ฝ่ายไทย ได้จัดตั้งแวงค์มณฑล ทุนจำกัด มีเงินทุนสี่ล้านบาท และต่อมา พ.ศ. 2451 บริษัทยูเส็งเฮงได้ขยายกิจการบริษัทเป็นแวงค์จีนสยาม และบริษัทบางกอกซิติแวงค์ ทุนจำกัด ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2452 ต่อมาบริษัทบางกอกซิติแวงค์ ทุนจำกัด ประสบปัญหาในการดำเนินงานต้องควบกิจการกับแวงค์จีนสยาม เป็นบริษัทแวงค์จีนสยาม ทุนจำกัด เมื่อ พ.ศ. 2453 อย่างไรก็ตามแวงค์จีนสยามเปิดดำเนินการอยู่ต่อไปอีก 3 ปี ก็เกิดวิกฤตการณ์ทำให้ต้องปิดกิจการไปเมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2456

ในต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กล่าวคือ ประมาณ พ.ศ. 2456 อยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 มีธนาคารพาณิชย์ไทยหลายธนาคารได้หยุดจ่ายเงินให้แก่ลูกหนี้ รวมทั้งผู้ฝากเงิน ในที่สุดต้องเลิกกิจการเนื่องจากการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ มีการทุจริตขึ้นภายในธนาคารนั้น ๆ ทำให้ผู้ฝากเงินได้รับความเสียหาย ทั้งนี้เพราะทางการยังไม่มีมาตรการในการกำกับควบคุมอะไรนัก ปล่อยให้ธนาคารพาณิชย์เหล่านั้นดำเนินธุรกิจตามลำพัง เป็นผลให้เกิดความเสียหายขึ้นดังกล่าว จึงทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยขาดความเชื่อถือและเสื่อมไประยะหนึ่ง เริ่มฟื้นฟูใหม่ในราวปลาย พ.ศ. 2473 ต่อมาธนาคารแห่งเอเชีย จำกัด และธนาคารนครหลวงไทย จำกัด ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเพิ่มอีกเมื่อ พ.ศ. 2482 และ พ.ศ. 2484 ตามลำดับ

1.2 **ระยะที่สองหรือระยะระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2** (ระหว่าง พ.ศ. 2485 - 2488) ในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นี้ เป็นช่วงที่ประเทศญี่ปุ่นได้เข้าร่วมกับฝ่ายอักษะทำสงครามกับฝ่ายพันธมิตรและรุกรานประเทศย่านเอเชียหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย บีบบังคับให้ประเทศไทยเข้าเป็นพันธมิตรร่วมกับตน โดยที่เกรงว่าจะเสียเลือดเนื้อและชีวิตของคนไทย เพราะแสนยานุภาพของกองทัพญี่ปุ่นยิ่งใหญ่และทันสมัยกว่าประเทศไทยมาก รัฐบาลในสมัยนั้นจึงจำเป็นต้องยอมร่วมรบกับญี่ปุ่นโดยประกาศสงครามกับฝ่ายพันธมิตร เป็นเหตุให้สาขาธนาคารพาณิชย์ของต่างประเทศยกเว้นของญี่ปุ่นจำต้องถูกปิดกิจการลงชั่วคราว โดยรัฐบาลได้ออก "พระราชบัญญัติควบคุมและจัดการกิจการหรือทรัพย์สินของคนต่างด้าวบางจำพวกในภาวะคับขัน พ.ศ. 2484" ซึ่งช่วงเวลานี้เองรัฐบาลก็สนับสนุนให้คนไทยที่ต้องการดำเนินธุรกิจธนาคารพาณิชย์ได้จัดตั้งธนาคารพาณิชย์ขึ้นใหม่เพิ่มอีก 5 ธนาคาร คือ

1. ธนาคาร มณฑล จำกัด ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2485 ต่อมาธนาคารแห่งนี้ได้ควบกับธนาคาร เกษตร จำกัด แล้วภายหลังได้เปลี่ยนเป็นธนาคารกรุงไทย จำกัด เมื่อ พ.ศ. 2509

2. ธนาคาร กรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2487 และได้ถูกรวมเข้ากับธนาคารกรุงไทย เมื่อ พ.ศ. 2540

3. ธนาคาร กรุงเทพ จำกัด ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2487

4. ธนาคาร กรุงศรีอยุธยา จำกัด ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2488

5. ธนาคาร กสิกรไทย จำกัด ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2488

ซึ่งเป็นผลให้ธนาคารพาณิชย์ไทยที่ได้จัดตั้งขึ้นใหม่กับที่มีอยู่เดิมและยังคงดำเนินธุรกิจอยู่ มีโอกาสดีในการทำธุรกรรมด้านเงินตราต่างประเทศ ต่างทำกำไรจากผลต่างของอัตราซื้อขายเงินตราต่างประเทศ เนื่องจากมีการค้าขายพืชผลเกษตรกรรมและสินค้าทั่วไปกับประเทศญี่ปุ่นรวมทั้งประเทศใกล้เคียงเป็นจำนวนมาก ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งหลายเหล่านี้ได้กำไรเป็นปึกแผ่นมั่นคงเจริญเติบโตในเวลาต่อมา นอกจากนี้ยังได้มีการก่อตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยขึ้นเพื่อเป็นธนาคารกลางทำหน้าที่ควบคุมดูแลการเงินและการธนาคารของประเทศด้วย การออกกฎหมายจัดตั้งธนาคารแห่งประเทศไทย เรียกว่า “พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485” โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นองค์กรอิสระและมีความเป็นอิสระในการทำงานเพื่อควบคุมการเงินและการธนาคารของประเทศ โดยเริ่มทำการรับโอนเงินจากสำนักงานชาติไทย ซึ่งได้เริ่มก่อตั้งไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2482 มาดำเนินงาน

1.3 **ระยะที่สามหรือระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2** (ระหว่าง พ.ศ. 2489 – ปัจจุบัน) เมื่อเสร็จสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 ธนาคารพาณิชย์สาขาต่างประเทศที่ถูกปิดกิจการลงชั่วคราวก็กลับมาเปิดดำเนินการต่อไป ภายหลังจากนั้นได้มีธนาคารพาณิชย์ไทยได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเพิ่มขึ้นอีกหลายธนาคาร เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับดังนี้²

1. ธนาคาร แลลมทอง จำกัด ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2491
2. ธนาคาร สหธนาคาร จำกัด ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2492
3. ธนาคาร ไทยท努 จำกัด ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2492
4. ธนาคาร เกษตร จำกัด ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2493 ต่อมา พ.ศ. 2509 ได้ควบเข้ากับธนาคาร มณฑล จำกัด และเปลี่ยนเป็นธนาคาร กรุงไทย จำกัด
5. ธนาคาร ศรีนคร จำกัด ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2493

²ชัยชาญ วิบูลศิลป์. “เจาะวิกฤตสถาบันการเงินไทย.” รายงานผลการวิจัย. มหาวิทยาลัยเกริก, 2541 : 5.

6. ธนาคาร ทหารไทย จำกัด ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2500
7. ธนาคาร มหานคร จำกัด ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2503
8. ธนาคาร เอเชียทรัสต์ จำกัด ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2508 ต่อมา พ.ศ. 2528 ได้เปลี่ยนเป็นธนาคารสยาม จำกัด และได้ถูกเลิกกิจการไปเมื่อ พ.ศ. 2536

หลังจากนั้น รัฐบาลก็ไม่มีนโยบายที่จะให้จัดตั้งธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นอีก เพราะเห็นว่าธนาคารพาณิชย์ไทยมีจำนวนเพียงพอกับความต้องการในระบบเศรษฐกิจของประเทศแล้ว

2. กรณีศึกษา

2.1 **ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรม**³ เริ่มก่อตั้งเมื่อประมาณกลาง ปี พ.ศ. 2487 ด้วยความริเริ่มของ พล.ต.อ.พระพินิจนคดิ และ ม.ร.ว.บุญรับ พินิจนคดิ โดย พล.ต.อ. พระพินิจนคดิ ได้ติดต่อรวบรวมบรรดามิตรสันทิในวงการธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม และโรงสีข้าว เพื่อร่วมจัดตั้ง มีคณะกรรมการชุดแรกประกอบด้วย

1. พระมหาอำมาตย์โท พระยาเทพวิฑูรพหุลศรุตาบดี เป็นประธานกรรมการ
2. ม.ร.ว.บุญรับ พินิจนคดิ
3. นายมี เกษมสุวรรณ
4. นายสนิท มหาคุณ
5. นายตันซิวเม้ง หวังหลี
6. นายสงวน บุญรักษ์
7. นายเล็ก เคียงศิริ
8. นายเชวง เคียงศิริ
9. นายโลเตียกชาน บุลสุข เป็นกรรมการ

³สำราญ รอดเพชร และชินทร์ แซ่มสาคร. ประวัติศาสตร์ธนาคารไทย. กรุงเทพฯ, 2541. หน้า 40-42.

ธนาคาร กรุงเทพฯ พาณิชยกรรมเริ่มเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2487 มีทุนจดทะเบียน 3,000,000 บาท ณ อาคารเลขที่ 1436 ถนนทรงวาด เขต สัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ โดยมีนายยม ตันทศเศรษฐี เป็นผู้จัดการคนแรก ต่อมาวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2498 ธนาคารได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ พระราชทานตราตั้งรูปครุฑให้เป็นธนาคารพาณิชย์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัว

สาขาของธนาคารแห่งแรกจัดตั้ง เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2498 ที่ ยาวราช ส่วนสาขาในต่างจังหวัดแห่งแรกคือ สาขาชลบุรี ซึ่งเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2499

สัญลักษณ์ของธนาคารแรกเริ่มเป็นตัวอักษร ธกพ. ไขว้กันภายในเส้นล้อม กรอบ ต่อมาเมื่อ พล.ต.อ.พระพิริยชนคตี่ ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการได้เปลี่ยน สัญลักษณ์เป็น สตางค์แดง ด้วยเหตุผลว่า เป็นการอนุรักษ์รูปและสัญลักษณ์ของ สตางค์แดงเอาไว้ให้ อนุชนรุ่นหลังได้รู้จัก ส่วนคำขวัญคือ “ก้าวไกลไปกับคุณ”

ในช่วง พ.ศ. 2537 ธนาคารประสบปัญหาความเชื่อมั่น ประชาชนจำนวนมากแห่ถอนเงินจนทางการต้องเข้าไปแทรกแซง และสั่งเพิ่มทุนจาก 6,000 ล้านบาทเป็น 8,000 ล้านบาท แต่กลุ่มผู้ถือหุ้นเดิมไม่สามารถเพิ่มทุนได้ กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและ พัฒนาระบบสถาบันการเงิน และธนาคารออมสินจึงเข้าไปซื้อหุ้นประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ และส่งนายพร อิศรเสนา ณ อยุธยา นายปกรณ์ มาลากุล ณ อยุธยา และนายวิเชียร นิติธรรม เข้าไปเป็นกรรมการ หลังจากนั้นได้เพิ่มทุนอีก 500 ล้านบาท โดยกองทุนเพื่อการ ฟื้นฟูฯ จะเข้าไปซื้อ 300 ล้านบาท ในราคาหุ้นละ 15 บาท รวมเป็นเงิน 4,500 ล้านบาท

ธนาคารถูกทางการเข้าควบคุมในสมัยที่ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยตั้งคณะกรรมการควบคุมจำนวน 5 คน มี นาย พร อิศรเสนา ณ อยุธยา เป็นประธาน ต่อมาธนาคารแห่งประเทศไทยได้ว่าจ้างบริษัทเงิน ทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ไอเอฟซีที) เข้าฟื้นฟูกิจการ โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนา ให้เป็นธนาคารขนาดกลางชั้นนำภายใน 7 ปี นอกจากนี้มีการตั้งคณะกรรมการบริหารชุด ใหม่เข้าบริหารแทนชุดเก่า โดยนายอรัญ ธรรมโน เป็นประธานกรรมการ และนายอัศวิน คงศิริ เป็นกรรมการผู้จัดการ การเข้าไปฟื้นฟูกิจการธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรม ของ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมฯ ดำเนินการไปได้ช่วงระยะหนึ่ง รัฐบาลก็ได้ประกาศ

“มาตรการ 14 สิงหาคม” ในวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2541 ซึ่งกำหนดมาตรการในส่วนของธนาคาร กรุงเทพฯ พาณิชยกรรมว่า

“เนื่องจากมีสินเชื่อด้อยคุณภาพซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายได้อยู่ในสัดส่วนที่สูงมาก สถานะการดำเนินงานของธนาคารไม่อยู่ในวิสัยที่จะประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ได้อย่างมั่นคง การฟื้นฟูกิจการจะต้องใช้เงินทุนจำนวนมากมีโอกาสที่จะหาผู้เข้าร่วมทุนได้น้อย จึงควรให้ดำเนินการแก้ปัญหาเพื่อรักษาประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้องโดยรวม โดยการโอนทรัพย์สินส่วนที่ดี (อันได้แก่สินเชื่อยังมีการจ่ายดอกเบี้ยอยู่อย่างต่อเนื่อง และตัวสัญญาที่ใช้เงินที่ออกโดยกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ) เงินฝากทั้งหมดและหนี้อื่น ๆ รวมทั้งหนี้สินที่เป็นภาระผูกพันล่วงหน้าไปยังธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) โดยไม่ให้ผู้ฝากเงิน เจ้าหนี้ และผู้กู้เงินเดือดร้อน เมื่อดำเนินการดังกล่าวแล้ว ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรมจะเหลือเพียงสินเชื่อด้อยคุณภาพ จึงควรแปลงสถานะเป็นบริษัทบริหารสินทรัพย์ (AMC) เพื่อบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของตัวเองและรับจ้างบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ”⁴

กรณีธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรม จำกัด (มหาชน)⁵ นั้นพบว่ามีการกระทำความผิดพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อธนาคาร คือ

1. การให้สินเชื่อและก่อภาระผูกพันแก่กิจการที่กรรมการ หรือพนักงานของธนาคาร หรือตัวแทนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม โดยไม่มีหลักทรัพย์ที่มั่นคงค้ำกับภาระหนี้สินที่นำมาจำนองกับธนาคาร หรือจำนำเป็นประกันเต็มวงเงิน จำนวน 45 ราย

2. ไม่ดำเนินการให้ลูกหนี้ที่เป็นกิจการที่กรรมการ หรือพนักงานของธนาคาร หรือตัวแทนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับรายที่มีหลักประกันไม่ค้ำกับภาระหนี้สินตามรายงานการตรวจสอบครั้งก่อน จำนวน 33 ราย ไม่จัดหาหลักทรัพย์ที่มั่นคงมาจำนอง หรือ

⁴ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง แผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน เอกสารข่าวกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 81/2541. หน้า 8.

⁵เปิด 19 ข้อหาละเมิด พ.ร.บ. แบงก์. มติชนรายวัน 2 กรกฎาคม 2539. หน้า 8.

จํานําเป็นประกันเพิ่มเติมให้คํุมภาระหนี้สิน หรือให้กรรมการ หรือพนักงานของธนาคารผู้รับผิดชอบในการอนุมัติเป็นผู้คําประกันส่วนตัวภายในระยะเวลาที่กำหนด

3. ไม่ระงับการต่ออายุสัญญาซื้อ-ขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าข้ามสกุล กับกิจการที่กรรมการ หรือพนักงานของธนาคาร หรือตัวแทนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งให้ลูกหนี้ดังกล่าวชำระส่วนต่างให้เสร็จสิ้นเมื่อสัญญาซื้อ-ขายเงินตราต่างประเทศดังกล่าวครบกำหนด จํานวน 8 ราย รวม 118 ราย

4. ให้กลุ่มบริษัทพระพิณิจ ซึ่งมีผู้บริหารระดับสูงของธนาคารที่เกี่ยวข้องกู้เพื่อซื้อที่ดินในจังหวัดเชียงใหม่ ราชบุรี พะเยา จํานวน 480 ล้านบาท ผ่านผู้ขอกู้ ซึ่งเป็นพนักงานฝ่ายธุรการของธนาคาร 13 คน ภายหลังได้รับชำระหนี้คืนทั้งหมดจาก 6 บริษัทที่ธนาคารปล่อยสินเชื่อต่างประเทศ 29 ล้านเหรียญสหรัฐเท่ากับ 736 ล้านบาท สุดท้ายกลุ่มบริษัทพระพิณิจมียอดคงค้างกับธนาคาร 743 ล้านบาท

2.2 ธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน)⁶ ในวันที่ 13 พฤษภาคม 2542 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ยื่นร้องทุกข์เกี่ยวกับกรรมการผู้รับผิดชอบในการดําเนินการของธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน) จํานวน 1 คนที่ได้กระทำการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 24 ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยสรุปการกระทำความผิดได้ดังนี้ คือ

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ตรวจสอบผลการดําเนินงานของธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน) พบว่า ธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน) มีฐานะและการดําเนินงานอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน ดังนั้น ในวันที่ 19 สิงหาคม 2534 ธนาคารแห่งประเทศไทย จึงมีคำสั่งให้ธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน) ถู้อปปฏิบัติ ดังนี้คือ ในการให้สินเชื่อแก่ลูกค้ารายใหม่ จะต้อง

⁶ข่าวธนาคารแห่งประเทศไทย. ฉบับที่ 27/2542. เรื่องการร้องทุกข์กล่าวโทษอดีตกรรมการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดําเนินการของธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน) ปัจจุบันคือธนาคารรัตนสิน จำกัด (มหาชน). ลงวันที่ 14 พฤษภาคม 2542.

เป็นธุรกิจที่มีผลการดำเนินงานที่น่าเชื่อถือได้และจะต้องวิเคราะห์ฐานะของลูกค้า ผู้ค้า
 ประกันหลักทรัพย์ที่ลูกค้านำมาเป็นประกัน ตลอดจนความสามารถในการชำระหนี้คืน
 และความเป็นไปได้ของธุรกิจของลูกค้าอย่างรอบคอบและถี่ถ้วน และในกรณีที่เป็นการให้
 สินเชื่อตั้งแต่ 30 ล้านบาทขึ้นไป จะต้องมีการหลักทรัพย์จำนองหรือจำนำเป็นประกันเต็ม
 จำนวนหนี้ให้ถูกต้องตามกฎหมาย

ต่อมาธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจพบว่า เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2541
 ธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน) ได้อนุมัติให้สินเชื่อแก่บริษัทลูกหนี้จำนวน 1 ราย ซึ่ง
 เป็นลูกค้ารายใหม่ เป็นเงินจำนวน 135 ล้านบาท โดยไม่มีหลักทรัพย์จำนองหรือจำนำเป็น
 ประกันเต็มจำนวนหนี้หรือภาระผูกพันให้ถูกต้องตามกฎหมาย ทั้ง ๆ ที่ลูกหนี้มีผล
 ประกอบการขาดทุนสะสมเป็นเงินจำนวนมากโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ให้ความเห็น
 สรุปได้ว่า บริษัทมีผลการดำเนินงานขาดทุนจำนวนมาก การดำเนินงานกิจการต่อไปขึ้นอยู่กับ
 ความสำเร็จในการดำเนินงานของบริษัทในอนาคต เป็นการให้สินเชื่อแก่ธุรกิจของลูก
 หนี้ที่มีผลการดำเนินงานที่น่าเชื่อถือ โดยไม่ได้วิเคราะห์หรือประเมินความสามารถใน
 การชำระหนี้ของลูกหนี้ และความเป็นไปได้ของธุรกิจของลูกหนี้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน
 ถือเป็นกรกระทำที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของธนาคารแห่งประเทศไทย ทำให้
 ธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน) และผู้ถือหุ้นธนาคารดังกล่าวได้รับความเสียหาย

ฉะนั้น กรรมการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการได้รับมอบหมายใน
 การจัดการทรัพย์สินของธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน) และเป็นผู้มีอาชีพทำธุรกิจ
 อันเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนในขณะนั้นไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยได้กระทำการฝ่าฝืน
 ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งออกตามมาตรา 24 ทวิ แห่งพระราช
 บัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งได้กำหนดให้ธนาคารแหลมทอง จำกัด
 (มหาชน) ปฏิบัติ ให้สินเชื่อโดยไม่มีหลักประกันจำนอง อันเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มี
 ควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับผู้อื่น เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของ
 ธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน) และผู้ถือหุ้นของธนาคารดังกล่าว

นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีคำสั่งอายัดทรัพย์สินของอดีต
 กรรมการธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน) ดังกล่าวไปยังสถาบันการเงินและหน่วยงาน
 ต่าง ๆ ไว้แล้ว และได้มีหนังสือถึงผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติและสำนักงานตรวจคนเข้า

เมือง เพื่อมีคำสั่งห้ามบุคคลดังกล่าวออกนอกราชอาณาจักรไว้ก่อนเป็นการชั่วคราวด้วยแล้ว

2.3 ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน)⁷ ในวันที่ 23 พฤศจิกายน 2542 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ยื่นร้องทุกข์เกี่ยวกับอดีตผู้บริหารธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) จำนวน 2 คนที่เข้าร่วมกันกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 22 วรรคสอง และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยสรุปการกระทำความผิดได้ดังนี้คือ

จากการตรวจสอบของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) ได้ให้สินเชื่อจำนวนมากกับกิจการในกลุ่มบริษัทที่กรรมการและผู้ถือหุ้นของธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) มีส่วนเกี่ยวข้อง และกิจการส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ที่ด้อยคุณภาพ ดังนั้นเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2538 ธนาคารแห่งประเทศไทยอาศัยอำนาจตามมาตรา 22 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ออกคำสั่งห้ามธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) ให้สินเชื่อแก่กิจการที่ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) กรรมการ หรือผู้ถือหุ้นของธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) และตัวแทนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น รวมทั้งในการให้สินเชื่อให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อกำหนดที่คณะกรรมการบริหารของธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) ได้สั่งการไว้โดยเคร่งครัด

ต่อมาธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจพบว่า เมื่อวันที่ 2 และวันที่ 8 พฤษภาคม 2540 อดีตผู้บริหารธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) จำนวน 2 คน ได้อนุมัติสินเชื่อโดยการอวัลต์สัญญาใช้เงิน 2 ฉบับ เป็นเงินรวม 67 ล้านบาท ให้แก่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ศรีนคร จำกัด ซึ่งมีกรรมการและผู้ถือหุ้นของธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยฝ่าฝืนคำสั่งของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยบริษัทดังกล่าวมีผลประกอบการตามงบการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2539 ขาดทุนสุทธิ 124.9 ล้านบาท และมีผลประกอบการขาดทุนทุกเดือนตลอดมา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าฐานะการเงินและผล

⁷ข่าวธนาคารแห่งประเทศไทย. ฉบับที่ 72/2542. เรื่องการร้องทุกข์กล่าวโทษอดีตผู้บริหารของธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน). ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2542.

การดำเนินการอยู่ในลักษณะที่สังเกตเห็นได้ว่าการให้สินเชื่อของธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) จะไม่สามารถเรียกคืนได้จากบริษัทดังกล่าว ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2540 บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ศรีนคร จำกัด ถูกระงับการดำเนินกิจการเป็นการชั่วคราว และวันที่ 8 ธันวาคม 2540 ถูกปิดกิจการเป็นการถาวร และเมื่อตัวสัญญาใช้เงินดังกล่าวครบกำหนดใช้เงินแล้วหลังจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ศรีนคร จำกัด ถูกปิดกิจการ ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) จึงได้จ่ายเงินพร้อมดอกเบี้ยตามภาระอวัลให้แก่ผู้รับเงินตามตัวเป็นเงิน 73 ล้านบาทเศษ จนถึงปัจจุบันธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) ก็ยังไม่ได้รับชำระหนี้ดังกล่าวคืน

ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงเห็นว่าอดีตผู้บริหารธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) จำนวน 2 คน ในฐานะเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) และในฐานะเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนได้ร่วมกันกระทำผิดหน้าที่ของตนโดยการให้ประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมายจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) และผู้ถือหุ้นของธนาคารดังกล่าว

นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีคำสั่งอายัดทรัพย์สินของอดีตผู้บริหารธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) ดังกล่าวไปยังสถาบันการเงินและหน่วยงานต่าง ๆ ไว้แล้ว และได้มีหนังสือถึงผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติและสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อมีคำสั่งห้ามบุคคลดังกล่าวออกนอกราชอาณาจักรไว้ก่อนเป็นการชั่วคราว

2.4 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เนื่องจาก บริษัท เอเชียอินดัสเตรียล พาร์ค จำกัด ซึ่งมี นายชาติรี โสภณพานิช ประธานกรรมการบริหารธนาคารกรุงเทพ และคนในตระกูลโสภณพานิช รวมถึงบริษัทในเครือถือหุ้นอยู่ถึง 50% จากทั้งหมด 9 ล้านหุ้น ได้กู้เงินจากธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จำนวน 680 ล้านบาท เป็นเงินกู้ระยะยาว 7 ปี ระยะปลอดหนี้ 4 ปี อัตราดอกเบี้ยเอ็มแอลอาร์ -1.5 โดยนำที่ดินเปล่าใน อ.ชลุง และ อ.แหลมสิงห์ จ.จันทบุรี เกือบ 4,000 ไร่เป็นหลักประกัน

ซึ่งบริษัท เอเชียอินดัสเตรียล พาร์ค จำกัด มีผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นกรรมการธนาคารกรุงเทพ หรือบริษัทที่เกี่ยวข้องกับกรรมการธนาคารกรุงเทพ ประกอบด้วย นายชาติรี โสภณพานิช นายชาติศิริ โสภณพานิช กรรมการผู้จัดการธนาคารกรุงเทพ บริษัท เอเชีย

เสริมกิจ จำกัด และบริษัท ชาตรีโสภณ จำกัด ทั้งนี้ บริษัทเอเชียเสริมกิจมีกรรมการ
ธนาคารกรุงเทพ รวมทั้งคุณหญิงสุมนี โสภณพานิช ภรรยา นายชาติถือหุ้นอยู่รวมกัน
กว่า 2 ล้านหุ้นคิดจาก 7.25 ล้านหุ้น คิดเป็น 30% เศษของหุ้นทั้งหมด ส่วนบริษัท ชาตรี
โสภณ จำกัด มีนายชาติและคุณหญิงสุมนีถือหุ้นอยู่ 100,000 หุ้นเศษจากทั้งหมด
340,000 หุ้น คิดเป็น 29.49% ของทั้งหมด

มาตรา 12 ทวิ (6) แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ได้ห้ามธนาคาร
พาณิชย์ปล่อยกู้ให้กับบริษัทที่กรรมการธนาคาร ภรรยา หรือบุตรที่ไม่บรรลุนิติภาวะหรือ
บริษัท (ที่กรรมการธนาคารถือหุ้นอยู่) ถือหุ้นอยู่รวมกันเกินร้อยละ 30 ของหุ้นทั้งหมด มิ
เช่นนั้นจะมีความผิดซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือในส่วนของธนาคารหรือนิติบุคคลมีโทษปรับไม่
เกินสามแสนบาท ในส่วนของกรรมการหรือผู้รับผิดชอบดำเนินงานมีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี
หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลการถือหุ้นของกรรมการธนาคารกรุงเทพและบริษัทที่
กรรมการธนาคารกรุงเทพถือหุ้นอยู่และไปถือหุ้นอยู่ในบริษัทเอเชียอินดัสเตรียล พาร์ค
และเข้าข่ายมาตรา 12 ทวิ (6) พบว่า ถือหุ้นอยู่ในบริษัทเอเชียอินดัสเตรียล พาร์ค จำนวน
27% ไม่ถึง 30% ตามที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากบริษัทชาตรีโสภณไม่เข้าข่ายบริษัท
ตามมาตรา 12 ทวิ (5) เนื่องจากนายชาติและภรรยาถือหุ้นอยู่ 29% ต่ำกว่าที่กฎหมาย
กำหนด

นายชัยชาญ วิบูลย์ศิริ อดีตผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย ธนาคารแห่ง
ประเทศไทย ให้ความเห็นว่า น่าจะเป็นการเตรียมการมาอย่างดีในด้านกฎหมายของ
ธนาคารกรุงเทพเพื่อไม่ให้ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ ซึ่งธนาคารพาณิชย์
เกือบทุกแห่งจะทำเช่นนี้โดยอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายที่มีการกำหนดสัดส่วนการถือหุ้น
ของกรรมการธนาคารในบริษัทต่าง ๆ ดังนั้น ไม่ว่าจะมีการแก้ไขกฎหมายกี่ครั้ง ถ้ายังมี
การกำหนดสัดส่วนไม่ว่าจะลดลงเหลือ 10% ก็ยังสามารถหลีกเลี่ยงได้อยู่ดี "วิธีการคือ
ต้องห้ามธนาคารปล่อยกู้ให้กับบริษัทที่กรรมการธนาคารเข้าไปถือหุ้นอยู่และมีมาตรการ
ต่าง ๆ ในการลงโทษ ถ้ามีการฝ่าฝืน เช่น การถอดถอนจากกรรมการ"^๑

^๑หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ. ฉบับประจำวันที่ 27-30 สิงหาคม 2541.

นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยยังต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการถือหุ้นในลักษณะตัวแทน เพราะบางครั้งการใช้ชื่อตัวเองเป็นชื่อบริษัทก็แสดงให้เห็นว่า บริษัทดังกล่าวผู้ที่ใช้ชื่อตัวเองสามารถควบคุมได้อยู่แล้ว

3. วิวัฒนาการความเป็นมาของกฎหมายการธนาคารพาณิชย์ไทย

เนื่องจาก ธนาคารพาณิชย์ เป็นองค์การธุรกิจที่มีลักษณะพิเศษ คือ นำเงินฝากของประชาชนไปให้กู้ต่อ หากผู้บริหาร ธนาคารพาณิชย์ ไม่บริหารงานด้วยความระมัดระวัง หรือ เจตนาฉ้อโกง ธนาคารพาณิชย์ก็จะต้องเลิกล้มกิจการ ไม่สามารถคืนเงินฝากให้ประชาชนได้ ความเสียหายก็จะเกิดแก่ประชาชนผู้ฝากเงิน ฉะนั้นจึงต้องมีกฎหมายควบคุมการทำงานของผู้บริหารธนาคารพาณิชย์

อย่างไรก็ดี เหตุการณ์ที่ปรากฏขึ้นคือธนาคารพาณิชย์หลายแห่ง ได้บริหารงานจนเกิดปัญหาไม่มีเงินจ่ายคืนแก่ผู้ฝากเงินหลายครั้ง จนต้องมีการปรับปรุงกฎหมายตามอยู่เรื่อย ๆ เพราะธนาคารพาณิชย์ได้มีวิวัฒนาการรวดเร็วกว่าวิวัฒนาการของกฎหมาย จนเกิดช่องให้ผู้บริหารธนาคารพาณิชย์กระทำการโดยไม่สุจริตแล้วกฎหมายจึงถูกแก้ไขตามมา

ธุรกิจธนาคารพาณิชย์นั้น ก่อนมีพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยและผาสุกแห่งสาธารณชน พ.ศ. 2471 เมื่อธนาคารพาณิชย์ใดได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้งได้แล้ว ก็จะมีประกาศพระราชทานอำนาจพิเศษให้ธนาคารพาณิชย์นั้น ๆ (charter) โดยผ่านกระทรวงเกษตรราธิการถือปฏิบัติเสมือนเป็นเงื่อนไขของใบอนุญาต

อำนาจพิเศษที่บริษัท แบงก์สยามกัมมาจลทุน จำกัด ได้รับพระราชทาน นับเป็นข้อบังคับของธนาคารพาณิชย์ฉบับแรก มีข้อจำกัดดังนี้ คือ

1. กำหนดให้เงินทุน จำนวน 3,000,000.- บาท
2. ห้ามมิให้คนในบังคับต่างประเทศมีหุ้นส่วนโดยตรง หรือโดยทางใด ๆ เกิน 1 ใน 3 ของจำนวนทุนที่กำหนดไว้
3. การให้ราษฎรกู้เงินโดยยึดที่ดิน หรือตึกเรือนไว้เป็นประกันต้องคิดดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี ถ้าที่ดินหรือตึกเรือนตกเป็นของบริษัท เพราะขาดสัญญาจำนำหรือค้ำประกัน ธนาคารจะต้องจำหน่ายภายในเวลาไม่ต่ำกว่า 3 ปี

4. ห้ามมิให้บริษัทลดทุนลงครึ่งหนึ่งของจำนวนเดิม และการลดทุนต้องได้รับอนุญาตจากเสนาบดีกระทรวงเกษตรราธิการ

5. บริษัทต้องกันเงินจากกำไรตั้งเป็นเงินสำรองเผื่อขาดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของกำไรบริษัท จนกว่าเงินสำรองจะมีจำนวนเท่ากับ 1 ใน 3 ของจำนวนทุนเดิมของบริษัท

6. ให้บริษัททำบัญชีทุก 6 เดือน ตามแบบที่กำหนด ยื่นต่อกระทรวงเกษตรราธิการและปิดไว้ในที่คนไปมาเห็นได้ง่าย ณ ที่ทำการของบริษัท และถ้าเจ้าหน้าที่ของบริษัทคนใดต้องการบัญชีรายงานนี้ บริษัทจะต้องยอมจ่ายให้โดยคิดค่าปวยการไม่เกินฉบับละ 35 อัฐ

7. รัฐบาลมีอำนาจตรวจสอบสมุดบัญชีและเอกสารของบริษัทได้เสมอ ค่าชัดเจนจะต้องระวางโทษปรับเป็นเงินไม่เกินวันละ 200 บาทสำหรับทุกวันที่มีความชัดเจน บรรดาผู้จัดการหรือผู้อำนวยการของบริษัททุก ๆ คนที่อนุญาตหรือยอมให้มีการชัดเจน จะต้องระวางโทษไม่ต่ำกว่าวันละ 20 บาท⁹

จะเห็นได้ว่า ข้อจำกัดที่ควบคุมไว้นั้นมิได้เข้มงวดเหมือนเช่น กฎหมายธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบัน การจำกัดควบคุมไว้นั้นก็เพียงดูแลกิจการธนาคารพาณิชย์ของไทยอย่างกว้าง ๆ เท่านั้น

ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยที่ทรงพระราชดำริว่าพาณิชย์และอุตสาหกรรมของประเทศได้วิวัฒนาการถึงซึ่งความจำเป็นที่จะต้องกำหนดการควบคุมกิจการค้าขายทั้งหลายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน เพื่อคุ้มครองรักษาผลประโยชน์ของพลนิกรให้เป็นที่เรียบร้อยสืบไป¹⁰ จึงได้มีการออกกฎหมายฉบับแรกที่เกี่ยวข้องกับกิจการธนาคารพาณิชย์โดยตรง คือ พระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขาย อันกระทบถึงความปลอดภัยหรือ ความผาสุกแห่ง

⁹รัตนาวดี รัตนโกมล. "วิวัฒนาการและบทบาทของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (พ.ศ. 2431 - 2488)." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524 : 152 - 153.

¹⁰พระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัย หรือผาสุกแห่งสาธารณชน พุทธศักราช 2471. ราชกิจจานุเบกษา 45 (14 ตุลาคม 2471), หน้า 154.

สาธารณชน พุทธศักราช 2471 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2471 ในกฎหมายฉบับดังกล่าวห้ามมิให้บุคคลประกอบกิจการ ประกันภัย ธนาคาร ออมสิน เครดิตฟองซิเอร์ หรือกิจการอื่นอันมีสภาพคล้ายคลึงกัน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐบาล และปฏิบัติ ตามกฎหมายที่รัฐบาลกำหนด

นอกจากนี้ กฎหมายฉบับดังกล่าวยังมีผลให้กระทรวงการคลังออกกฎหมาย ในลักษณะที่คล้ายตามด้วย ซึ่งมีผลต่อธนาคารพาณิชย์โดยตรง คือ

1. กำหนดกองทุนต่ำสุดไม่ต่ำกว่า 2 แสนบาทถ้วน
2. กรรมการต้องมีสัญชาติไทย (แต่ไม่ได้ระบุบังคับสัญชาติผู้ถือหุ้นดังเช่น การพระราชทานอำนาจพิเศษแก่บริษัท แแบงก์สยามกัมมาจลทุน จำกัด)
3. ให้ยื่นรายงานรวมทั้งบุคคล หรือบัญชีกำไรขาดทุน เพื่อตรวจสอบ
4. ห้ามถืออสังหาริมทรัพย์ นอกเหนือจากเพื่อใช้ดำเนินงานธุรกิจการ ธนาคารไว้นานเกินกว่า 5 ปี

การควบคุมในลักษณะข้างต้น เป็นการควบคุมเฉพาะธนาคารพาณิชย์ไทย เท่านั้น ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติโดยเฉพาะธนาคารจีน มีการดำเนินงานอย่างอิสระเสรี ตามความถนัดของตน ธนาคารจึงขาดความมั่นคง ปรากฏว่าธนาคารที่ดำเนินงานอย่าง ไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน โดยเฉพาะธนาคารจีนที่จดทะเบียนในประเทศไทยและฮ่องกง ถูกกระทรวงการคลังถอนใบอนุญาตถึง 6 ธนาคาร¹¹

ต่อมา รัฐบาลเห็นว่าแต่ก่อนมาการควบคุมธนาคารพาณิชย์ในประเทศสยาม ไม่สู้รัดกุม เพราะการค้าขายที่ผ่านธนาคารยังมีปริมาณน้อย บัดนี้ประชาชนนิยมใช้ ธนาคารมากขึ้นและการแลกเปลี่ยนสินค้าทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักรก็ได้ทวี ขึ้น แต่สภาพการณ์ยังไม่ถึงขั้นที่จะตั้งธนาคารกลางขึ้นในประเทศสยาม แต่อย่างไรก็ดี กระทรวงการคลังซึ่งมีหน้าที่สำคัญควบคุมการเงินตราเห็นว่า เป็นโอกาสอันสมควรจะ เตรียมการไปในทางให้มีเจ้าหน้าที่ในการธนาคารกลางในภายหน้า¹² จึงได้เสนอและ สภาผู้แทนราษฎรได้อนุมัติให้ประกาศพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พุทธศักราช

¹¹รัตนาวดี รัตนโกมล. เรื่องเดียวกัน. หน้า 153 – 154.

¹²พระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พุทธศักราช 2480. ราชกิจจานุเบกษา 54 (30 กันยายน 2480), หน้า 1211.

2480 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดควบคุมทั้งธนาคารพาณิชย์ไทยและธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ โดยมีหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ

ประการแรก เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ฝากเงิน โดยกำหนดมาตรการต่างๆ ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอนุญาตให้จัดตั้ง กำหนดทุนชำระแล้วอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 200,000 บาท และจะต้องมอบหลักประกันไว้กับรัฐบาล เช่น

ถ้ามีทุนน้อยกว่า 300,000 บาท จะต้องวางหลักประกัน 50,000 บาท

ถ้ามีทุนน้อยกว่า 400,000 บาท จะต้องวางหลักประกัน 70,000 บาท

ถ้ามีทุนเกิน 400,000 บาทขึ้นไป จะต้องวางหลักประกัน 100,000 บาท

หลักประกันเช่นนี้ อาจเป็นเงินสดหรือหลักทรัพย์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเห็นชอบ

ประการที่สอง เพื่อให้ทราบฐานะการเงินของประเทศดีขึ้น พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องยื่นรายงานลับต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยให้แสดงจำนวนสินทรัพย์และหนี้สินทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักรตลอดจนกำหนดเวลาที่จะต้องชำระ รวมทั้งปริมาณเงินและความเคลื่อนไหวแห่งกิจการค้าซึ่งผ่านธนาคารพาณิชย์นั้น¹³

อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังคงมีข้อบกพร่องบางประการ เช่น

1. รัฐบาลมีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ตามคำขอ แต่ไม่มีอำนาจในการสั่งให้ธนาคารเลิกกิจการ
2. ไม่มีข้อจำกัดฐานะของธนาคารว่าเป็นห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทจำกัด
3. จำนวนทุนที่ชำระแล้วที่ระบุไว้จำนวน 200,000.- บาท เป็นจำนวนน้อยและไม่ยึดหยุ่นตามการเปลี่ยนแปลงของเงินตรา
4. อัตราเงินสดสำรองที่ระบุให้ธนาคารดำรงไว้ร้อยละ 10 จนกว่าเงินสำรองจะมีถึงร้อยละ 50 ของทุนที่ชำระแล้ว น้อยเกินไป
5. ไม่มีการจำกัดประเภทของธุรกิจและจำนวนเงินจะให้ลูกค้าคนหนึ่ง ๆ คุ้มกันได้

¹³ชัชชาญ วิบูลศิลป์. เรื่องเดียวกัน. หน้า 7.

6. ไม่กำหนดให้มีการตรวจสอบว่าธนาคารสามารถชำระหนี้ได้หรือไม่

7. ไม่กำหนดหลักการปฏิบัติอย่างแน่นนอนในกรณีที่ธนาคารหยุดการจ่ายเงิน คือ ไม่มีบทบัญญัติคุ้มครองผู้จ่ายเงิน¹⁴

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยได้เข้าร่วมสงครามด้วยการเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับประเทศญี่ปุ่น และประกาศสงครามกับกลุ่มประเทศสัมพันธมิตรชาติตะวันตก รัฐบาลจึงได้ออก พระราชบัญญัติควบคุมและจัดการกิจการหรือทรัพย์สินของคนต่างด้าวบางจำพวกในภาวะคับขัน พุทธศักราช 2484 เพื่อเข้าควบคุมและยึดกิจการของชนชาติที่เป็นศัตรูสงครามกับประเทศไทย ซึ่งโดยผลของกฎหมายฉบับดังกล่าวทำให้กิจการธนาคารพาณิชย์ของชาติตะวันตก 5 ธนาคาร ถูกรัฐบาลยึดโอนกิจการ ธนาคารดังกล่าวได้แก่ ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ฯ ธนาคารชาติเตอร์ด ธนาคารซีไฮทง จำกัด ธนาคารกวางตุ้ง จำกัด และธนาคารเมอร์แคนไดส์ จำกัด

นอกจากนี้ในระหว่างสงคราม ประเทศไทยได้ประสบกับภาวะเงินเฟ้อค่อนข้างรุนแรง เนื่องจากรัฐบาลไทยและกองทัพญี่ปุ่นที่อยู่ในประเทศไทยได้ทำการใช้จ่ายอย่างมากมาย การใช้จ่ายดังกล่าวส่วนใหญ่ทำโดยวิธีกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นเหตุทำให้ปริมาณเงินหมุนเวียนเพิ่มขึ้นอย่างมากมายไม่ได้ส่วนสัมพันธ์กับการผลิตสินค้าและบริการ ปรากฏว่าสินค้าที่จำเป็นแก่การครองชีพส่วนใหญ่ขาดแคลน ทำให้ราคาสินค้าถีบตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว¹⁵

รัฐบาลในสมัยนั้นก็ได่มองเห็นบทบาทและความสำคัญของธนาคารพาณิชย์ และได้ใช้ธนาคารพาณิชย์เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ ในด้านของการแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อ รัฐบาลได้บรรเทาภาวะเงินเฟ้อโดยให้ธนาคารพาณิชย์เก็บเงินสดสำรองเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะลดปริมาณเงินหมุนเวียนในมือของประชาชนมิให้มากเกินไป ในขณะที่รัฐบาลมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ในยามสงครามกับรัฐบาลได้ออก

¹⁴ อรศรี จารุจินดา. "การควบคุมกรรมการเพื่อการพัฒนาระบบธนาคารพาณิชย์." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533 : 12 - 13.

¹⁵ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. "วิวัฒนาการของระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย." รายงานวิจัย. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529 : 2-23.

กฎหมายเรียกว่า พระราชบัญญัติควบคุมเครดิตในภาวะคับขัน พุทธศักราช 2486 โดยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินสดสำรองต่อยอดเงินฝากถึงร้อยละ 40 และกำหนดควบคุมการให้กู้ยืมหรือการลงทุนของธนาคารพาณิชย์โดยจะต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลังก่อน

เนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พุทธศักราช 2480 ยังมีความบกพร่อง ในเวลาต่อมารัฐบาลจึงให้ยกเลิกและออกพระราชบัญญัติใหม่ คือ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พุทธศักราช 2488 เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องข้างต้น คือ

1. มาตรา 9 : ธนาคารที่จดทะเบียนในราชอาณาจักร จะต้องกันเงินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี จากกำไรสุทธิ เพื่อตั้งเป็นเงินสำรอง และจะต้องไม่แจกกำไรแก่ผู้ถือหุ้นไม่ว่าจะเป็นเงินปันผล เงินรางวัล หรือเงินอื่น ปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนสูงกว่าร้อยละ 15 ของทุนที่ชำระแล้ว เว้นไว้แต่และจนกว่าเงินสดสำรองจะเป็นจำนวนร้อยละ 60 ของทุนที่ชำระแล้ว

2. มาตรา 10 : ทุกธนาคารต้องดำรงเงินสำรองอย่างน้อยร้อยละ 20 ของเงินฝาก ครึ่งหนึ่งของเงินสดจำนวนนี้ต้องฝากไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย

3. มาตรา 11 : ห้ามมิให้ธนาคารให้ลูกค้าคนใดคนหนึ่งกู้เงินโดยตรงหรือทางอ้อม เป็นจำนวนร้อยละ 33 ของทุนที่ชำระแล้ว เว้นไว้แต่จะมีพันธบัตรรัฐบาลหรือตัวเงินคงคลังค้ำประกัน

4. มาตรา 12 : ดอกเบี้ยเงินฝาก มีความสัมพันธ์กับอัตรามาตรฐานที่ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยกำหนดขอบเขตที่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากจะเคลื่อนไหว รวมอัตรามาตรฐาน

5. มาตรา 17 : ให้อำนาจรัฐบาลเพิกถอนการอนุญาตและเปลี่ยนกรรมการธนาคาร หากเห็นว่าฐานะการดำเนินงานโดยทั่วไปของธนาคารอยู่ในลักษณะอันจะทำความเสียหายร้ายแรงแก่ประโยชน์ของประชาชน

นอกจากนั้น ยังมี การตรวจสอบธนาคารพาณิชย์โดยไม่ต้องมีการเตือนล่วงหน้าเป็นครั้งแรกอีกด้วย¹⁶

¹⁶รัตนาวดี รัตนโกมล. เรื่องเดียวกัน. หน้า 156-157.

พระราชบัญญัติฉบับนี้นับว่าเป็นการวางระเบียบวินัยทางการเงินแก่ระบบธนาคารพาณิชย์มากกว่าที่จะเป็นเครื่องมือในการควบคุมกิจการธนาคารพาณิชย์ อีกทั้งยังขาดข้อกำหนดบางประการที่ควรบัญญัติไว้ด้วย เช่น ไม่มีการกำหนดอำนาจการตรวจสอบธนาคารพาณิชย์อย่างแน่นนอน ไม่มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ไม่มีบทบัญญัติควบคุมการเปิดสาขาในประเทศไทย เป็นต้น หลังจากที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ใช้อยู่นานถึง 17 ปี ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ได้ขยายตัวและพัฒนาไปโดยไม่หยุดยั้ง ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมด้านฝากเงิน การให้สินเชื่อ รวมทั้งธุรกรรมอื่น ด้านการเพิ่มสาขาของธนาคารพาณิชย์ก็กระจายออกไปตามภูมิภาคต่าง ๆ อย่างรวดเร็วเพื่อรองรับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ทว่าการโดยธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลังได้มองเห็นว่ากฎหมายดังกล่าวเริ่มจะล้าสมัยไม่ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพราะมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ เช่น ยังไม่มีการใช้มาตรการให้ดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับธุรกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้สินเชื่อหรือการก่อภาระผูกพัน หรือแม้แต่กับสินทรัพย์ทั้งสิ้นของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมาตรการนี้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของสถาบันการเงิน ล้ำพียงแต่เงินทุนจดทะเบียนและเงินสำรองตามกฎหมายก็ยังเป็นมาตรการที่ล้าสมัยอยู่และไม่เพียงพอ รวมทั้งอำนาจในการตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ไม่มีบทบัญญัติควบคุมการเปิดสาขาของธนาคารพาณิชย์ไทยและต่างประเทศ ในเรื่องดอกเบี้ยมีกำหนดเพียงดอกเบี้ยเงินฝากไว้แต่ไม่มีการกำหนดดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม เป็นต้น ทว่าการจึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่งประกอบด้วย นักกฎหมาย นักการธนาคาร นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจและการคลัง การเงินและการธนาคาร เพื่อร่วมกันพิจารณายกร่างกฎหมายธนาคารพาณิชย์ใหม่ ในที่สุดได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และยกเลิกฉบับ พ.ศ. 2488 เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2505 เพื่อปรับปรุงมาตรฐานการควบคุมให้รัดกุมและกว้างขวางขึ้น โดยรัฐบาลได้ให้เหตุผลในการประกาศพระราชบัญญัตินี้ว่า¹⁷ “ในปัจจุบันการธนาคารและการเศรษฐกิจได้ขยายตัวขึ้นเป็นลำดับ จึงสมควรได้ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ให้เหมาะสม เพื่อ

¹⁷พระราชบัญญัติ การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505. ราชกิจจานุเบกษา 79 ฉบับพิเศษ (30 เมษายน 2505), หน้า 23.

ประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ตลอดจนให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงินกับธนาคาร” ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้มีการบัญญัติเพิ่มเติมหลายประเด็น เช่น เพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์ กำหนดเรื่องการห้ามผู้กู้แก่กรรมการให้มีความหมายกว้างขึ้น จำกัดการให้กู้ยืมรายใหญ่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังระบุว่ารัฐมนตรีจะมอบอำนาจให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตั้งพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ตรวจการธนาคารพาณิชย์ก็ได้ ซึ่งทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเริ่มขยายบทบาทในด้านการตรวจสอบและกำกับควบคุมมากขึ้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2522 รัฐบาลได้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว โดยให้เหตุผลในการประกาศใช้ พระราชบัญญัติ การธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ว่า “โดยที่พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ได้ประกาศใช้บังคับมานานแล้ว มีบทบัญญัติใหม่ขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นคงและเป็นหลักประกันแก่การประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการได้จากรัฐบาลนั้นเป็นแหล่งระดมทุนที่สำคัญของประเทศย่อมเป็นการสมควรที่ธนาคารพาณิชย์จะถึงมีบทบาทในการใช้เงินทูลนั้นไปทางอำนวยการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มากยิ่งขึ้น และอีกประการหนึ่ง การธนาคารพาณิชย์นับว่าเป็นกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน เป็นการสมควรที่จะให้สาธารณชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการประกอบกิจการด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”¹⁸

การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวมุ่งทำลายการผูกขาดในการใช้อิทธิพลของเจ้าของธนาคารเพื่อประโยชน์ในกลุ่มของตน โดยบังคับให้มีการกระจายหุ้นไปสู่ผู้ถือหุ้นรายย่อย มีการกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ ในลักษณะที่ละเอียดและเข้มงวดมากขึ้น รวมทั้งบังคับให้แบ่งสรรสินเชื่อในกิจการประเภทใด ๆ ที่กำหนด การแก้ไขในครั้งนี้จึงมุ่งที่จะเพิ่มการแข่งขันเพิ่มประสิทธิภาพในเชิงเศรษฐกิจ

ต่อมาเนื่องจากมีวิกฤตการณ์เกิดขึ้นแก่สถาบันการเงินหลายสถาบัน ในปลายปี พ.ศ. 2528 รัฐบาลจึงได้มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวอีก โดยให้เหตุผลในการ

¹⁸พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522.ราชกิจจานุเบกษา 96 ฉบับพิเศษ (7 มีนาคม 2522), หน้า 34.

ประกาศใช้ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528 ว่า “โดยที่พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ยังมีมาตรการไม่เพียงพอแก่การควบคุมและกำกับการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ และขาดมาตรการที่เหมาะสมในการช่วยแก้ไขปัญหาของธนาคารพาณิชย์หากจะพึงมีขึ้น สมควรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องเหมาะสมกับภาวะการณ์ที่ได้เปลี่ยนแปลงไปเพื่อเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนและก่อให้เกิดเสถียรภาพในระบบธนาคารพาณิชย์อย่างแท้จริง รวมทั้งเพื่อประโยชน์แก่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นส่วนรวม และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศจึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้”¹⁹

พระราชกำหนดดังกล่าวได้บัญญัติเพิ่มความเข้มงวดกับการให้กู้ยืมแก่กิจการในเครือหรือในกลุ่มธุรกิจใดมากขึ้น เพิ่มอำนาจในการสั่งการ กรณีธนาคารพาณิชย์ที่มีปัญหา สามารถสั่งเพิ่มทุนหรือลดทุนได้ สั่งถอดถอนหรือแต่งตั้งกรรมการหรือผู้บริหารได้ ถ้าจำเป็นโดยถือเสมือนเป็นมติผู้ถือหุ้นเพื่อความรวดเร็วในการจับตัวผู้กระทำผิดที่หลบหนี การถ่ายเททรัพย์สินของผู้บริหารที่กระทำผิด ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวได้ก่อนฟ้องคดีและแจ้งต่ออธิบดีกรมตำรวจเพื่อสั่งห้ามบุคคลออกนอกประเทศได้เป็นการชั่วคราว²⁰

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าตั้งแต่รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พุทธศักราช 2480 เป็นต้นมา รัฐบาลมีแนวโน้มที่จะพยายามควบคุมกำกับดูแลกิจการธนาคารพาณิชย์มากขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อที่จะรักษาเสถียรภาพการเงินของประเทศคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชน และดูแลให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนิน

¹⁹พระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528. ราชกิจจานุเบกษา 102 ฉบับพิเศษ (26 พฤศจิกายน 2528), หน้า 20.

²⁰สถาพร ชินจิตร. “ปัญหาเกี่ยวกับการกำกับและควบคุมสถาบันการเงิน.” เอกสารในการสัมมนาวิชาการปี 2530. เรื่องความมั่นคงของสถาบันการเงิน เสนอที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 20 กุมภาพันธ์ 2530, หน้า 5-15.

งานอย่างมีเสถียรภาพแต่การออกกฎหมายส่วนใหญ่เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าหรือเป็นมาตรการป้องกันเมื่อปัญหานั้นได้เกิดขึ้นแล้ว²¹

แต่แล้วประเทศไทยก็มาถึงจุดเปลี่ยนแปลงสำคัญ กล่าวคือ ความต้องการเป็นศูนย์กลางการเงินของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกแห่งหนึ่ง ด้วยวิธีการและรูปแบบต่าง ๆ เพื่อรองรับเป้าหมายอันนี้ รัฐบาลโดยธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นองค์กรหลักในเรื่องดังกล่าว ได้เริ่มเตรียมแผนงานมาเป็นลำดับด้วยการรับรู้และเห็นด้วยในแนวความคิดนี้จากรัฐบาล หนึ่งในแผนงานเหล่านี้ก็คือการปรับปรุงพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ฯ ที่ใช้บังคับอยู่ให้พัฒนาไปอีกขั้นหนึ่งเพื่อรองรับแผนงานดังกล่าว²² ด้วยเหตุผลนี้จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ฯ อีกครั้งหนึ่งใน พ.ศ. 2535 มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. เงินกองทุน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลตามกฎหมายของ BIS (Bank of International Settlements) ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญในการวางกำหนดกฎเกณฑ์ให้สถาบันการเงินทั่วโลกถือปฏิบัติเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ได้รับประโยชน์จากสินทรัพย์ต่าง ๆ ของตนในการคำนวณตามกฎหมายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดนำมานับเป็นเงินกองทุนได้อีกระดับหนึ่ง ซึ่งหากธนาคารพาณิชย์นั้นมีผลประกอบการดี มีสินทรัพย์ดี ๆ มาก โอกาสที่เงินกองทุนจะเพิ่มขึ้นในส่วนนี้ก็จะมากขึ้น จึงมีการแก้ไขเพิ่มเติมไว้ในมาตรา 4 เกี่ยวกับคำนิยาม “เงินกองทุน” (Warrants) ของธนาคารพาณิชย์นั้นเข้าไว้ในมาตรา 4 (1) เพราะเมื่อธนาคารพาณิชย์ที่มีฐานะและผลประกอบการดีออกหุ้นเพิ่มทุนเมื่อใดก็เป็นที่ต้องการของประชาชนที่จะซื้อหุ้นเพิ่มทุนนั้น รวมตลอดไปถึงการที่ธนาคารพาณิชย์นั้นจะออกไปสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นในอนาคต ก็ยังเป็นที่สนใจของประชาชนอยู่ดี และใบสำคัญแสดงสิทธินี้ก็ถือเป็นหลักทรัพย์ประเภทหนึ่งที่น่าไปซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ด้วย ซึ่งราคาซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์นั้นอาจสูงกว่าเงินกองทุนชั้นที่ 1 คือ (1) หุ้นสามัญ

²¹ อรรถศรี จารุจินดา. เรื่องเดียวกัน. หน้า 17.

²² ชัยชาญ วิมลศิลป์. เรื่องเดียวกัน. หน้า 27-30.

(2) หุ้นบุริมสิทธิ์ (3) กำไรสะสม (4) เงินสำรองตามกฎหมาย ที่ธนาคารพาณิชย์ผู้ออกได้กำหนดไว้แต่เดิมเสียอีก นอกจากนี้แล้ว ยังกำหนดให้เพิ่มสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์อีก 2 ประเภท เข้าเป็นเงินกองทุนชั้นที่สอง (ซึ่งเดิมมีอยู่สี่ประเภทก็จัดให้เป็นเงินกองทุนชั้นที่หนึ่ง) คือ (5) เงินสำรองจากการตีราคาสินทรัพย์ เงินสำรองอื่น และ (6) เงินที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับเนื่องจากการออกตราสารแสดงสิทธิในหนี้ระยะยาวเกินห้าปีที่มีสิทธิด้อยกว่าเจ้าหนี้สามัญ ทั้งนี้เงินกองทุนเดิม 4 ประเภทนั้น จะนำมานับเป็นกองทุนชั้นที่ 1 ได้ก็ต่อเมื่อหักผลขาดทุนที่เกิดขึ้นในทุกงวดบัญชีออกก่อน และให้หักค่ากีดวิสิทธิ์ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ส่วนเงินกองทุนทั้ง 6 ประเภท คือทั้งของเดิมและที่เพิ่มเติมใหม่นี้ ให้หักเงินตามตราสารที่เป็นเงินกองทุนประเภท (6) ของบริษัทเงินทุนและธนาคารพาณิชย์อื่นที่ธนาคารพาณิชย์นั้นถือไว้และสินทรัพย์อื่นใด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดเสียก่อนเช่นกัน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้สถาบันการเงินเข้าช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันโดยมิได้คำนึงถึงปัจจัยพื้นฐานที่ถูกต้อง

จะเห็นได้ว่าเงินกองทุนประเภท (5) นี้ได้เปิดโอกาสให้ธนาคารพาณิชย์ได้ใช้ประโยชน์ของเงินสำรองที่ตนจะต้องกันไว้ นอกจากเงินสำรองที่ได้จัดสรรจากกำไรสุทธิเมื่อสิ้นงวดการบัญชีตามมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น หรือตามข้อบังคับซึ่งเป็นเงินสำรองทั่วไป แต่ไม่รวมถึงเงินสำรองสำหรับการลดค่าของสินทรัพย์และเงินสำรองเพื่อการชำระหนี้ตามที่กำหนดไว้ในประเภท (3) เพราะเงินสำรองประเภทอื่น ๆ ที่แตกต่างจากเงินสำรองทั่วไปที่ธนาคารพาณิชย์ได้กันไว้โดยไม่ต้องห้ามให้นับเป็นเงินกองทุนดังกล่าวก็มีอยู่ เช่น เงินสำรองเพื่อขยายกิจการ ส่วนเงินกองทุนประเภท (6) นั้น เป็นเงินที่ธนาคารพาณิชย์ได้มาเนื่องจากการขายหุ้นกู้ระยะยาวที่มีอายุได้ถอนเกินกว่า 5 ปี และผู้ถือตราสารหนี้ชนิดนี้จะต้องมีสิทธิด้อยกว่าเจ้าหนี้สามัญ กล่าวคือ หากมีการชำระบัญชี เจ้าหนี้สามัญจะขอรับชำระหนี้จากธนาคารพาณิชย์เป็นอันดับรองลงมาจากเจ้าหนี้ที่มีบุริมสิทธิ์ แต่เจ้าหนี้ประเภท (6) ที่กล่าวนี้ จะมีสิทธิขอรับชำระหนี้เมื่อเจ้าหนี้สามัญได้รับชำระหนี้เสร็จสิ้นแล้ว เห็นได้ว่าตราสารหนี้ชนิดนี้ยากที่จะเป็นที่นิยมของคนทั่วไปเพราะการด้อยสิทธินั้น แต่ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมเงินกองทุนประเภท (6) นี้ไว้ก็เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ธนาคารพาณิชย์ได้พยายามปรับปรุงฐานะและการดำเนินงานของตนให้เจริญเติบโต และมีความมั่นคงแข็งแรงมากขึ้น มีเงินกองทุนมากพอที่จะรองรับความเสียหายถ้าหากมี เหล่านี้จะเป็นเครื่อง

วัดความเชื่อมั่นของบุคคลทั่วไปที่มีต่อธนาคารพาณิชย์นี้ หากเป็นได้ในระดับนี้ การออกหุ้นกู้ระยะยาวประเภทด้อยสิทธิดังกล่าวก็อาจจะได้รับการต้อนรับจากบุคคลทั่วไป

2. บัตรเงินฝาก (Negotiable Certificate of Deposit) แนวความคิดในเรื่องรับฝากเงินด้วยการออกหลักฐานตราสารเปลี่ยนมือหรือบัตรเงินฝากแทนหลักฐานการรับฝากอย่างอื่นของธนาคารพาณิชย์ให้แก่ผู้ฝากเงินนี้ มาจากเหตุผลที่ว่าบุคคลซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนิติบุคคลที่มีฐานะทางการเงินดี มีเงินจำนวนไม่น้อยที่จะนำไปลงทุนหาผลประโยชน์ แต่ไม่ต้องการที่จะเอาไปลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ ทั้งหมดเพราะมีความเสี่ยง ในขณะที่เดียวกันต้องการให้การลงทุนนั้นมีผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ยที่ดีพอสมควร และยังคงความเป็นสินทรัพย์สภาพคล่องของตนไปด้วย เพราะเมื่อมีความจำเป็นต้องใช้เงินสดก็สามารถจะเปลี่ยนเป็นเงินสดได้รวดเร็วโดยไม่ทำให้ราคาต้องตกไปเหมือนการถือทรัพย์สินประเภทอื่นไว้แทน สามารถทำได้ด้วยการสลักหลังโอนขายให้กับผู้ต้องการลงทุนซื้อตราสารประเภทนี้ไว้ด้วยเหตุผลทำนองเดียวกับตัวเงิน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการให้บริการทางการเงินในรูปแบบใหม่พร้อมทั้งเป็นการคุ้มครองผู้ลงทุนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่จะพัฒนาระบบการเงินของประเทศ จึงได้เพิ่มเติมคำนิยามเรื่อง “บัตรเงินฝาก” ในมาตรา 4 หมายความว่า ตราสารซึ่งเปลี่ยนมือได้ที่ธนาคารพาณิชย์ออกให้แก่ผู้ฝากเงินเพื่อเป็นหลักฐานการรับฝากเงิน และเพื่อแสดงสิทธิของผู้ทรงตราสารที่จะได้รับเงินฝากคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้โดยจะมีการกำหนดดอกเบี้ยไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้ และเพิ่มเติมมาตรา 9 ตรี กำหนดให้บัตรเงินฝากจะต้องมีสาระสำคัญอย่างไรบ้าง ทำนองเดียวกันกับตัวเงิน และมาตรา 9 จัตวายังได้กำหนดให้นำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวเงินเท่าที่เกี่ยวของมาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งหมายความว่านำมาใช้เท่าที่เหมาะสมและจำเป็นแก่บัตรเงินฝาก (บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวเงินมีอยู่ทั้งหมด 114 มาตรา แต่มาตรา 9 จัตวาให้นำมาบังคับใช้โดยอนุโลมเพียง 48 มาตรา) นอกจากนี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 13 จัตวา ให้ธนาคารแห่งประเทศไทย มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการรับฝากเงิน ฯลฯ หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใดก็ได้ โดยจะกำหนดตามประเภทของเงินฝาก ฯลฯ หรือประเภทของตราสารก็ได้

ในปัจจุบัน ธนาคารแห่งประเทศไทยได้วางข้อกำหนดในการออกบัตรเงินฝาก มีสาระสำคัญดังนี้

(1) จำนวนเงินในบัตรเงินฝากแต่ละฉบับต้องไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาท และส่วนที่เกินกว่าห้าแสนบาทต้องเป็นจำนวนทวีคูณของหนึ่งแสนบาท เพราะไม่ต้องการให้ออกบัตรเงินฝากแก่ผู้ฝากเงินรายย่อย

(2) ในขณะใดขณะหนึ่งธนาคารพาณิชย์จะออกบัตรเงินฝากโดยมียอดบัตรเงินฝากคงค้างรวมกันกว่า 1 เท่าของเงินกองทุนไม่ได้ กล่าวคือ ธนาคารพาณิชย์จะออกบัตรเงินฝากได้รวมกันมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์นั้น

(3) ธนาคารพาณิชย์จะออกบัตรเงินฝากเพื่อรับฝากเงินต่ำกว่า 3 เดือน หรือเกินกว่า 3 ปีไม่ได้ ทั้งนี้เพื่อไม่ต้องให้บัตรเงินฝากมีอายุสั้นหรือยาวเกินไป

(4) ธนาคารพาณิชย์ผู้ออกบัตรเงินฝากจะรับซื้อบัตรเงินฝากของตนเองไม่ได้

3. ยกเลิกการบังคับให้กระจายหุ้นแก่ผู้ถือหุ้นรายย่อย เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 มาตรา 5 แบบญจ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ที่บังคับให้ธนาคารพาณิชย์กระจายหุ้นให้แก่ผู้ถือหุ้นรายย่อยต้องเป็นหมันในช่วงเวลา 12 - 13 ปีที่บังคับใช้บทกฎหมายนี้ ไม่มีผู้ถือหุ้นรายย่อยให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมมีบทบาทในการควบคุมการบริหารของธนาคารพาณิชย์อย่างจริงจังจะมีอยู่ก็เพียงประปราย ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กฎหมายเปิดทางไว้ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ทั้งหลายต้องมีความผิดฐานฝ่าฝืนข้อบังคับของกฎหมายในเรื่องนี้อยู่เนือง ๆ ทั้งที่พูดได้ไม่เต็มปากว่าเป็นความผิดของธนาคารพาณิชย์นั้นหรือไม่ ทั้งนี้ เพราะธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ การซื้อขายหุ้นของธนาคารพาณิชย์จึงกระทำกันในตลาดหลักทรัพย์ หรือในกรณีเพิ่มทุนที่ให้สิทธิแก่ผู้ถือหุ้นเดิมซื้อหุ้นเพิ่มทุนในอัตราส่วนที่กำหนดก็ตาม ส่วนใหญ่จะเป็นการซื้อเพื่อเก็บไว้ขายเมื่อมีกำไร มีประโยชน์เพื่อการลงทุนที่แท้จริง หรือต้องการจะมีส่วนเข้าร่วมในการบริหารแต่อย่างใด ระยะเวลาในการใช้บทกฎหมายดังกล่าวได้ผ่านไปยาวนานพอที่จะเป็นเครื่องพิสูจน์ได้ชัดเจนว่าไม่เกิดประโยชน์ ในที่สุดก็ต้องยกเลิกบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไป คงเหลือไว้เฉพาะข้อความตามวรรคท้าย ในเรื่องบังคับให้ธนาคารพาณิชย์ต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

4. การดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์ หนี้สินหรือภาระผูกพัน แต่เดิมกฎหมายบังคับให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์แต่ละประเภท รวมทั้งก่อภาระผูกพัน แยกเป็นอัตราส่วนต่างกันออกไป แต่ตามมาตรา 10 ที่แก้ไขใหม่นี้ กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์ หนี้สินหรือภาระผูกพันรวมกันไป ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี ซึ่งได้มีการประกาศกำหนดอัตราส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7 ของสินทรัพย์และภาระผูกพันตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยนั้น กล่าวคือเงินกองทุนต้องเป็นอัตราส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7 ของสินทรัพย์และภาระผูกพัน ด้วยวิธีการคำนวณที่ระบุไว้ในประกาศดังกล่าว โดยเงินกองทุนชั้นที่ 1 จะต้องเป็นอัตราส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ของสินทรัพย์และภาระผูกพันดังกล่าว ส่วนที่ขาดก็จะต้องนับคำนวณเอาจากเงินกองทุนชั้นที่ 2

5. ข้อห้ามในเรื่องการซื้อหรือมีหุ้น เดิมมาตรา 12 (5) เรื่องการซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทจำกัดใดเกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น หรือซื้อหรือมีหุ้นหรือหุ้นคู่มีมูลค่าหุ้นรวมกันทั้งสิ้นเกินร้อยละยี่สิบของเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ไม่ได้ เป็นการต้องห้ามบทบัญญัตินี้ควบคุมการซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทจำกัดไว้ 2 ระดับ ระดับแรกถ้าธนาคารพาณิชย์จะซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทหนึ่งบริษัทใดก็ได้ แต่ละบริษัทจะซื้อหรือมีไว้ได้ไม่เกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น และเมื่อรวมกับทุกบริษัทจำกัดแล้ว จะมีมูลค่าหุ้นรวมกันทั้งสิ้นเกินร้อยละยี่สิบไม่ได้ (รวมทั้งหุ้นคู่ด้วย) อันเป็นการควบคุมในระดับที่สอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งจะกำหนดเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติตามก็ได้ ซึ่งจะต้องมีเหตุผลเป็นอย่างมากจึงจะได้รับอนุญาต แต่ตามที่แก้ไขใหม่ในมาตรา 12 (5) นี้ ได้แก้ไขข้อความที่เป็นการควบคุมในระดับที่สองเป็นว่าซื้อหรือมีหุ้น (ไม่นับถึงหุ้นคู่) มีมูลค่าหุ้นรวมกันทั้งสิ้นเกินอัตราส่วนกับเงินกองทุนทั้งหมดหรือเงินกองทุนชนิดหนึ่งชนิดใดหรือหลายชนิดตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการอนุญาตนั้นจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้ จะเห็นได้ว่าอัตราส่วนในการควบคุมการซื้อหรือมีหุ้นในระดับที่สองนี้ได้เปลี่ยนไป โดยปล่อยให้ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดเองตามความเหมาะสม และถ้าหากจะซื้อหรือมีไว้เกินกำหนดที่ว่านั้นก็จะต้องขออนุญาตเช่นเดียวกัน

การซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทจำกัดเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดอาจจะมีได้ในกรณีที่บริษัทจำกัดเป็นลูกหนี้ของธนาคารพาณิชย์นั้น ต่อมาเกิดมีปัญหาในการธุรกิจ ไม่อาจชำระหนี้ได้ บริษัทจำกัดอาจเสนอให้แปลงหนี้เป็นทุน และขอให้ธนาคารพาณิชย์เข้าไปควบคุมการบริหาร ถ้าหากธนาคารพาณิชย์เห็นว่าธุรกิจยังไปได้ดี มีปัญหาเพียงขาดสภาพคล่องเพราะการบริหารอาจแก้ไขได้โดยให้กู้เพิ่มอีกเล็กน้อยและเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ แต่การจะแปลงหนี้เป็นทุนนี้ซึ่งมีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์มีหุ้นของบริษัทจำกัดนั้นเกินอัตราส่วนที่กำหนด ก็จำเป็นต้องขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยเสียก่อน และธนาคารแห่งประเทศไทยอาจพิจารณาอนุญาตโดยกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติ เป็นต้นว่าให้มีหุ้นนั้นภายในกำหนดเวลาเพื่อให้มีโอกาสได้รับชำระหนี้แล้วขายหุ้นนั้นออกไป เป็นต้น

6. การให้สินเชื่อหรือลงทุนในกิจการของผู้อื่นหรือก่อภาระผูกพัน ข้อห้ามในเรื่องการให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้รายใหญ่หรือลงทุนในกิจการของผู้อื่นหรือก่อภาระผูกพันเพื่อบุคคลใดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน เมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ เกินอัตราส่วนกับเงินกองทุนชนิดใดชนิดหนึ่งหรือหลายชนิดตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีกำหนด ในการอนุญาตธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติด้วยก็ได้ เป็นข้อห้ามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขใหม่ในมาตรา 13 ซึ่งแต่เดิมข้อห้ามดังกล่าวนี้แยกออกเป็น 2 กรณี คือการให้สินเชื่ออย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันแก่ลูกหนี้รายใหญ่ เมื่อสิ้นวันเป็นเงินเกินอัตราส่วนกับเงินกองทุนตามอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี คือไม่เกินร้อยละ 25 ของเงินกองทุน ส่วนการก่อภาระผูกพันเช่น การรับอวัลตั๋วเงิน รับรองตั๋วเงิน ออก L/C ที่ธนาคารพาณิชย์มีความผูกพันในการชำระเงินหรือค้ำประกันการกู้ยืมเงินหรือค้ำประกันการขาย ขายลดหรือขายช่วงลดตั๋วเงินอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันเพื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเมื่อสิ้นวันใดวันหนึ่งเป็นเงินเกินอัตราส่วนกับเงินกองทุนตามอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี คือไม่เกินร้อยละ 50 ของเงินกองทุน ข้อห้ามทั้งหมดนี้ได้รับการยกเว้นได้เฉพาะเมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาต โดยในการอนุญาตนั้นจะกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติด้วยก็ได้ แต่ไม่มีกรณีเรื่องลงทุนในกิจการของผู้อื่นอยู่ด้วย การกำหนดอัตราส่วนกับเงินกองทุนตามที่แก้ไขใหม่เปิด

ทางให้ทางการใช้ดุลยพินิจในการกำหนดว่าเป็นอัตราส่วนเท่าใดกับเงินกองทุนทั้งหมด หรือเงินกองทุนชนิดใดชนิดหนึ่งหรือหลายชนิดก็ได้ตามที่เห็นควรตามสถานการณ์ เพราะ ในกฎหมายที่แก้ไขใหม่นี้ได้เพิ่มเงินกองทุนชั้นที่สองขึ้นอีกส่วนหนึ่ง

นอกจากนี้ มาตรา 13 เดิม ไม่มีข้อกำหนดที่จะให้นำมาตรา 12 ทวิ มาใช้ บังคับโดยอนุโลมแก่กรณีดังกล่าว เป็นเหตุให้เกิดช่องโหว่ที่ลูกหนี้ผู้ขอสินเชื่อหรือขอให้ ธนาคารก่อภาระผูกพันกับบุคคลต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 12 ทวิ ทั้งหกประเภท โดยไม่ต้องมานับรวมกับสินเชื่อหรือการลงทุนในกิจการของตนหรือให้ธนาคารก่อภาระผูกพัน ให้ตน ซึ่งความจริงแล้วบุคคลต่าง ๆ ทั้งหกประเภทนี้ถือได้ว่าเป็นบุคคลเดียวกันนั่นเอง จึงปิดช่องโหว่นี้เสียด้วยการเพิ่มข้อความที่ให้นำมาตรา 12 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ เพราะข้อจำกัดตามมาตรา 13 นี้เป็นเรื่องสำคัญในการทำธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ มิฉะนั้นธนาคารพาณิชย์จะไม่ค่อยระมัดระวังในเรื่องการกระจายความเสี่ยง ไม่ควรให้ สินเชื่อหรือลงทุนหรือก่อภาระผูกพันแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นจำนวนมากเกินไป แม้ใน ขณะที่ให้ไปนั้นจะเชื่อถือได้เพียงใดก็ตาม แต่ความเสี่ยงในทางธุรกิจย่อมมีอยู่เสมอ

7. ข้อกำหนดในเรื่องสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ ใน มาตรา 15 ทวิ วรรคแรก ในการปิดบัญชีทุกงวดการบัญชี ถ้าธนาคารพาณิชย์มีสินทรัพย์ที่ ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ หรือที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ ธนาคาร พณิชย์นั้นต้องตัดสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ออกจากบัญชี ส่วนสินทรัพย์ที่ สงสัยนั้นให้กันเงินสำรองเมื่อสิ้นงวดการบัญชีนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากธนาคาร แห่งประเทศไทยให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่น แต่ในวรรคสองเดิมนั้นแม้จะได้รับอนุญาตให้ไม่ ต้องตัดสินทรัพย์หรือเรียกคืนไม่ได้ออกจากบัญชี แต่ถ้านำเอาส่วนนี้มาหักออกจากเงิน กองทุนของธนาคารพาณิชย์นั้นแล้วโดยไม่จำเป็นต้องนำเอาสินทรัพย์ที่สงสัยว่าไม่มีราคาหรือ เรียกคืนไม่ได้ในส่วนที่ได้รับอนุญาตให้ไม่ต้องกันสำรองมานับรวมด้วย คงมีเงินกองทุน เหลือต่ำกว่าที่ต้องดำรงตามมาตรา 10(1) แล้ว ก็จะถูกธนาคารแห่งประเทศไทยใช้อำนาจ ตามกฎหมายกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์นั้นปฏิบัติจนกว่าจะได้ตัดสินทรัพย์ที่ไม่มีราคา หรือเรียกคืนไม่ได้หมดสิ้นไป

ดังนั้น เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงฐานะทางการเงินที่ตรงต่อความเป็น จริงและเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต มาตรา 15 ทวิ วรรคสอง จึง แก้ไขเพิ่มเติมให้เอาสินทรัพย์ที่สงสัยว่าไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ในส่วนที่ไม่ได้กันเงิน

สำรองมานับรวมกับสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ในส่วนที่ไม่ได้ตัดบัญชีตามที่ได้
รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยอีกด้วย เมื่อหักออกจากเงินกองทุนของธนาคาร
พาณิชย์นั้นแล้ว หากเงินกองทุนเหลือต่ำกว่าเงินกองทุนที่จะต้องดำรงตามมาตรา 10
(รายละเอียดจากสาระสำคัญของในการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2528 ข้อ 3 (2) วรรคท้าย) อันจะ
เป็นเหตุให้ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดมาตรการใด ๆ ให้ธนาคารพาณิชย์นั้นถือ
ปฏิบัติจนกว่าจะได้ตัดสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้หมดสิ้นไป หรือกั้นเงิน
สำรองสำหรับสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ครบจำนวนแล้ว

ต่อมาเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินของประเทศครั้งล่าสุดใน พ.ศ. 2540 ก็
มีการเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์อีก ทั้ง ๆ ที่พระราช
บัญญัติการธนาคารพาณิชย์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขในเรื่องสำคัญ ๆ มาหลายครั้งแล้ว และ
ครั้งล่าสุดเมื่อ พ.ศ. 2541 เพื่อเตรียมตัวให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงินของ
ภูมิภาคนี้²³

²³ ชัยชาญ วิบูลศิลป์. เรื่องเดียวกัน. หน้า 30-33.

บทที่ 3

การควบคุมการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศ

การศึกษาในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์เกี่ยวกับจุดบกพร่องของมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ดังนั้น เพื่อให้เข้าใจประเด็นต่าง ๆ อย่างถ่องแท้จึงจำเป็นต้องศึกษามาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศเพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ ทั้งนี้ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ด้วยจะยกตัวอย่างประเทศต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. อังกฤษ

1.1 ที่มาของมาตรการทางกฎหมาย¹ เนื่องจากการล้มของ Johnson Matthey Bankers (JMB) ซึ่งเป็นปัจจัยเบื้องหลังที่สนับสนุนของ Review Committee ในขณะที่ JMB ล้มนั้น ธนาคารแห่งนี้เป็น 1 ใน 5 ของผู้ค้าทองคำใหญ่ในตลาดลอนดอน ซึ่งกระทำธุรกิจระหว่างกันอยู่มาก การล้มเหลวของ JMB จึงกระทบกระเทือนต่อตลาดทองคำในลอนดอนอย่างกว้างขวาง ธนาคารแห่งอังกฤษจึงต้องเข้าแทรกแซงและเข้าซื้อกิจการ JMB (ด้วยราคา 1 ปอนด์) เพื่อไม่ให้ปัญหาแพร่กระจายไปสู่ธนาคารอื่น ๆ ทั้งในสหราชอาณาจักรและต่างประเทศ การล้มเหลวของ JMB ได้รับการเปิดเผยในระยะเวลาต่อมาว่ามีเรื่องการทำธุรกรรมอยู่ด้วย และธนาคารแห่งอังกฤษต้องใช้เงินของตนเองไปในการนี้อีก 39.5 ล้านปอนด์ แต่ถ้าไม่เข้าช่วยเหลือ JMB อาจจะทำให้เกิดความเสียหายโดยการไม่สามารถชำระหนี้ได้เป็นจำนวนถึงกว่า 6 พันล้านปอนด์ (1.9 พันล้านปอนด์ เป็นเงินฝากและอีก 4.6 พันล้านปอนด์เป็นสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศและโลหะมีค่าล่วงหน้า)

¹ธนาคารแห่งประเทศไทย, ฝ่ายกำกับและตรวจสอบธนาคารพาณิชย์, กฎข้อบังคับและการกำกับธนาคารในนานาประเทศ. กรุงเทพมหานคร : หน่วยพัฒนาการกำกับธนาคารพาณิชย์, 2533. หน้า 21 - 23.

ดังนั้นในเดือนธันวาคม 2528 กระทรวงการคลังได้ตีพิมพ์สมุดปกขาว (White Paper) ในหัวข้อ การกำกับธนาคาร (Banking Supervision) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุงการกำกับธนาคารโดยเสนอให้มีการควบคุมเข้มงวดขึ้นเกี่ยวกับการกระจุกตัวของสินเชื่อและกำหนดให้มีการแจ้งเกี่ยวกับการให้สินเชื่อและภาระผูกพันแก่ลูกค้ารายใดที่เกินร้อยละ 10 ของเงินกองทุนของธนาคาร และถ้าเกินร้อยละ 25 ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ถ้าไม่ปฏิบัติตามก็ให้สันนิษฐานว่าผู้บริหารธนาคารมีคุณภาพไม่เพียงพอและระบบการควบคุมไม่ดี ซึ่งถ้าเป็นกรณีร้ายแรงอาจจะเพิกถอนใบอนุญาตให้รับฝากเงินได้

นอกจากนี้แล้วในการให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้รายใหญ่ แต่ละธนาคารต้องรายงานต่อธนาคารแห่งอังกฤษเป็นรายไตรมาสเกี่ยวกับเงินให้กู้ยืมรายใหญ่ที่สุด (รวมการค้าประกันด้วย) จำนวน 10 ราย แม้จะไม่มีข้อจำกัดตามกฎหมายเกี่ยวกับวงเงินขั้นสูงที่จะให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้รายใด แต่ธนาคารแห่งอังกฤษก็กล่าวว่าตามปกติแล้วสินเชื่อดังกล่าวไม่ควรเกินร้อยละ 10 ของเงินกองทุนของธนาคารและยังกล่าวว่าในกรณีที่มีการให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้รายใดเกินร้อยละ 10 ของเงินกองทุน ก็ควรมีอัตราส่วนความเพียงพอของเงินกองทุนอยู่ในระดับสูงมากกว่าปกติ

คณะกรรมการทบทวนนโยบายการกำกับธนาคารในปี พ.ศ. 2528 แม้จะไม่ต้องการให้มีการกำหนดอัตราการใช้สินเชื่อแก่ลูกหนี้รายใหญ่ต่อเงินกองทุนไว้อย่างเป็นทางการ แต่ก็ได้แนะนำให้เปลี่ยนแปลงวิธีการกำกับเกี่ยวกับเงินให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้รายใหญ่ โดยกำหนดให้แต่ละธนาคารต้องให้คณะกรรมการธนาคารกำหนดนโยบายไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการให้กู้ยืมรายใหญ่ โดยคณะกรรมการกล่าวว่า ปัจจัยที่ควรจะต้องมีการพิจารณาคือ ระยะเวลาแห่งความสัมพันธ์กับลูกหนี้รายนั้นๆ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการให้สินเชื่อบางประเภทและหลักประกัน จะเป็นปัจจัยที่ควรต้องนำมาพิจารณาในการให้กู้ยืมแก่ลูกหนี้รายใดจนถึงระดับร้อยละ 25 ของเงินกองทุน และไม่ควรให้กู้ยืมเกินกว่าร้อยละ 25 ของเงินกองทุน

1.2 บทบัญญัติของกฎหมายการธนาคาร ปี ค.ศ. 1987 (พ.ศ. 2530) มาตรา 64² ความว่า

(1) ถ้าหากอยู่ในระหว่างเวลาดำเนินการของเงินกองทุน หากปรากฏว่า คณะกรรมการมีมติเป็นเอกฉันท์แล้ว คณะกรรมการมีอำนาจที่จะขอกู้โดยเมื่อรวมยอดทั้งหมดภายในวงเงิน 10 ล้านปอนด์ กระทรวงการคลังอาจจะนับจากระยะเวลาหนึ่งไปอีก ระยะเวลาหนึ่งตามมติของบทบัญญัตินั้น ๆ

(2) หลักการปฏิบัติ ตาม (1) อาจะบังคับให้ยกเลิกได้โดยมติของรัฐสภา

(3) จำนวนที่ขอกู้โดยเหตุที่ไม่ได้สืบรู้ให้ แน่ชัดหรือค้ำึงถึงยอดรวมของ สินเชื่อของกองทุนตามวัตถุประสงค์ของมาตรา 54(1), 55(2) และ 63(5)

เพื่อให้เกิดความชัดเจนและรัดกุมของบทบัญญัติในทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิด ความเข้าใจที่ตรงกัน จึงได้ให้นิยามของคำที่เกี่ยวข้องที่จะครอบคลุมในกฎหมาย ดังมี ระบุไว้ในมาตรา 105 ดังนี้

(a) มาตรา 105 (1)³ บัญญัติว่า “ในบัญญัติกฎหมายฉบับนั้นนอกจาก ความในมาตรา 96 แล้ว “director” , “controller” , “manager” and “associate” ให้ นิยามความหมายของคำเหล่านี้ ตามมาตรานี้

²Banking Act, 1987, CHAPTER 22

64.-(1) If in the course of operating the Fund it appears to the Board desirable to do so, the Board may borrow up to a total outstanding at any time of pound 10 million or such larger sum as, after consultation with the Board, the Treasury may from time to time by order prescribe.

(2) An order under subsection (1) above shall be subject to annulment in pursuance of a resolution of either House of Parliament.

(3) Any amount borrowed by virtue of this section shall be disregarded in ascertaining the amount standing to the credit of the Fund for the purposes of sections 54(1), 55(2) and 63(5) above.

.....

(9) ในกฎหมายฉบับนี้ "ผู้เกี่ยวข้อง" บุคคลที่มีความสัมพันธ์กับอีกบุคคลหนึ่งที่มีสิทธิในการออกคะแนนเสียง หรือผู้ถือหุ้น สมาชิกภาพที่มีสิทธิเต็มที่ หมายความว่า

(ก) ภรรยา หรือสามี หรือบุตรชาย หรือบุตรสาว ของบุคคลนั้น

(ข) บริษัทซึ่งบุคคลนั้นเป็นกรรมการผู้บริหาร

³Banking Act,1987, Section 105.-

(1) In the provisions of this Act other than section 96 "director" , "controller" , "manager" and "associate" shall be construed in accordance with the provisions of this section.

.....

(9) In this Act "associate" , in relation to a person entitled to exercise or control the exercise of voting power in relation to, or holding shares in, a body corporate, means-

(a) the wife or husband or son or daughter of that person;

(b) any company of which that person is a director;

(c) any person who is an employee or partner of that person;

(d) if that person is a company-

(i) any director of that company;

(ii) any subsidiary of that company; and

(iii) any director or employee of any such subsidiary; and

(e) if that person has with any other person an agreement or arrangement with respect to the acquisition, holding or disposal of shares or other interests in that body corporate or under which they undertake to act together in exercising their voting power in relation to it, that other person.

- (ค) บุคคลซึ่งเป็นพนักงานหรือหุ้นส่วนของบุคคลนั้น ๆ
- (ง) ถ้าบุคคลนั้น ๆ เป็นนิติบุคคล
 - (i) กรรมการบริหารของบริษัทนั้น
 - (ii) สาขาของบริษัทนั้น ๆ และ
 - (iii) กรรมการบริหารหรือพนักงานของบริษัทสาขา และ
- (จ) ถ้าบุคคลร่วมกับบุคคลอื่นที่มีสิทธิ ถือหุ้น มีอำนาจในการจัดการหุ้นหรือรายได้อื่น ซึ่งบุคคลนั้นมีส่วนร่วมหรือเป็นตัวแทนในการออกคะแนนเสียง

จากบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายประเทศอังกฤษเกี่ยวกับการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์มีความชัดเจนที่กล่าวชัดถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรรมการด้วย เนื่องจากว่าหากกฎหมายไม่ระบุขอบข่ายของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรรมการแล้ว ก็อาจจะทำให้เกิดช่องโหว่ของบทบัญญัติขึ้นได้ ทำให้ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นกรรมการสามารถอาศัยการให้สินเชื่อแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือพรรคพวกของตน

2. สหรัฐอเมริกา

เนื่องจากสหรัฐอเมริกาคือประเทศที่ประกอบด้วยหลาย ๆ มลรัฐ และแต่ละมลรัฐก็จะมีกฎหมายที่ทำหน้าที่ปกครองตนเอง ดังนั้นบทบัญญัติกฎหมายของสหรัฐอเมริกาจึงมีหลายฉบับ ยกเว้นแต่บางกรณีของการเกิดข้อพิพาทที่จะต้องใช้รัฐบาลกลางเป็นผู้ตัดสิน ในการศึกษาครั้งนี้จึงขออธิบายโดยใช้กฎหมายการธนาคารของรัฐบาลกลางเป็นหลักในการกล่าวถึงการให้สินเชื่อของกรรมการธนาคารพาณิชย์ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 มาตรการทางกฎหมายการธนาคาร ปี ค.ศ. 1987 Federal reserve Act section 375a⁴ ความว่า

(1) ข้อห้ามโดยทั่วไป อำนาจในการให้สินเชื่อ เงื่อนไขของสินเชื่อ
นอกจากอำนาจในการจัดการภายใต้มาตรานี้ ไม่อนุญาตให้สมาชิกของธนาคารอนุมัติสินเชื่อในลักษณะใดลักษณะหนึ่งให้กับผู้บริหารของธนาคาร ไม่อนุญาตให้ผู้บริหารที่เป็นสมาชิกของธนาคารได้รับสินเชื่อจากธนาคาร นอกจากนี้จะขยายสินเชื่อซึ่งธนาคารมีอำนาจในการอนุมัติได้ภายใต้บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ การให้

⁴Federal reserve Act. Section 375a.

(1) General prohibition; authorization for extension of credit; conditions for credit

Except as authorized under this section, no member bank may extend credit in any manner to any of its own executive officers. No executive officer of any member bank may become indebted to that member bank except by means of an extension of credit which the bank is authorized to make under this section. Any extension of credit under this section shall be promptly reported to the board of directors of the bank, and may be made only if-

(A) the bank would be authorized to make it to borrowers other than its officers;

(B) it is on terms not more favorable than those afforded other borrowers;

(C) the officer has submitted a detailed current financial statement; and

(D) it is on condition that it shall become due and payable on demand of the bank at any time when the officer is indebted to any other bank or banks on account of extensions of credit of any one of the three categories respectively referred to in paragraphs (2), (3) , and (4) in an aggregate amount greater than the amount credit of the same category that could be extended to him by the bank of which he is an officer.

สินเชื่อตามบทบัญญัติแห่งมาตรานี้จะต้องรายงานต่อคณะกรรมการของธนาคารในทันที และอาจจะทำได้เฉพาะ-

- (ก) ธนาคารมีอำนาจในการอนุมัติให้เป็นผู้กู้แทนผู้บริหาร
- (ข) ระยะเวลาไม่ควรเกินความสามารถในการชำระของผู้กู้
- (ค) ผู้บริหารที่ได้รับการอนุมัติจะต้องแสดงบัญชีการเงิน และ
- (ง) เงื่อนไขที่จะกำหนดการชำระคืนได้ตลอดเวลาเมื่อผู้บริหารที่ เป็นผู้กู้จากธนาคารอื่นหรือบัญชีธนาคารที่ขยายสินเชื่อได้เพียงหนึ่งในสามตามอนุมาตรา (2), (3) และ (4) โดยสรุปจำนวนรวมของการขยายสินเชื่อให้กับผู้บริหารนั้นจะค้ำประกันว่าผู้ กู้นั้นเป็นพนักงานคนหนึ่ง

จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายการธนาคารของประเทศสหรัฐในเรื่อง การให้สินเชื่อแก่ผู้บริหารของธนาคาร จะต้องรายงานต่อคณะกรรมการในทันที ทั้งนี้เพื่อให้คณะกรรมการซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจในการจัดการธนาคารได้รับทราบถึงการดำเนินงาน ของธนาคารพาณิชย์นั้น ๆ ได้ตลอดเวลา เนื่องจากการให้สินเชื่อที่มีประสิทธิภาพก็จะทำ ให้ฐานะความมั่นคงของธนาคารไม่สั่นคลอน และเมื่อมีการควบคุมอย่างใกล้ชิดหากว่า เกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดสินเชื่อที่ปล่อยไปเป็นหนี้ไม่มีคุณภาพก็ตาม ธนาคารก็จะ สามารถแก้ไขได้ทันทั่วที่ไม่ก่อให้เกิดวิกฤตธนาคารได้

นอกจากนี้ยังมีบัญญัติใน General Provisions Affecting Member Banks เกี่ยวกับจำนวนกรรมการตามมาตรา 31 สรุปความไว้ว่า⁵

⁵Federal Reserve Act and Other Statutory Provisions Affecting the Federal Reserve System, Amended Through April 20, 1983. P. 87.

Section 31

"After one year from the date of enactment to this Act, notwithstanding any other provision of law, the board of directors, board of trustees, or other similar governing body of every national banking association and of every State bank or trust company which is a member of the Federal Reserve System shall consist of not less than five nor more than twenty-five members, If any national banking association violates the provisions of this section and continues such violation after thirty days'

จำนวนกรรมการ Federal Reserve System กำหนดให้มีกรรมการไม่น้อยกว่า 5 คน ไม่เกิน 25 คน ถ้าฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ ผู้ควบคุม (Comptroller) มีอำนาจเข้าควบคุมตามกฎหมาย หากยังมีการฝ่าฝืนอีกคณะกรรมการของผู้ว่ากรรมการ (Board of Governors) ของ Federal Reserve System จะเป็นผู้บังคับตามบัญญัติแห่งมาตรา 9 ของพระราชบัญญัติ Federal Reserve System ฉบับแก้ไข

และในกรณีที่จะเกิดความเสียหายแก่ประชาชนนั้นอำนาจสูงสุดของผู้ควบคุมขึ้นอยู่กับประธานาธิบดีแห่งสหรัฐ โดยรัฐมนตรีกระทรวงการคลังจะเป็นผู้ที่ได้รับอนุมัติจากประธานาธิบดีในการกำหนดโทษหรือจำคุกกรรมการหรือบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น ซึ่ง General Provision Affecting Member Banks ได้บัญญัติในพระราชบัญญัติธนาคารเรื่องข้อจำกัดของธุรกิจในการระดมเงินมาตรา 4 ความว่า

“(ก) เพื่อเป็นการเพิ่มความปลอดภัยและการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพของ the National Banking System และ Federal Reserve System, เพื่อรักษาเงินตราเพื่อผลประโยชน์อย่างเต็มที่โดยสถานิติบัญญัติของสหรัฐอเมริกาผ่าน the National Banking System และ the Federal Reserve System, และเพื่อเป็นการผ่อนเบาภาระและปัญหาของการค้าขายระหว่างรัฐ ซึ่งเป็นผลมาจากกรณีความไม่มั่นคงของเงินฝากซึ่งถอนโดยเช็ค ในระหว่างภาวะฉุกเฉินที่ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาอาจประกาศห้ามธนาคารซึ่งเป็นสมาชิกของระบบกองทุนสำรองของรัฐบาลกลางทำธุรกิจธนาคารใด ๆ ยกเว้นแต่ที่ได้บัญญัติไว้ในบทบัญญัติ ข้อจำกัด และข้อห้ามซึ่งได้ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยความยินยอมของประธานาธิบดี บุคคล หุ้นส่วน บริษัทหรือสมาคมหรือ

notice from the Comptroller of the Currency, the said Comptroller may appoint a receiver or conservator therefor, in accordance with the provisions of existing law. If any State bank or trust company which is a member of the Federal Reserve System violates the provisions of this section and continues such violation after thirty days' notice from the Board of Governors of the Federal Reserve System, it shall be subject to the forfeiture of its membership in the Federal Reserve System in accordance with the provisions of section 9 of Federal Reserve Act, as amended.”

กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างของนิติบุคคลนั้น ๆ ซึ่งละเมิดบทบัญญัติใด ๆ ของมาตรา นี้จะถือว่ามีความผิดลหุโทษ และเมื่อมีการตัดสินจะถูกปรับไม่มากกว่า 10,000 เหรียญ หรือ ถ้าเป็นบุคคลธรรมดา นอกจากถูกปรับแล้วอาจถูกจำคุกเป็นเวลาไม่เกิน 10 ปี การ ละเมิดบทบัญญัตินี้แต่ละวันจะถือว่าเป็นความผิดแยกจากกัน”⁶

⁶Section 4

“(a) In order to provide for the safer and more effective operation of the National Banking System and the Federal Reserve System, to preserve for the people the full benefits of the currency provided for by the Congress through the National Banking System and the Federal Reserve System, and to relieve interstate commerce of the burdens and obstructions resulting from the receipt on an unsound or unsafe basis of deposits subject to withdrawal by check, during such emergency period as the President of the United States by proclamation may prescribe, no member bank of the Federal Reserve System shall transact any banking business except to such extent and subject to such regulations, limitations and restrictions as may be prescribed by the Secretary of the Treasury, with the approval of the President. Any individual, partnership, corporation, or association, or any director, officer or employee thereof violating any of the provisions of this section shall be deemed guilty of a misdemeanor and, upon conviction thereof, shall be find not more than \$ 10,000 or, if a natural person, may, in addition to such fine, be imprisoned for a term not exceeding ten years. Each day that any such violation continues shall be deemed a separate offense.”

3. ช่องกง

Banking Act ได้บัญญัติควบคุมการให้สินเชื่อไว้ในมาตรา 83⁷ ความว่า

⁷Banking Act

Section 83 Limitation on advances to directors, etc. of bank.

(1) Subject to subsection (4A), an authorized institution incorporated in Hong Kong shall not provide any facility specified in subsection (4) if the aggregate amount of such facilities for the time being provided by the institution to or on behalf of any one or more such persons or bodies would thereby exceed 10% of the capital base of the institution.

(2)

(3) Subject to subsection (3AO, for the purposes of subsection (1) and (2), the following facilities are specified-

(a) the granting, or permitting to be outstanding, of unsecured advances unsecured loans or unsecured credit facilities including unsecured letters of credit;

(b) the giving of unsecured financial guarantees; and

(c) the incurring of any unsecured liability.

(3A).....

(4) For the purpose of subsections (1) and (2), the following persons and bodies are specified-

(a) any director of the institutions;

(b) any relative of any such director;

(c) any employee of the institution who is responsible, either individually or as a member of a committee, for approving loan applications;

(d) any relative of any such employee;

(e) any controller or minority shareholder controller of the institution (other than an authorized institution, or a bank incorporated outside Hong Kong which is not an authorized institution but is approved by the Monetary Authority for the purpose of this paragraph);

"(1) เนื่องด้วยบทบัญญัติในอนุมาตรา (4A), ธนาคารจะไม่อนุมัติให้สินเชื่อใด ๆ ดังที่ระบุไว้ในอนุมาตรา (4) แก่หรือเพื่อประโยชน์ของบุคคลหรือองค์กรที่ระบุไว้ในอนุมาตรา (4) ถ้าจำนวนเงินสินเชื่อที่ธนาคารอนุมัติให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือหลายบุคคล หรือให้แก่องค์กรหนึ่งองค์กรใดหรือหลายองค์กรเป็นจำนวนรวมกันขณะหนึ่งขณะใดเกินกว่าร้อยละ 10 ของเงินทุนที่ชำระแล้วและเงินทุนสำรอง

(2)

(3) เนื่องด้วยบทบัญญัติในอนุมาตรา (3AO, เพื่อประโยชน์ตามอนุมาตรา (1) และ (2) ให้สินเชื่อ หมายถึง

(ก) การให้เงินล่วงหน้าที่ไม่มีหลักประกัน เงินกู้ที่ไม่มีหลักประกันหรือสินเชื่อที่ไม่มีหลักประกัน รวมถึงการให้เอกสารเลตเตอร์ออฟเครดิตที่เพิกถอนไม่ได้ที่ไม่มีหลักประกัน และการอนุญาตให้ยืมเงินดังกล่าวค้างชำระ

(ข) การค้ำประกันทางการเงินที่ไม่มีหลักประกัน

(f) any relative of an individual who is a controller or minority shareholder controller of the institution;

(g) any firm, partnership or non-listed company (other than a firm, partnership or non-listed company which is an authorized institution, or a bank incorporated outside Hong Kong which is not an authorized institution but is approved by the Monetary Authority for the purposes of this paragraph) in which the institution or any of its controllers, minority shareholders controllers or directors or any relative of any of its controllers, minority shareholders controllers or directors, or any relative of any of its controllers, minority shareholders controllers or directors is interested as director, partner, manager or agent; and

(h) any individual, firm, partnership or non-listed company of which any controller, minority shareholder controller or director of the institution or any relative of any such controller, minority shareholder controller or director is a guarantor.

(ค) การก่อให้เกิดความรับผิดชอบใดที่ไม่มีหลักประกัน

(3A)

(4) เพื่อประโยชน์ตามอนุมาตรา (1) และ (2) ให้บุคคลและองค์กร หมายถึง

(ก) กรรมการของธนาคาร

(ข) ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกรรมการ

(ค) พนักงานผู้ซึ่งมีอำนาจในการอนุมัติให้สินเชื่อ แต่ละคนหรือในฐานะสมาชิกของคณะกรรมการ

(ง) ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพนักงาน

(จ) ผู้ควบคุมการเงิน หรือ รองผู้ควบคุมดูแลการเงิน (นอกเหนือจากอำนาจการจัดการที่ได้รับอนุญาต หรือสาขาที่อยู่นอกฮ่องกงซึ่งไม่มีอำนาจในการจัดการผู้มีหน้าที่ควบคุมการเงินจะเป็นผู้อนุมัติ)

(ฉ) ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้ควบคุมการเงิน หรือรองผู้ควบคุมการเงิน

(ช) ห้างร้าน ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทส่วนตัวใด ๆ ซึ่งธนาคารหรือกรรมการของธนาคาร หรือญาติของกรรมการของธนาคาร มีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ หุ้นส่วน ผู้จัดการ หรือตัวแทน และ

(ซ) บุคคล ห้างร้าน ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทส่วนตัวใด ๆ ซึ่งกรรมการของธนาคารหรือญาติของกรรมการของธนาคารเป็นผู้ค้ำประกัน

4. ญีปุ่น

Banking Law (Law No.59; June 1, 1981: as amended on October 16, 1998 and enforced on December 15, 1998)

(การให้สินเชื่อสมาชิกคณะกรรมการบริหาร)

มาตรา 14⁸ ความว่า

⁸Banking Law (Law No.59; June 1, 1981 : as amended on October 16, 1998 and enforced on December 15, 1998).

(Credit facilities granted to a member of the board of directors)

“สัญญาและเงื่อนไขในการให้สินเชื่อแก่สมาชิกของคณะกรรมการบริหารธนาคารพาณิชย์จะต้องไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อผลประโยชน์ของธนาคารในการอนุมัติตามสัญญาและเงื่อนไขของการให้สินเชื่อโดยธนาคารนั้น ๆ”

2. องค์ประชุมที่จะยินยอมให้คณะกรรมการบริหารดำเนินการอย่างไรมีกำหนดในบทบัญญัติมาตรา 265 วรรค 1 แห่งประมวลกฎหมายพาณิชย์ ลำดับที่ 48 ประจำปี 1899 (การทำธุรกรรมระหว่างบริษัทกับสมาชิกคณะกรรมการบริหาร) กล่าวถึงการให้สินเชื่อแก่สมาชิกคณะกรรมการบริหารจะต้องได้รับคำยืนยันจากการลงมติของสมาชิกคณะกรรมการบริหาร อย่างน้อยไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกคณะกรรมการบริหารทั้งหมดในเวลานั้น โดยไม่ยกเว้นข้อกำหนดตามมาตรา 260-2 วรรค 1”

Article 14

“Terms and conditions of credit facilities granted by a bank to a member of its board of directors shall not prejudice the interests of the bank in light of ordinary terms and conditions of credit facilities granted by the bank.

2. A quorum for any approval of the board of directors pursuant to the provisions of Article 265, Paragraph 1 (transactions between a company and a member of its board of directors) of the Commercial Code (Law No.48 of 1899) for a bank's credit facilities to be granted to a member of the board shall be a majority of members of the board exercising affirmative votes not less than two-thirds of the members present, notwithstanding the provisions of Article 260-2, Paragraph 1 (method of resolution by the board of directors) of said Code.”

5. สิงคโปร์

ข้อจำกัดในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ตามมาตรา 29(1) ความว่า
 “..... ห้ามธนาคารพาณิชย์ให้กู้แก่

(ก) กรรมการอำนวยการไม่ว่าจะเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มภายใต้การควบคุมหรืออำนาจบังคับของผู้ใด การอนุมัติสินเชื่อใด ๆ ในแต่ละครั้งเมื่อรวมกันแล้วเกินกว่า 25% ของเงินกองทุนหรือไม่เกิน 100% ของเงินกองทุน

(ข) อนุมัติวงเงินกู้ซึ่งรวมกันแล้วเกินกว่า 50% ของสินเชื่อทั้งหมด หรือตามแต่อำนาจของผู้มีอำนาจอนุมัติ

(ค) อนุมัติสินเชื่อใด ๆ เกินกว่าจำนวนหุ้นของกรรมการผู้อำนวยการผู้นั้น

(ง) อนุมัติสินเชื่อโดยตรง หรือโดยอ้อมซึ่งเมื่อรวมกันแล้วเกินกว่า 5,000 เหรียญสิงคโปร์ในแต่ละครั้งในกรณีของ

(i) กรรมการผู้อำนวยการคนใดคนหนึ่ง ไม่ว่าสินเชื่อนั้นจะเป็นการรวมกันหลายคนหรือหลายครั้ง

(ii) บริษัทที่มีกรรมการอำนวยการคนใดมีผลประโยชน์ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการ หรือตัวแทนการค้า หรือผู้ค้าประกัน

(iii) บริษัทที่มีผู้อำนวยการคนใด มีหุ้นโดยตรงหรือโดยอ้อมมากกว่า 50% ของหุ้นที่นำออกจำหน่ายแล้ว หรือผู้อำนวยการคนใดเป็นกรรมการอำนวยการแต่ไม่รวมถึงบริษัทมหาชนที่ขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์

(iv) หุ้นส่วนหรือธนาคารอื่น หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับธนาคารที่ได้อธิบายรายละเอียดใน section 6 of the companies Act หรือ

(จ) อนุมัติสินเชื่อให้แก่พนักงานของธนาคาร ลูกจ้าง หรือบุคคลที่ได้รับค่าจ้างจากธนาคาร (หมายถึงบุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะหรือที่ปรึกษาของธนาคาร) ซึ่งรวมกันแล้วเกินกว่าค่าจ้างรวมหนึ่งปีของพนักงานหรือบุคคลคนนั้น

(5) ในมาตรานี้ ความว่า

(ก)

(ข) คำว่า “กรรมการผู้อำนวยความสะดวก” ให้ความหมายรวมถึง ภรรยา สามี บิดา มารดา บุตร และธิดาของกรรมการผู้อำนวยความสะดวก⁹

⁹1. Credit facilities and limits Section 29(1)....., a bank shall not-

(a) grant or permit to be outstanding to any one person or to any group of persons under the control or influence of any one person, any credit facilities if the aggregate amount of such credit facilities exceeds 25% of its capital funds or such other percentage not exceeding 100% of its capital funds as the authority may approve;

(b) grant substantial loans which in the aggregate exceeds 50% of its total credit facilities or such other percentage as the authority may determine;

(c) grant any credit facility against the security of its own shares;

(d) grant, directly or indirectly, unsecured credit facilities which in the aggregate and outstanding at any one time exceed the sum of \$5,000-

(i) to any of its directors, whether those credit facilities are obtained by its directors jointly or severally;

(ii) to a firm in which the bank or any of its directors has an interest as a partner, manager or agent, or to any individual or firm of whom or of which any of its directors is a guarantor;

(iii) to a company in which any of its directors whether legally or beneficially, owns more than 50% of the issued capital or in which any of its director controls the composition of the board of directors, but excluding public companies the securities of which are listed on the Stock Exchange of Singapore or any other Stock Exchange which the Authority may approve, and the subsidiary of such public companies; or

(iv) to any corporation, other than a bank, that is deemed to be related to the bank as described in section 6 of the companies Act; or

(e) grant to any of its officers (other than a director) or its employees or other persons, being persons receiving remuneration from the bank (rather than any

persons receiving remuneration from a bank in respect of their professional services) unsecured credit facilities which in aggregate and outstanding at any one time exceed one year's emoluments of that officer or employee or person.

(5) in this section-

(a)

(b) the reference to "director" in subsection (1)(d) includes the wife, husband, father, mother, son or daughter of a director;

บทที่ 4

วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

จากที่ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของธนาคารพาณิชย์ กรณีศึกษา และ บทบัญญัติกฎหมายของธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศ นอกจากนี้ผู้เขียนได้ทำการ สัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ประกอบด้วย นักวิชาการ ข้าราชการ พนักงานธนาคาร และ ประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อนำประเด็นต่าง ๆ มาวิเคราะห์ร่วมกันถึงกฎหมายที่บัญญัติไว้ นั้นดีแล้วหรือไม่ หรือควรจะต้องแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร

เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เป็นฐานทางด้านการเงินให้กับการอุตสาหกรรม และเกษตรกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านของการฝากเงิน การให้สินเชื่อ ล้วนแต่นำมาซึ่ง การกระตุ้นให้สภาพเศรษฐกิจของประเทศมีความคล่องตัวในการติดต่อค้าขายไม่ว่าจะ เป็นการนำเข้าส่งออก การลงทุนต่างๆ ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงควรจะมีการดำเนิน กิจกรรมให้มีความมั่นคงก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา และผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลกิจการธนาคาร พาณิชย์ก็คือ กรรมการ

ฉะนั้นเพื่อให้การทำงานของกรรมการเป็นไปในทางที่สมควรและเหมาะสม กับการได้รับความไว้วางใจจากประชาชนที่นำทรัพย์สินมาฝากไว้ จึงควรจะมีบทบัญญัติ ของกฎหมายธนาคารพาณิชย์เข้ามากำกับและควบคุมอำนาจหน้าที่ของกรรมการ เพื่อไม่ ให้เกิดการใช้ประโยชน์โดยมิชอบจนเป็นเหตุให้เกิดวิกฤตธนาคารพาณิชย์ขึ้นได้ ดังจะได้ กล่าวถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของกฎหมายการธนาคารที่ใช้อยู่ในปัจจุบันของประเทศไทย และกฎหมายการธนาคารของต่างประเทศ รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการ เงิน พ.ศ. ... ที่บัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการให้สินเชื่อแก่กรรมการและผู้เกี่ยวข้องกับ กรรมการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505

พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 12 บัญญัติว่า
“ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการดังต่อไปนี้

- (1) ลดทุนโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี
- (2) ให้กรรมการของธนาคารพาณิชย์นั้นกู้ยืมเงิน
การให้กู้ยืมเงินดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นการให้กรรมการผู้นั้นกู้ยืมเงินด้วย
 - (ก) การให้กู้ยืมเงินแก่ภริยาหรือสามีของกรรมการผู้นั้น
 - (ข) การให้กู้ยืมเงินแก่ห้างหุ้นส่วนสามัญที่กรรมการผู้นั้น หรือภริยาหรือสามีของกรรมการผู้นั้นเป็นหุ้นส่วนอยู่ หรือ
 - (ค) การให้กู้ยืมเงินแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่กรรมการผู้นั้น หรือภริยาหรือสามีของกรรมการผู้นั้นเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด
- (3) ฯลฯ”

จากรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ทำหน้าที่นิติบัญญัติ) นายสุนทร หงส์ลดารมภ์ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในขณะนั้น ได้ชี้แจงว่า “ความประสงค์ของมาตรานี้ เราห้ามการกระทำของธนาคารพาณิชย์ ไม่ได้ห้ามสามีหรือภริยาใครจะไปกู้ คือว่าเราถือเสียว่ากรรมการนี้ไม่ควรจะไปกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ที่ตนเป็นกรรมการอยู่ และก็ภริยาหรือสามีของกรรมการผู้นั้นก็อย่าไปกู้เหมือนกัน คือหมายความว่า ธนาคารพาณิชย์ไม่ควรจะให้สามีหรือภริยาของกรรมการผู้นั้นกู้ เพราะว่าเป็นบุคคลคนเดียวกันนั่นเอง”¹

¹รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ. (ทำหน้าที่นิติบัญญัติ) ครั้งที่ 110 วันพฤหัสบดีที่ 23 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2504, หน้า 1179.

ต่อมามีการแก้ไขโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 มาตรา 12 ได้ถูกแก้ไขเป็น “ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการดังต่อไปนี้

- (1) ลดทุนโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี
- (2) ให้สินเชื่อแก่กรรมการ หรือค้ำประกันการกู้ยืมเงิน หรือค้ำประกันการขาย ขายลด หรือขายช่วงลดตัวเงินของกรรมการ
- (3) ฯลฯ”

การแก้ไขในครั้งนี้ได้มีการตัดข้อความในมาตรา 12 (2) ที่กำหนดไว้ว่าการให้กู้ยืมเงินแก่ใครอีกบ้าง ที่ให้ถือว่าเป็นการให้กรรมการผู้นั้นกู้ยืมเงินด้วย โดยมีการเพิ่มเติมเป็นมาตรา 12 ทวิ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “การให้สินเชื่อหรือค้ำประกันการกู้ยืมเงินหรือค้ำประกันการขาย ขายลด หรือขายช่วงลดตัวเงินแก่หรือเพื่อบุคคลหรือห้างหุ้นส่วน ดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการให้สินเชื่อหรือค้ำประกันดังกล่าวแก่หรือเพื่อกรรมการตามมาตรา 12 (2) ด้วย

- (1) คู่สมรสของกรรมการ
- (2) บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของกรรมการ
- (3) ห้างหุ้นส่วนสามัญที่กรรมการหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) เป็นหุ้นส่วน
- (4) ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่กรรมการหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) เป็นหุ้นส่วน จำพวกไม่จำกัดความรับผิด หรือเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดรวมกันเกินร้อยละสามสิบของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น
- (5) บริษัทจำกัดที่กรรมการและหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) หรือห้างหุ้นส่วนตาม (3) หรือ (4) ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละสามสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น”

จากรายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นายฉลอง ปิงตระกูล ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในขณะนั้น ได้อธิบายว่า “กฎหมายปัจจุบัน (ขณะนั้นคือพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505) ที่เขียนไว้ในมาตรา 12 นั้น ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อในกรณีที่บุคคลนั้นเป็นกรรมการหรือว่าเป็นบริษัทที่กรรมการเป็นหุ้นส่วนสามัญ หรือคู่สมรส หรือภรรยา หรือบุตร เขียนไว้แต่เฉพาะห้ามมิให้กู้ยืม แต่ที่ขาดเรื่องค้ำประกันไป ที่นี้ในระยะที่ผ่านมาเห็นกันว่าธนาคารพาณิชย์ให้กู้ยืมก็ให้ประโยชน์แก่บุคคลแล้ว แต่อาจจะไม่ต้องให้กู้ยืมจะให้ค้ำ

ประกันก็ได้ โดยบุคคลนั้นไปกู้ยืมที่อื่นแล้วธนาคารพาณิชย์ให้ค้ำประกันเขาไป ก็ทำได้ เช่นนี้อาจจะกระทบกระเทือนถึงความคล่องตัว ถึงความมั่นคงได้เหมือนกัน ที่แก้ไขใหม่นี้จึงได้ยกเอาเรื่องนี้ขึ้นมาว่าไม่ใช่เพียงแต่ห้ามธนาคารพาณิชย์ไม่ให้กู้ยืม แต่รวมไปถึงการรับรองหรือค้ำประกันด้วย"²

ต่อมาในการแก้ไขพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2528 โดยการออกเป็นพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 12 โดยบัญญัติไว้ความว่า "ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการดังต่อไปนี้"

- (1) ลดทุนโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี
- (2) ให้สินเชื่อแก่กรรมการ หรือประกันหนี้ใด ๆ ของกรรมการ หรือรับรอง รับอาวัล หรือสอดเข้าทำหน้าที่เงินที่กรรมการเป็นผู้ส่งจ่าย หรือผู้ออกตั๋ว หรือผู้สลักหลัง

(3) ฯลฯ"

นอกจากนี้ยังได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 12 ทวิ โดยบัญญัติว่า "การให้สินเชื่อแก่หรือการประกันหนี้ใด ๆ ของบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนดังต่อไปนี้ หรือการรับรอง รับอาวัล หรือสอดเข้าทำหน้าที่เงินที่บุคคล หรือห้างหุ้นส่วนดังต่อไปนี้เป็นผู้ส่งจ่ายหรือผู้ออกตั๋วหรือผู้สลักหลังให้ถือว่าเป็นการให้สินเชื่อ หรือการประกัน หรือการรับรอง รับอาวัล หรือสอดเข้าทำหน้าที่กรรมการตามมาตรา 12 (2) ด้วย"

- (1) คู่สมรสของกรรมการ
 - (2) บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของกรรมการ
 - (3) ห้างหุ้นส่วนสามัญที่กรรมการหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) เป็นหุ้นส่วน
 - (4) ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่กรรมการหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) เป็นหุ้นส่วน
- จำพวกไม่จำกัดความรับผิด หรือเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดรวมกันเกินร้อยละสามสิบของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น

²รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. ครั้งที่ 50 วันพฤหัสบดีที่ 21 กันยายน พุทธศักราช 2521 ตีกรัฐสภา, หน้า 315.

(5) บริษัทจำกัดที่กรรมการหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) หรือห้างหุ้นส่วนตาม (3) หรือ (4) ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละสามสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น

(6) บริษัทจำกัดที่กรรมการหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) หรือห้างหุ้นส่วนตาม (3) หรือ (4) หรือบริษัทจำกัดตาม (5) ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละสามสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น”

การที่กฎหมายห้ามให้สินเชื่อโดยเด็ดขาด ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีหลักประกันหรือไม่ มีหลักประกันนั้นน่าจะชอบด้วยเหตุผล เพราะหากเปิดโอกาสให้มีการให้สินเชื่อได้แล้ว ก็จะเป็นช่องทางที่ทำให้มีการให้สินเชื่อในลักษณะที่จะเป็นประโยชน์แก่บุคคลเหล่านั้นได้ต่อไป เช่นอาจจะมีการให้สินเชื่อโดยไม่มีหลักประกันหรือหลักประกันไม่คุ้มกับหนี้โดยอาจจะประเมินราคาหลักประกันสูงกว่าความเป็นจริงก็ได้

สำหรับความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์พอสรุปได้ดังนี้ กล่าวคือ มีความเห็นว่าบุคคลที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นกรรมการของธนาคารพาณิชย์แล้วควรจะมีมนุษยธรรมไม่อาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวหาประโยชน์จากธนาคารพาณิชย์นั้น การที่บัญญัติกฎหมายควบคุมการให้สินเชื่อในลักษณะต่าง ๆ แก่กรรมการตามมาตรา 12(2) มีความเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายสมควรแล้ว แต่ทั้งนี้ควรจะปรับปรุงให้เท่าทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เพราะจากวิกฤตการณ์ทางการเงินในครั้งนี้นำประเด็นที่สำคัญของความเสียหายที่เกิดขึ้นกับธนาคารพาณิชย์นั้นมาจากการกู้ยืมของกรรมการ หรือกิจการในเครือของกรรมการกู้ยืม ซึ่งในขณะที่กู้ยืมนั้นกรรมการมักจะมองไม่เห็นถึงความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้ หรืออีกทางหนึ่งกรรมการก็อาจจะปล่อย สินเชื่อโดยค้ำประกันว่าหากเกิดความเสียหายจากการเสี่ยงก็เป็นภาระหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ที่จะเป็นฝ่ายรับผิดชอบแทน หากว่ากฎหมายมีความควบคุม กำกับ และดูแลการดำเนินงานธนาคารที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นก็จะช่วยป้องกันมิให้เกิดความเสียหายจากสถาบันการเงินได้อีกในอนาคต

นอกจากนี้กฎหมายการธนาคารของไทยยังได้บัญญัติควบคุมห้ามให้สินเชื่อแก่บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างร้านใด ๆ ที่กรรมการ คู่สมรสของกรรมการ บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของกรรมการ ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละสามสิบของจำนวนหุ้นที่

จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างร้านนั้น ผู้เขียนมีความเห็นจากเหตุผลในประเด็นนี้ว่ากฎหมายบัญญัติในส่วนนี้เพื่อเป็นการกระจายความเสียหายในกรณีอาจเกิดความเสียหายขึ้นแก่นิติบุคคลนั้น ๆ จะได้ไม่กระทบต่อฐานะของธนาคารมากจนเกินไป เพราะในกรณีที่กรรมการของธนาคาร คู่สมรสหรือบุตรของกรรมการของธนาคารถือหุ้นอยู่ในบริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างร้านใด หลักประกันในการให้สินเชื่อที่นั่นมักจะไม่คุ้มกับยอดหนี้โดยอาจมีการประเมินราคาหลักประกันนั้นสูงกว่าความเป็นจริงจนเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินของธนาคาร เนื่องจากกรรมการผู้มีอำนาจจะเลยหรืออาศัยช่องโหว่ของกฎหมายในส่วนนี้ปล่อยสินเชื่อให้พรรคพวกมาถือหุ้นแทน ดังที่ปรากฏเป็นตัวอย่างในอดีตที่ผ่านมาเกือบทุกครั้ง

นอกจากนี้กฎหมายไทยยังได้ควบคุมไม่ให้ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อแก่กรรมการ หรือประกันหนี้ใด ๆ ของกรรมการนั้น การบัญญัติกฎหมายเช่นนี้มิได้ควบคุมถึงการที่กรรมการของธนาคารจะไปเป็นผู้ค้ำประกันให้แก่เพื่อนฝูงหรือบุคคลใด ๆ ที่มาขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์นั้น ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าการที่กรรมการของธนาคารเข้าเป็นผู้ค้ำประกันให้แก่สินเชื่อรายใด ความที่เชื่อถือในตัวกรรมการการให้สินเชื่อรายนั้นก็มักจะมีเพียงบุคคลค้ำประกันเท่านั้น ซึ่งในกรณีที่สินเชื่อรายนี้กลายเป็นหนี้เสียก็จะเกิดความเกรงใจที่จะทวงหนี้จากกรรมการอีกด้วย ในที่สุดหนี้นั้นก็กลายเป็นหนี้สูญซึ่งผู้รับภาระการสูญเสียก็คือตัวธนาคารพาณิชย์นั่นเอง

2. วิเคราะห์ประเด็นกฎหมายเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติของกฎหมายการธนาคารของประเทศอังกฤษ³ ในเรื่องการให้สินเชื่อ โดยธนาคารพาณิชย์จะต้องรายงานต่อธนาคารแห่งอังกฤษซึ่งเป็นธนาคารกลางของอังกฤษเป็นรายไตรมาสเกี่ยวกับเงินให้กู้ยืมรายใหญ่ที่สุดจำนวน 10 ราย โดยรวมการค้ำประกันด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ธนาคารแห่งอังกฤษที่ทำหน้าที่ควบคุมธนาคารพาณิชย์ได้ทราบถึงการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์นั้น ๆ ได้ตลอดเวลา เนื่องจากการให้สินเชื่อที่มีประสิทธิภาพก็จะทำให้ฐานะความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ไม่

³Banking Act 1987. CHAPTER 22. London : Her Majesty's Stationery Office.

สั้นคลอน และเมื่อมีธนาคารแห่งอังกฤษทำหน้าที่ควบคุมอย่างใกล้ชิดหากว่าเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดสินเชื่อที่ปล่อยไปเป็นหนี้ไม่มีคุณภาพก็ตาม ธนาคารแห่งอังกฤษก็จะสามารถแก้ไขได้ทัน่วงทีซึ่งอาจจะป้องกันการเกิดวิกฤตธนาคารขึ้น

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าบทบัญญัติกฎหมายไทยก็ควรจะมีการเสริมเพิ่มอำนาจให้กับธนาคารแห่งประเทศไทย เข้าดำเนินการตรวจสอบควบคุมการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์อย่างใกล้ชิดมากขึ้นกว่าที่เป็นมา เพราะหากว่าบทบัญญัติเดิมคืออยู่แล้วก็ควรจะพิจารณาถึงผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติ นั้น ๆ ดีด้วยตามกฎหมายหรือไม่อย่างไร เนื่องจากวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี พ.ศ. 2540 ที่ผ่านมานั้นธนาคารพาณิชย์หลายธนาคารได้อาศัยความสามารถเฉพาะตัวปฏิบัติในทางที่อาศัยจุดอ่อนของกฎหมายจึงเป็นเหตุให้ธนาคารล้มละลายหลายธนาคาร

บทบัญญัติของกฎหมายการธนาคารของประเทศสหรัฐ⁴ ในเรื่องการให้สินเชื่อแก่ผู้บริหารของธนาคาร จะต้องรายงานต่อคณะกรรมการในทันที ทั้งนี้เพื่อให้คณะกรรมการซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจในการจัดการธนาคารได้รับทราบถึงการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์นั้น ๆ ได้ตลอดเวลา เนื่องจากการให้สินเชื่อที่มีประสิทธิภาพก็จะทำให้ฐานะความมั่นคงของธนาคารไม่สั้นคลอน และเมื่อมีการควบคุมอย่างใกล้ชิดหากว่าเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดสินเชื่อที่ปล่อยไปเป็นหนี้ไม่มีคุณภาพก็ตาม ธนาคารก็จะสามารถแก้ไขได้

จากความเห็นข้างต้นเกี่ยวกับการห้ามในสินเชื่อตามบทบัญญัติกฎหมายไทยนั้นคืออยู่แล้ว แต่ควรจะมีการเสริมให้ผู้บริหารหรือกรรมการที่จะขอกู้เงินนั้นๆ ยื่นรายงานต่อคณะกรรมการผู้ถือหุ้นของธนาคารและธนาคารแห่งประเทศไทย โดยรายงานนั้นควรจะแสดงเจตจำนงในความจำเป็นที่จะขอสินเชื่อ นั้น เพื่อป้องกันมิให้กรรมการของธนาคารพาณิชย์อาศัยความสามารถเฉพาะตัวปฏิบัติในทางที่อาศัยจุดอ่อนของกฎหมาย

⁴Banking Law. Selected Statutes and Regulations. West Publishing co., 1991.

กรณีที่กฎหมายการธนาคารของประเทศฮ่องกง⁵ บัญญัติให้สินเชื่อที่ไม่มีหลักประกันแก่ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับกรรมการได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินกว่าร้อยละ 10 ของเงินทุนที่ชำระแล้ว หรือเงินทุนของธนาคาร นอกจากนั้นแล้วไม่อนุญาตให้สินเชื่อแก่กรรมการ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกรรมการหากไม่มีหลักประกันที่มั่นคง เมื่อพิจารณาในประเด็นนี้แล้วจะเห็นว่ากฎหมายการธนาคารของไทยก็สมควรที่จะมีการเพิ่มบทบัญญัติในส่วนนี้ ทั้งนี้การให้สินเชื่อนั้นควรจะกำหนดถึงหลักประกันที่คุ้มกับยอดหนี้ที่ทำการค้าประกันโดยไม่มีการยกเว้นถึงแม้จะเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับกรรมการก็แล้วแต่

บทบัญญัติแห่งกฎหมายการธนาคารของประเทศญี่ปุ่น⁶ ตามมาตรา 14 กล่าวถึงการให้สินเชื่อแก่สมาชิกคณะกรรมการบริหารจะต้องได้รับคำยืนยันจากการลงมติของสมาชิกคณะกรรมการบริหารอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกคณะกรรมการบริหารทั้งหมดในเวลานั้น ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดการใช้อำนาจโดยมิชอบของกรรมการบริหารคนใดคนหนึ่งเกิดขึ้น การปฏิบัติต่าง ๆ ของกรรมการบริหารคนใดคนหนึ่งจะอยู่ภายใต้ข้อตกลงและเงื่อนไขของคณะกรรมการทั้งหมดคอยทำหน้าที่กำกับดูแล ฉะนั้นโอกาสที่จะนำความเสียหายมาสู่ธนาคารพาณิชย์นั้น ๆ ก็อาจจะมีน้อยลง เพราะว่าการให้สินเชื่อแก่สมาชิกของคณะกรรมการบริหารธนาคารพาณิชย์โดยการให้สินเชื่อ นั้น ๆ จะต้องไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อผลประโยชน์ของธนาคาร ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะความเชื่อถือในตัวกรรมการนั้น นอกจากนี้การให้สินเชื่อแก่สมาชิกของคณะกรรมการบริหารธนาคารพาณิชย์ก็เปรียบเสมือนการให้สินเชื่อแก่บุคคลโดยทั่วไป

ในกรณีของกฎหมายการธนาคารของประเทศสิงคโปร์⁷ มีบัญญัติไว้อย่างชัดเจนในเรื่องการห้ามให้ธนาคารพาณิชย์ให้กู้แก่กรรมการอำนวยการ ภรรยาหรือสามีของ

⁵Banking Act. Hong Kong : The Government Printer, 1975.

⁶Banking Law. Law No.59; Japan.

⁷Banking Law. Singapore.

กรรมการอำนวยการ บิดาหรือมารดาของกรรมการอำนวยการ รวมทั้งบุตรและธิดาของ กรรมการอำนวยการด้วย

3. วิเคราะห์พระราชบัญญัติการธนาคาร พ.ศ. 2505 กับร่างพระราชบัญญัติ ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.

เนื่องจากปรากฏว่า ธนาคารพาณิชย์ของไทยซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่มีความ มั่นคงเกิดประสพวิกฤตการณ์ทางการเงิน สาเหตุหนึ่งก็คือการปล่อยสินเชื่อของกรรมการ ให้แก่ตนเองหรือพรรคพวกของตนเอง โดยใช้ช่องว่างของกฎหมายขอสินเชื่อจากธนาคาร เป็นจำนวนเงินที่สูงมาก ซึ่งกฎหมายปัจจุบันที่ใช้บังคับอยู่ คือ พระราชบัญญัติการ ธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 12(2) กำหนดห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการ ให้สินเชื่อแก่กรรมการ หรือประกันหนี้ใด ๆ ของกรรมการ หรือรับรอง รับอาวัล หรือสอด เข้าแก้หน้า ในตัวเงินที่กรรมการเป็นผู้สั่งจ่าย หรือผู้ออกตั๋ว หรือผู้สลักหลัง

การห้ามมิให้สินเชื่อดังกล่าวนี้ นอกจากห้ามมิให้สินเชื่อแก่กรรมการแล้ว ยังห้ามถึงบุคคล หรือนิติบุคคลบางประเภทด้วย ตามมาตรา 12 ทวิ ดังนี้

มาตรา 12 ทวิ การให้สินเชื่อหรือประกันหนี้ใด ๆ ของบุคคลหรือห้างหุ้นส่วน ดังต่อไปนี้ หรือรับรอง รับอาวัล หรือสอดเข้าแก้หน้าในตัวเงินที่บุคคลหรือห้างหุ้นส่วนดัง ต่อไปนี้เป็นผู้สั่งจ่ายหรือผู้ออกตั๋ว หรือผู้สลักหลัง ให้ถือว่าเป็นการให้สินเชื่อ หรือการ ประกัน หรือการรับรอง รับอาวัล หรือสอดเข้าแก้หน้าแก่กรรมการตามมาตรา 12(2) ด้วย.....

กรณีการห้ามมิให้สินเชื่อแก่นิติบุคคลที่กรรมการ คู่สมรส หรือบุตรที่ยังไม่ บรรลุนิติภาวะของกรรมการ ถือหุ้นในนิติบุคคลนั้น เกินร้อยละสามสิบของจำนวนหุ้นที่ จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ซึ่งมีการหลีกเลี่ยงกฎหมายกล่าวคือ ตัวกรรมการ คู่สมรส หรือ บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะไม่เกินร้อยละสามสิบ แต่อาศัยบุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือ พรรคพวกเข้าไปถือหุ้นโดยส่วนใหญ่ และตัวกรรมการธนาคารเองก็ยังมีอำนาจควบคุม จัดการในนิติบุคคลนั้นอยู่ และนิติบุคคลนั้นมาขอสินเชื่อจากธนาคารที่กรรมการธนาคาร ผู้นั้นเป็นกรรมการอยู่ในวงเงินที่สูง ดังตัวอย่างที่ได้กล่าวไว้แล้วในกรณีศึกษาเบื้องต้น และถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นในนิติบุคคลลดลง ก็ยังสามารถหลีกเลี่ยง กฎหมายได้โดยอาศัยผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับตัวกรรมการธนาคารเข้าไปถือหุ้นแทน

เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เป็นฐานทางด้านการเงินให้กับการอุตสาหกรรม และเกษตรกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านของการฝากเงิน การให้สินเชื่อ ล้วนแต่นำมาซึ่ง การกระตุ้นให้สภาพเศรษฐกิจของประเทศมีความคล่องตัวในการติดต่อค้าขายไม่ว่าจะเป็น การนำเข้าส่งออก การลงทุนต่างๆ ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงควรจะมีการดำเนินกิจการ ให้มีความมั่นคงก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา และภายหลังจากวิกฤตการณ์ทางการเงินเมื่อ ปี พ.ศ. 2540 นั้น พบว่าธนาคารพาณิชย์และสถาบันการหลายแห่งประสบปัญหาจน ต้องยุบเลิกกิจการหรือเพิ่มทุนโดยการนำต่างชาติเข้ามาถือหุ้นแทน

จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้นจึงนำมาซึ่งการประชุมร่างพระราชบัญญัติธุรกิจ สถาบันการเงิน พ.ศ. ทั้งนี้ โดยมีหลักการเพื่อปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการ ธนาคารพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และรวมเป็นฉบับเดียวกัน ด้วยเหตุผลเพื่อให้การควบคุมดูแลการ ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์อยู่ภายใต้ มาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งเปลี่ยนอำนาจควบคุมดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ให้เป็นอำนาจของธนาคารแห่งประเทศไทย ส่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังยังคงมี อำนาจในการกำกับดูแลโดยทั่วไปเท่านั้น รวมทั้งกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหา สถาบันการเงินและการเข้าควบคุมสถาบันการเงินในกรณีที่สถาบันการเงินได้รับความเสียหายหรือมีฐานะหรือการดำเนินงานอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ ประโยชน์ของประชาชน ตลอดจนแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษความผิดที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้⁸

จากหลักการและเหตุผลในการร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน ก็ เพื่อปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลง จุดอ่อนของบทบัญญัติกฎหมายในพระราชบัญญัติ การธนาคารพาณิชย์ ทุกฉบับที่ใช้ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้การทำงานของธนาคารพาณิชย์ ไปในทางที่สมควรและเหมาะสมกับการได้รับความไว้วางใจจากประชาชนที่นำทรัพย์สิน มาฝากไว้ เพื่อไม่ให้เกิดการใช้ประโยชน์โดยมิชอบจนเป็นเหตุให้เกิดวิกฤตธนาคาร พาณิชย์ขึ้นได้

⁸ร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ..... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

17 ตุลาคม 2543.

การควบคุมการให้สินเชื่อแก่กรรมการและอำนาจการจัดการ ซึ่งระบุไว้ใน มาตรา 46 และมาตรา 4 อนุมาตรา 18 และ 19 โดยการเปลี่ยนจากหลักการเดิมที่ควบคุมการให้สินเชื่อแก่นิติบุคคลที่กรรมการธนาคารมีหุ้นอยู่ร้อยละสามสิบ เป็นหลักการใหม่โดยการควบคุมในส่วนของการมีอำนาจการจัดการในนิติบุคคลนั้นแทน แต่ก็ยังอาศัยหลักการเดิมมาเป็นข้อสันนิษฐานของกฎหมายโดยกำหนดสัดส่วนไว้ที่ร้อยละยี่สิบ กล่าวคือ

ร่างมาตรา 46 “ห้ามมิให้สถาบันการเงิน

(1) ให้สินเชื่อหรือประกันหนี้แก่กรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ หรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว เว้นแต่การให้สินเชื่อในรูปของบัตรเครดิต ตามอัตราขั้นสูงที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด หรือการให้สินเชื่อเพื่อเป็นสวัสดิการแก่บุคคลดังกล่าวตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(2) รับรอง รับอาวัล หรือสอดเข้าแก้หน้า ในตัวเงินที่กรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ หรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว เป็นผู้สั่งจ่าย ผู้ออกตัว หรือผู้สลักหลัง

(3) จ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นแก่กรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ หรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน พนักงานหรือลูกจ้าง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว เป็นค่าตอบแทนสำหรับหรือเนื่องจากการกระทำหรือการประกอบธุรกิจใด ๆ ของสถาบันการเงินนั้น ซึ่งมี ใ้ใช้บำเหน็จ เงินเดือน รางวัล และเงินเพิ่มอย่างอื่นบรรดาที่พึงจ่ายตามปกติ

(4) ขายหรือให้ทรัพย์สินใด ๆ แก่กรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ ผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน ผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว หรือรับซื้อทรัพย์สินใด ๆ จากบุคคลดังกล่าวมีมูลค่ารวมกันสูงกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อ หรือทำธุรกรรมตามมาตรา 56”

นอกจากนี้บทบัญญัติต่าง ๆ แห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะอาศัยความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจริงในอดีตที่ผ่านมา เป็นแนวทางในการประชุมร่างเพื่อแก้ไขจุดอ่อนต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นมากำหนดขึ้นเป็นข้อบัญญัติแห่งกฎหมายใหม่ที่มีความครอบคลุมได้มากขึ้นและชัดเจนยิ่งขึ้นกว่ากฎหมายการธนาคารฉบับเดิมที่มีส่วนให้กรรมการและผู้เกี่ยวข้องได้ใช้โอกาสจากช่องโหว่นั้น ๆ

เพื่อให้บทบัญญัติมีความรัดกุมและเป็นที่เข้าใจต่อกัน จึงได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับคำนิยามที่เกี่ยวข้องในมาตรา 4 แห่งร่างกฎหมายใหม่ด้วย ซึ่งมีความว่า

.....

(6) “การให้สินเชื่อ” หมายความว่า การให้กู้ยืมเงิน หรือซื้อ ชื้อลด รับช่วงซื้อลดตัวเงิน เป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่ายหรือสั่งให้จ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของผู้เคยค้า หรือเป็นเจ้าหนี้ เนื่องจากได้จ่ายเงินตามภาระผูกพันตามเลตเตอร์ออฟเครดิตหรือภาระผูกพันอื่น

.....

(13) “บริษัทแม่” หมายความว่า บริษัทที่มีอำนาจควบคุมกิจการของบริษัทอื่น

(14) “บริษัทลูก” หมายความว่า

(ก) บริษัทที่มีบริษัทอื่นมีอำนาจควบคุมกิจการของบริษัทนั้น

(ข) บริษัทลูกของบริษัทตาม (ก) ต่อไปทุกทอด

(15) “บริษัทร่วม” หมายความว่า บริษัทลูกที่มีบริษัทแม่ร่วมกัน

.....

(18) “ผู้มีอำนาจในการจัดการ” หมายความว่า

(ก) ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ กรรมการ ของสถาบันการเงินหรือบริษัทแล้วแต่กรณีหรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(ข) บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งสถาบันการเงินหรือบริษัททำสัญญาให้มีอำนาจในการบริหารงานทั้งหมดหรือบางส่วน

(ค) บุคคลที่ตามพฤติการณ์มีอำนาจควบคุมหรือครอบงำผู้จัดการหรือกรรมการของสถาบันการเงินหรือบริษัทให้ปฏิบัติตามคำสั่งของตนในการกำหนดนโยบายหรือการดำเนินงานของสถาบันการเงินหรือบริษัท

(19) “ผู้ที่เกี่ยวข้อง” หมายความว่า บุคคลที่มีความสัมพันธ์กับอีกบุคคลหนึ่งในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(ก) เป็นคู่สมรส บิดา มารดาหรือผู้รับบุตรบุญธรรม
 (ข) เป็นบุตรหรือบุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ
 (ค) เป็นบริษัทที่บุคคลนั้นหรือบุคคลตาม (ก) หรือ (ข) มีอำนาจในการจัดการ

(ง) เป็นบริษัทที่บุคคลนั้นหรือบุคคลตาม (ก) หรือ (ข) มีอำนาจควบคุมคะแนนเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมผู้ถือหุ้น

(จ) เป็นบริษัทที่บุคคลนั้นหรือบุคคลตาม (ก) หรือ (ข) มีอำนาจควบคุมการแต่งตั้งหรือถอดถอนกรรมการ

(ฉ) เป็นบริษัทลูกของบริษัท ตาม (ค) หรือ (ง) หรือ (จ)

(ช) บริษัทร่วมของบริษัทตาม (ค) หรือ (ง) หรือ (จ)

(ซ) เป็นตัวการหรือตัวแทนที่มีลักษณะตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ในกรณีที่บุคคลใดถือหุ้นในบริษัทใดตั้งแต่ร้อยละยี่สิบขึ้นไปของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริษัทนั้นเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายการธนาคารของประเทศอังกฤษเกี่ยวกับการนิยามความหมายของคำที่เกี่ยวข้องในมาตรา 105 (1)⁹ หมายความว่า

⁹Banking Act 1987 Section 105.-

.....

(9) In this Act “associate”, in relation to a person entitled to exercise or control the exercise of voting power in relation to, or holding shares in, a body corporate, means-

- (a) the wife or husband or son or daughter of that person;
- (b) any company of which that person is a director;
- (c) any person who is an employee or partner of that person;

.....

(9) ในกฎหมายฉบับนี้ “ผู้เกี่ยวข้อง” บุคคลที่มีความสัมพันธ์กับอีกบุคคลหนึ่งที่มีสิทธิในการออกคะแนนเสียง หรือผู้ถือหุ้น สมาชิกภาพที่มีสิทธิเต็มที่ หมายความถึง

- (ก) ภรรยา หรือสามี หรือบุตรชาย หรือบุตรสาวของบุคคลนั้น
- (ข) บริษัทซึ่งบุคคลนั้นเป็นกรรมการผู้บริหาร
- (ค) บุคคลซึ่งเป็นพนักงานหรือหุ้นส่วนของบุคคลนั้น ๆ
- (ง) ถ้าบุคคลนั้น ๆ เป็นนิติบุคคล
 - (i) กรรมการบริหารของบริษัทนั้น
 - (ii) สาขาของบริษัทนั้น ๆ และ
 - (iii) กรรมการบริหารหรือพนักงานของบริษัทสาขา และ
- (จ) ถ้าบุคคลร่วมกับบุคคลอื่นที่มีสิทธิ ถือหุ้น มีอำนาจในการจัดการหุ้น หรือรายได้อื่น ซึ่งบุคคลนั้นมีส่วนร่วมหรือเป็นตัวแทนในการออกคะแนนเสียง

สำหรับนิยามตามมาตรา 215.2¹⁰ แห่งกฎหมายการธนาคารของประเทศสหรัฐ หมายความว่า

-
- (d) if that person is a company-
 - (i) any director of that company;
 - (ii) any subsidiary of that company; and
 - (iii) any director or employee of any such subsidiary; and
 - (e) if that person has with any other person an agreement or arrangement with respect to the acquisition, holding or disposal of shares or other interests in that body corporate or under which they undertake to act together in exercising their voting power in relation to it, that other person.

¹⁰ Section 215.2 Definitions

(b)(1) “Control of a company or bank” means that a person directly or indirectly, or acting through or in concert with one or more persons:

(ข)(1) “Control of a company or bank” หมายถึง ผู้มีหน้าที่โดยตรงหรือทาง
 อ้อม หรือมีอำนาจในการจัดการ หรือกระทำการร่วมกันหนึ่งคนหรือมากกว่าหนึ่งคน:

(i) เจ้าของ ควบคุม หรือมีคะแนนเสียงในการประชุมใดๆ ของธนาคาร
 ตั้งแต่ 25 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป

(ii) ควบคุมการออกคะแนนเสียงในการเลือกกรรมการของธนาคาร หรือ

(iii) มีอำนาจในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการปฏิบัติของธนาคาร

(i) Owns, controls, or has the power to vote 25 percent or more of any
 class of voting securities of the company or bank;

(ii) Controls in any manner the election of a majority of the directors of
 the company or bank; or

(iii) Has the power to exercise a controlling influence over the
 management or policies of the company or bank.

(c) “Director of a member bank” includes (1) any director of a member bank,
 whether or not receiving compensation, (2) any director of a bank holding company, and (3)
 any director of any other subsidiary of that bank holding company. An advisory director is not
 considered a director if the advisory director (i) is not elected by the shareholders of the
 company or bank, (ii) is not authorized to vote on matters before the board of directors, and
 (iii) provides solely general policy advice to the board of directors.

(d) “Executive officer” of a company or bank means a person who
 participates or has authority to participate (other than in the capacity of a director) in major
 policymaking functions of the company or bank, whether or not: (1) The officer has an official
 title, (2) the title designates the officer an assistant, or (3) the officer is serving without salary
 or other compensation. The chairman of the board, the president, every vice president, the
 cashier, the secretary, and the treasurer of a company or bank are considered executive
 officers, unless (i) the officer is excluded, by resolution of the board of directors or by the
 bylaws of the bank or company, from participation (other than in the capacity of a director) in
 major policymaking functions of the bank or company, and

ไม่มีอำนาจในการออกเสียงก่อนที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการ และ (iii) กำหนดโดยข้อบังคับตามนโยบายทั่วไปของคณะกรรมการ

คำว่า “บริษัทสาขา”¹¹ ตามมาตรา 1841(d) แห่งกฎหมายการธนาคารของประเทศสหรัฐ กำหนดไว้ดังนี้

(d) บริษัทสาขาจะต้องเป็นบริษัทที่ธนาคารถือหุ้นอยู่ใน หมายถึง (1) บริษัทใด ๆ ที่ถือหุ้นและมีคะแนนเสียง 25 เปอร์เซ็นต์หรือมากกว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมหรือควบคุมโดยธนาคารที่มีหุ้น หรือมีอำนาจในการออกคะแนนเสียง (2) บริษัทใด ๆ ที่กรรมการผู้จัดการของบริษัทนั้น ๆ ได้รับการแต่งตั้งจากธนาคารที่ถือหุ้น หรือ (3) บริษัทใด ๆ ที่ธนาคารมีหุ้นมีอำนาจในการจัดการทางตรงหรือทางอ้อม มีอำนาจในการควบคุมกำหนดแต่งตั้งคณะกรรมการหรือให้การรับรอง

จากคำนิยามแห่งกฎหมายการธนาคารของดังกล่าวข้างต้นนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่ากฎหมายมีความครอบคลุมได้อย่างชัดเจนที่จะกล่าวถึงบุคคลต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับกรรมการได้อย่างรอบคอบมากกว่าพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันซึ่งมิได้มีความรัดกุมเท่าที่ควร จึงทำให้เป็นสาเหตุหนึ่งที่กรรมการของธนาคารพาณิชย์กระทำการปล่อยสินเชื่อโดยอาศัยความสนิมสนมของความสัมพันธ์ส่วนตัวจนเกิดการกระทำผิดต่อกฎหมายขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ... ได้มีการแก้ไขปัญหาการหลีกเลี่ยงกฎหมายของกรรมการของธนาคาร กรณีอาศัยพรรคพวกผู้ที่เกี่ยวข้อง

¹¹Bank holding company Act. Section 1841.

(d) “Subsidiary”, with respect to a specified bank holding company, means (1) any company 25 percentum or more of whose voting shares is directly or indirectly owned or controlled by such bank holding company, or is held by it with power to vote; (2) any company the election of a majority of whose directors is controlled in any manner by such bank holding company; or (3) any company with respect to the management of policies of which such bank holding company has the power, directly or indirectly, to exercise a controlling influence, as determined by the Board, after notice and opportunity for hearing.

ข้อใกล้เคียงมาถือหุ่นแทนแล้ว และแก้ไขพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ทวิ (1) และ (2) เกี่ยวกับการห้ามมิให้สินเชื่อแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของกรรมการ ควรรวมถึงการห้ามมิให้สินเชื่อแก่ บิดา มารดา ผู้รับบุตรบุญธรรม และบุตร หรือบุตรบุญธรรมที่บรรลุนิติภาวะแล้วของกรรมการ ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้เคียงกับกรรมการมาก ซึ่งบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ได้แก้ปัญหาดังกล่าวแล้วบางส่วน โดยได้เพิ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าไปคือ บิดา มารดา ผู้รับบุตรบุญธรรม และบุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ แต่อย่างไรก็ตามผู้เขียนมีความเห็นว่ายังขาดในส่วนที่เป็นบุตร และบุตรบุญธรรมที่บรรลุนิติภาวะแล้ว จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนนี้เข้าไป ดังเช่นกฎหมายการธนาคารของต่างประเทศ เช่น อังกฤษ สหรัฐ และ สิงคโปร์ ซึ่งไม่ได้ยกเว้นแก่บุตร และบุตรบุญธรรมที่บรรลุนิติภาวะแล้วแต่อย่างใด

4. วิเคราะห์ประเด็นข้อบกพร่องของร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.

ถึงแม้ว่าร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ได้มีบทบัญญัติที่รัดกุม และชัดเจนมากกว่าพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แต่ผู้เขียนมีความเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ยังคงมีข้อบกพร่องที่ควรจะนำมาพิจารณาทบทวนเพิ่มขึ้นอีก กล่าวคือ กฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวไม่ได้บัญญัติครอบคลุมถึงในกรณีที่กรรมการ หรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับกรรมการได้รับสินเชื่อจากธนาคารที่บุคคลผู้นั้นเป็นกรรมการธนาคารพาณิชย์อยู่ ได้รับสินเชื่อโดยไม่เจตนาที่จะกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย ดังตัวอย่างกรณีต่อไปนี้

ในกรณีที่ นาย ก. เป็นกรรมการของธนาคาร A โดยมีนางสาว ข. ซึ่งเป็นลูกค้าชั้นดีของธนาคาร A ได้รับสินเชื่อจากธนาคาร A อยู่ก่อนแล้ว ต่อมาภายหลังปรากฏว่า นาย ก. ซึ่งเป็นกรรมการสมรสกับนางสาว ข. สถานภาพของนางสาว ข. จึงเปลี่ยนเป็นภรรยาของนาย ก. ทำให้นางสาว ข. ได้รับสินเชื่อโดยปริยาย ซึ่งตามร่างพระราชบัญญัติฯ ได้บัญญัติห้ามให้สินเชื่อแก่ผู้เกี่ยวข้องกับกรรมการ

ในกรณีที่ นาย ก. เป็นกรรมการของธนาคาร A แต่ขณะเดียวกันได้รับสินเชื่อจากธนาคาร B อยู่ก่อนแล้ว ต่อมาภายหลังเกิดการควบรวมของธนาคารทั้งสองแห่ง จึงทำให้ นาย ก. ได้รับสินเชื่อซึ่งต้องห้ามตามกฎหมายโดยปริยาย และ

ในกรณี นาย ก. เป็นกรรมการธนาคาร A ต่อมาภายหลังได้เข้าไปถือหุ้นโดยส่วนใหญ่ในบริษัท ข. ซึ่งปรากฏว่า บริษัท ข. ได้รับสินเชื่อจากธนาคาร A อยู่ก่อนแล้ว จึงทำให้ นาย ก. ได้รับสินเชื่อซึ่งต้องห้ามตามกฎหมายโดยปริยาย

ตัวอย่างอีกกรณีหนึ่งคือ นาย ก. เป็นกรรมการธนาคาร A ซึ่งขณะเดียวกัน นาย ก. ได้ขอให้ธนาคาร B รับรอง รัฐบาล ตัวเงิน หรือขอให้ธนาคาร B ออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ นาย ก. หรือให้แก่บริษัทที่ นาย ก. เป็นผู้ถือหุ้นโดยส่วนใหญ่ ต่อมาปรากฏว่า มีการควบรวมธนาคารทั้งสองแห่ง และปรากฏว่า ตัวเงินที่ธนาคาร B รับรองถึงกำหนด หรือ ธนาคาร B ต้องรับผิดชอบตามภาระการค้ำประกันซึ่ง ธนาคาร A จะต้องจ่ายเงินตามภาระความรับผิดชอบ กรณีเช่นนี้จึงเป็นการที่ นาย ก. หรือบริษัทของ นาย ก. ได้รับสินเชื่อซึ่งต้องห้ามตามกฎหมายโดยปริยาย

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ธนาคารได้ให้สินเชื่อโดยฝ่าฝืนกฎหมายแล้ว แต่เนื่องจากเป็นการกระทำโดยไม่ได้เจตนาทั้งสองฝ่ายคือ ทั้งฝ่ายกรรมการ และฝ่ายธนาคาร จึงเห็นสมควรมีบทบัญญัติขึ้นรองรับให้ชัดเจนเพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้ฝ่ายกรรมการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง และฝ่ายธนาคารได้มีโอกาสแก้ไข ภายในกำหนดระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง จะได้ไม่ต้องรับโทษตามกฎหมายเนื่องจากมิได้มีเจตนาหรือจงใจกระทำความผิด

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

ประเทศไทยได้มีการทำสนธิสัญญาเบาริงกับประเทศอังกฤษในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผลของสนธิสัญญาดังกล่าวทำให้การค้าขายระหว่างประเทศไทยกับประเทศตะวันตกขยายตัวอย่างรวดเร็วส่งผลให้มีการจัดตั้ง “บริษัทตัวแทนธนาคาร” ของประเทศตะวันตก และต่อมาก็ได้ขยายเป็น “สาขาของธนาคาร” ในประเทศไทย ซึ่งธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ของประเทศไทยเป็นธนาคารพาณิชย์แห่งแรกที่เข้ามาตั้งสาขาในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2431

และในปี พ.ศ. 2447 ประเทศไทยก็ได้มีการจัดตั้งโดยการขอพระราชทานอำนาจพิเศษผ่านกระทรวงเกษตราธิการซึ่งถือว่าเป็นข้อบังคับของธนาคารพาณิชย์ฉบับแรกของประเทศไทย และให้ชื่อสำนักงานรับฝากเงินว่า “บุคคลิภย์” เมื่อกิจการเจริญเติบโตขึ้นจึงได้จดทะเบียนในนาม “บริษัท แบงก์สยามกัมมาจลทุน จำกัด” และในปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด”

เพื่อให้สะดวกต่อการค้าขายที่เจริญขึ้นในสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงได้มีการออกกฎหมายฉบับแรกที่เกี่ยวข้องกับกิจการธนาคารพาณิชย์โดยตรงคือ พระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พุทธศักราช 2471 กฎหมายดังกล่าวออกมาเพื่อคุ้มครองรักษาผลประโยชน์ของประชาชน และออกพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พุทธศักราช 2480 เพื่อกำหนดควบคุมทั้งธนาคารพาณิชย์ไทยและธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

เนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พุทธศักราช 2480 ยังมีความบกพร่อง ในเวลาต่อมารัฐบาลจึงได้ยกเลิกและออกพระราชบัญญัติใหม่ คือ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พุทธศักราช 2488 ซึ่งเป็นการวางระเบียบวินัยทางการ

เงินแก่ระบบธนาคารพาณิชย์มากกว่าที่จะเป็นเครื่องมือในการควบคุมกิจการธนาคารพาณิชย์

ต่อมารัฐบาลเห็นว่าควรปรับปรุงมาตรฐานการควบคุมให้รัดกุมและกว้างขวางขึ้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ตลอดจนให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงินกับธนาคาร รัฐบาลจึงได้ยกเลิกพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พุทธศักราช 2488 และออกพระราชบัญญัติใหม่ คือ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พระราชบัญญัตินี้ได้มีการบัญญัติเพิ่มเติมหลายประเด็น เช่น เพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์ กำหนดเรื่องการห้ามผู้กู้แก่กรรมการให้มีความหมายกว้างขึ้น จำกัดการให้กู้ยืมรายใหญ่ เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2522 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) โดยการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 เพื่อมุ่งทำลายการผูกขาดในการใช้สิทธิพลของเจ้าของธนาคารเพื่อประโยชน์ในกลุ่มของตน โดยบังคับให้มีการกระจายหุ้นไปสู่ผู้ถือหุ้นรายย่อย มีการกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ ในลักษณะที่ละเอียดและเข้มงวดมากขึ้น การแก้ไขในครั้งนี้น่าจะเพิ่มการแข่งขัน เพิ่มประสิทธิภาพในเชิงเศรษฐกิจ

เนื่องจากได้เกิดวิกฤติการณ์ทางการเงินในปี พ.ศ. 2527 ทำให้สถาบันการเงินหลายสถาบันประสบปัญหา รัฐบาลจึงได้ประกาศใช้พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528 โดยมีการบัญญัติเพิ่มเติมหลายประเด็น เช่น เพิ่มความเข้มงวดกับการให้กู้ยืมแก่กิจการในเครือ หรือในกลุ่มธุรกิจใดมากขึ้น เพิ่มอำนาจในการสั่งการ กรณีของธนาคารพาณิชย์ที่มีปัญหา ก็สามารถสั่งเพิ่มทุนหรือลดทุนได้ สั่งถอดถอนหรือแต่งตั้งกรรมการหรือผู้บริหารได้ถ้าจำเป็น โดยถือเสมือนเป็นมติผู้ถือหุ้น

ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 มาตรา 12 ทวิ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 6 แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528 บัญญัติว่า "การให้สินเชื่อแก่ หรือการประกันหนี้ใด ๆ ของบุคคล หรือห้างหุ้นส่วนดังต่อไปนี้ หรือการรับรอง รับอาวัล หรือสอดเข้าแก้หน้าในตั๋วเงินที่บุคคล หรือห้างหุ้นส่วนดังต่อไปนี้ เป็นผู้สั่งจ่าย หรือผู้ออกตั๋ว หรือผู้สลัก

หลัง ให้ถือว่าเป็นการให้สินเชื่อ หรือการประกัน หรือการรับรอง รับอาวัล หรือสอดเข้า
 แก้หน้าแก่กรรมการตามมาตรา 12 (2) ด้วย...

การที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้นเห็นควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบางประการ กล่าว
 คือ

ควรบัญญัติเพิ่มเติมในส่วนของ การควบคุมการให้สินเชื่อแก่ผู้ที่มีความเกี่ยว
 ข้องสัมพันธ์กับกรรมการ และการให้สินเชื่อใด ๆ ก็ตามจะต้องมีหลักประกันที่เหมาะสม
 และมั่นคงเพียงพอที่จะไม่ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ขอสินเชื่อในทางที่จะละลายหรือหลีกเลี่ยง
 การชำระหนี้ ทั้งนี้ ภายในวงเงินที่รัฐกำหนดเพื่อป้องกันการเอาเงินของธนาคารไป
 สนับสนุนกิจการในเครือญาติ

นอกจากนี้การให้สินเชื่อแก่กรรมการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ
 กรรมการใด ๆ ก็ตาม บทบัญญัติกฎหมายควรจะต้องคำนึงถึงอำนาจในการจัดการบริษัท
 นั้น ๆ ของกรรมการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกรรมการนั้น เพราะจากอดีตที่ผ่านมา
 มามีการช่วยเหลือบริษัทที่กรรมการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกรรมการในการ
 อนุมัติสินเชื่ออยู่เป็นจำนวนมากไม่น้อย ก่อให้เกิดปัญหานี้สูญของธนาคารมากมายดังเช่น
 วิกฤติการณ์ทางการเงินของสถาบันการเงินในแต่ละครั้ง

นอกจากนี้แล้วการควบคุมการให้สินเชื่อออกเหนือจากมาตรา 12 แล้ว ยังมี
 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องการเป็นกรรมการในบริษัทลูกหนี้ของกรรมการ
 และผู้บริหารระดับสูงธนาคารพาณิชย์ลงวันที่ 17 กันยายน 2542 ซึ่งได้ลงประกาศใน
 ราชกิจจานุเบกษาฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 116 ตอนพิเศษ 71ง ลงวันที่ 23 กันยายน
 2542 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน 2542 เป็นต้นไป มีสาระสำคัญดังนี้

การให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์บางกรณี แก่บริษัทจำกัดที่มีกรรมการหรือ
 ผู้บริหารระดับสูงตั้งแต่ตำแหน่งผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ของธนาคารพาณิชย์นั้นเป็น
 กรรมการอยู่ด้วย ไม่ว่าจะกระทำโดยสุจริต หรือเพื่อดูแลกิจการลูกหนี้ บางครั้งอาจขาด
 การวิเคราะห์ตามที่ควรจะเป็น อาจถูกมองว่ามีการเอื้ออำนวยผลประโยชน์แก่กัน จะ
 ด้วยเจตนาหรือด้วยความเกรงใจในกรรมการร่วมก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นแล้วก็คือ
 คุณภาพของลูกหนี้โดยทั่วไปรวมทั้งกลุ่มนี้จำนวนหนึ่งไม่เป็นไปตามมาตรฐาน และกลายเป็น

เป็นลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งเป็นภาระของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งย่อมไม่เป็นผลดีต่อระบบสถาบันการเงินเพราะทำให้เกิดความเคลือบแคลงใจในผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งอาจถูกกล่าวหาได้ว่าการพิจารณาสินเชื่อแก่ลูกค้าทั่วไปจะไม่ได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน ดังนั้น เพื่อพิทักษ์รักษามลประโยชน์ของประชาชนอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 22 (8) แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528 ธนาคารแห่งประเทศไทยออกข้อกำหนดดังต่อไปนี้

ให้ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารระงับการให้สินเชื่อแก่บริษัทจำกัดที่มีกรรมการร่วมกับธนาคารพาณิชย์นั้น รวมทั้งให้ทยอยลดยอดคงค้างสินเชื่อลงจนมียอดคงค้างไม่เกินอัตราที่กำหนดใน (1) หรือดำเนินการให้ผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดถอนกรรมการร่วมนั้นจากการเป็นกรรมการบริษัทจำกัด เมื่อบริษัทจำกัดดังกล่าวมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) มีสินเชื่อคงค้างกับธนาคารพาณิชย์นั้นสูงกว่าร้อยละ 50 ของส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดนั้น หรือสูงกว่าร้อยละ 25 ของยอดหนี้สินของบริษัทจำกัดนั้นหรือสูงกว่าร้อยละ 5 ของเงินกองทุนชั้นที่ 1 ของธนาคารพาณิชย์นั้น จำนวนใดจำนวนหนึ่งแล้วแต่จำนวนใดจะต่ำกว่า

(2) มีกรรมการหรือผู้บริหารระดับสูงตั้งแต่ตำแหน่งผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ของธนาคารพาณิชย์เป็นกรรมการและถือหุ้นมากกว่าร้อยละ 1.0 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น

ทั้งนี้ข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้นไม่บังคับถึงบริษัทจำกัดที่มีกรรมการ หรือผู้บริหารระดับสูงของธนาคารพาณิชย์เป็นกรรมการร่วม อันเนื่องจากการปรับโครงสร้างหนี้ตามหลักการปรับปรุงโครงสร้างของธนาคารแห่งประเทศไทย

เนื่องจากรัฐบาลสมัย พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรีได้ประกาศใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ส่งผลให้สถาบันการเงินหลายสถาบันต้องประสบกับปัญหาทางการเงิน ส่งผลให้สถาบันการเงินถูกปิด 56 แห่ง และธนาคารพาณิชย์หลายธนาคารที่ไม่สามารถปรับตัวได้ทันต้องถูกเลิกกิจการไปซึ่งสาเหตุที่สำคัญส่วนหนึ่งมาจากการให้สินเชื่อของกรรมการที่ไม่รัดกุมเท่าที่ควร ทั้งนี้ อาจ

เนื่องมาจากการอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายกระทำการ คณะกรรมการวิสามัญจึงได้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ... ขึ้นเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2543 โดยมีหลักการเพื่อปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์และธุรกิจสถาบันการเงินต่าง ๆ รวมเป็นฉบับเดียวกัน เพื่อให้การทำงานของธนาคารพาณิชย์เป็นไปตามมาตรฐานที่สมควรและเหมาะสมนำมาซึ่งความปลอดภัยของประชาชนผู้ฝากเงิน โดยการแก้ไขข้อบกพร่องของบทบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ให้มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายที่ควบคุมการให้สินเชื่อแก่กรรมการ โดยได้บัญญัติไว้ในร่างมาตรา 46 ว่าด้วยการห้ามมิให้สถาบันการเงินให้สินเชื่อหรือประกันนี้แก่กรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ หรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว..... ซึ่ง "ผู้ที่เกี่ยวข้อง" ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ อยู่ในมาตรา 4 อนุมาตรา 19 ให้นำมายัง บุคคลที่มีความสัมพันธ์กับอีกบุคคลหนึ่งในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (ก) เป็นคู่สมรส บิดา มารดาหรือผู้รับบุตรบุญธรรม
- (ข) เป็นบุตรหรือบุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ
- (ค) เป็นบริษัทที่บุคคลนั้นหรือบุคคลตาม (ก) หรือ (ข) มีอำนาจในการจัดการ
- (ง) เป็นบริษัทที่บุคคลนั้นหรือบุคคลตาม (ก) หรือ (ข) มีอำนาจควบคุมคะแนนเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมผู้ถือหุ้น
- (จ) เป็นบริษัทที่บุคคลนั้นหรือบุคคลตาม (ก) หรือ (ข) มีอำนาจควบคุมการแต่งตั้งหรือถอดถอนกรรมการ
- (ฉ) เป็นบริษัทลูกของบริษัทตาม (ค) หรือ (ง) หรือ (จ)
- (ช) บริษัทร่วมของบริษัทตาม (ค) หรือ (ง) หรือ (จ)
- (ซ) เป็นตัวการหรือตัวแทนที่มีลักษณะตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ในกรณีที่บุคคลใดถือหุ้นในบริษัทใดตั้งแต่ร้อยละสิบขึ้นไปของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริษัทนั้นเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะ

ถึงแม้จะมีร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงินฉบับใหม่ขึ้นแล้วก็ตามแต่ในขณะนี้ก็ยังมิได้มีการนำมาใช้บังคับ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน กล่าวคือ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 รวมทั้งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ฉบับที่ 2 ฉบับที่ 3 ฉบับที่ 4 ได้มีบัญญัติเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนและเพื่อความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์เองอย่างละเอียดแล้วก็ตาม ประเด็นที่ควรแก้ไขปรับปรุงดังนี้

1. การควบคุมการให้สินเชื่อแก่กรรมการ ควรห้ามผู้เกี่ยวข้องที่ใกล้ชิดกรรมการเพิ่มเข้าไปอีก โดยเฉพาะควรห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อแก่บุตรและบุตรบุญธรรมของกรรมการ แม้บุตรและบุตรบุญธรรมนั้นจะบรรลุนิติภาวะแล้ว

2. ควรเปลี่ยนหลักการเดิมที่ควบคุมการให้สินเชื่อแก่นิติบุคคลที่กรรมการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกรรมการมีหุ้นอยู่จากร้อยละ 30 เป็นหลักการใหม่โดยการควบคุมในส่วนของการมีอำนาจการจัดการในนิติบุคคลของกรรมการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกรรมการแทน

3. กรณีที่กรรมการ หรือผู้มีความเกี่ยวข้องกับกรรมการได้รับสินเชื่อจากธนาคารที่บุคคลผู้นั้นเป็นกรรมการธนาคารพาณิชย์อยู่ ได้รับสินเชื่อโดยไม่เจตนาที่จะกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย นั้น เห็นควรมีบทบัญญัติขึ้นรองรับให้ชัดเจนเพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้ฝ่ายกรรมการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง และฝ่ายธนาคารได้มีโอกาสแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ภายในกำหนดระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง

4. ควรมีบัญญัติห้ามธนาคารพาณิชย์ให้กู้เงินโดยไม่มีหลักประกันเพียงพอ ด้วยเหตุผลคือ ผู้บริหารธนาคารมักใช้อำนาจหน้าที่อนุมัติให้กู้เงินแก่ผู้ใกล้ชิดและนักการเมืองผู้มีอำนาจเกี่ยวข้อง โดยมีหลักประกันไม่เพียงพอ ในที่สุดผู้กู้ก็ฉ้อโกงไม่ชำระหนี้คืน ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องขาดทุนและต้องเลิกล้มกิจการในที่สุด ดังเช่น ธนาคารกรุงเทพ พาณิชย์การ การที่ธนาคารพาณิชย์ต้องเลิกล้มกิจการทำให้ประชาชนผู้ฝากเงิน

ต้องสูญเสียเงินเบิกคืนไม่ได้ หรือหากรัฐบาลรับภาระดังเช่นรัฐบาลในอดีตที่ได้กระทำมาก็เป็นการผลักดันภาระการสูญเสียให้ประชาชนผู้ไม่เกี่ยวข้อง

5. ควรมีบทบัญญัติกำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ต้องกำกับดูแลการดำเนินการของธนาคารพาณิชย์อย่างใกล้ชิดเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นมา

6. บทลงโทษธนาคารหรือกรรมการของธนาคารพาณิชย์ ผู้กระทำผิดกฎหมายธนาคารพาณิชย์อ่อนเกินไป คือ กรณีธนาคารเป็นผู้กระทำความผิด ลงโทษธนาคารเพียงปรับไม่เกิน 3 แสนบาท หรือถ้าเป็นการกระทำความผิดต่อเนื่องปรับไม่เกินวันละสองพันบาท และถ้าเป็นกรณีกรรมการของธนาคารพาณิชย์ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นผู้กระทำความผิด บทลงโทษเพียงจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และอีกทั้งยังไม่มีบทลงโทษแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดด้วย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- คณะกรรมการศึกษาและเสนอแนะมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบการเงินของประเทศ (ศปร.). รายงานผลการวิเคราะห์และวินิจฉัยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจ. จัดพิมพ์โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร, 2541.
- ชนินทร์ พิทยาวิจิธ. ธนาคารพาณิชย์ใช้มาตรการอะไรในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อ. บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด. กรุงเทพมหานคร, 2533.
- ชัยชาญ วิบูลศิลป์. รายงานผลการวิจัยเรื่อง เจาะวิกฤตสถาบันการเงินไทย. มหาวิทยาลัยเกริก, 2541.
- วิรัตน์ แสงทองคำ. ธนาคารไทยล่มสลาย. กรุงเทพฯ : บริษัท พี. เพรส จำกัด, 2541.
- บุญเสริม บุญเจริญผล. "สาเหตุของความไม่มั่นคงของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย". เอกสารเผยแพร่ทางวิชาการ. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก, 2542.
- ภูมิ โชคเหมาะ. คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยการธนาคาร. ภาควิชากฎหมายพาณิชย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2533.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. สังคมกับเศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519.

กฎหมาย

“ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องการเป็นกรรมการในบริษัทลูกหนึ่งของการธนาคาร และผู้บริหารระดับสูงธนาคารพาณิชย์.” **ราชกิจจานุเบกษา.** 116, 23 กันยายน 2542.

พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505, พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522, พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528 พ.ศ. 2535.

“รายงานการประชุมสภาว่าารัฐธรรมนูญ.” (ทำหน้าที่นิติบัญญัติ) ครั้งที่ 110, 23 พฤศจิกายน 2504. หน้า 1179.

“รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.” ครั้งที่ 50, 21 กันยายน 2521. หน้า 315.

“รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร” วันที่ 17 ตุลาคม 2543. หน้า 5, 19.

วิทยานิพนธ์

ภาสกร เขียวเสวตกุล. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ในการควบคุมบริษัทในเครือเพื่อการพัฒนาาระบบธนาคารพาณิชย์.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.

อรศรี จารุจินดา. “การควบคุมกรรมการเพื่อการพัฒนาาระบบธนาคารพาณิชย์.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

ภาษาอังกฤษ

Laws

"Banking Law" Law No.59; Japan. June 1, 1981 : as amended on October 16, 1998 and enforced on December 15, 1998.

"Banking Act 1987." CHAPTER 22. London : Her Majesty's Stationery Office.

"Banking Act Section 83." Hong Kong : The Government Printer, 1975.

"Banking Law." Section 29. Credit facilities and limits : Singapore.

"Federal Reserve Act. And Other Statutory Provision Affecting the Federal Reserve System." April 20, 1983.

Draft

ภาคผนวก

ร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.....

8

ความพิสดาร

ที่ สผ ๐๐๐๘/๒๕๕๓

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน กท ๑๐๓๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๓๔ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ ที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับ ร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ซึ่งคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ ฉะนั้น จึงส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมาเพื่อนำเสนอต่อวุฒิสภา พิจารณาต่อไป ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๕

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายพิชัย รัตกุล)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. ๒๕๕๑๑๓๓

ร่าง

พิมพ์

ตรวจ

๗๕๖
๒

สารบบ

เรื่อง การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.
ซึ่งคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ
ดังกล่าว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๓๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ)
วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๓ และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา
เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วจึงได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๓๔ (สมัยสามัญ
นิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๓ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง แล้วลงมติ
ในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณา
ต่อไปตามรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้สภาผู้แทนราษฎรส่งให้วุฒิสภาเมื่อวันที่
๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๓

๑๙๕๑

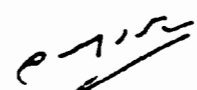
(นายศิริชัย ไชยทิพย์อาสน์)

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร รักษาการแทน

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. พิมพ์
 ทาน

← ๑

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน
พ.ศ.

หลักการ

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วยการประกอบ
ธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ และรวมเป็นฉบับเดียวกัน

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์
ธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์
และกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ แล้วแต่กรณี
จึงทำให้การควบคุมดูแลไม่เป็นไปในมาตรฐานเดียวกันและเกิดความสับสนในการปฏิบัติ
ตามกฎหมาย ประกอบกับในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ
อย่างรุนแรงอันมีผลกระทบโดยตรงต่อสถาบันการเงินเหล่านี้ และกระทบกระเทือน
ความเชื่อมั่นของประชาชนและผู้ฝากเงินที่มีต่อระบบสถาบันการเงินโดยรวม ดังนั้น
สมควรปรับปรุงมาตรการในการควบคุมดูแลสถาบันการเงินดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ
เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ โดยการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วย
การประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ และรวมเป็น
ฉบับเดียวกันเพื่อให้การควบคุมดูแลเป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งเปลี่ยนอำนาจควบคุม
ดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้เป็นอำนาจของธนาคารแห่งประเทศไทย
ส่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังยังคงมีอำนาจในการกำกับดูแลโดยทั่วไปเท่านั้น
นอกจากนั้น ได้ปรับปรุงมาตรการในการควบคุมเกี่ยวกับโครงสร้างการเป็นกรรมการ

ในสถาบันการเงิน การถือหุ้น การให้สินเชื่อ การลงทุนในกิจการต่าง ๆ การกำกับและ
ตรวจสอบสถาบันการเงินในลักษณะรวมทั้งบริษัทแม่ บริษัทลูก และบริษัทร่วมของสถาบัน
การเงิน กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารสถาบันการเงินให้มีความชัดเจน
และมีมาตรการป้องกันการบริหารงานที่มีลักษณะ เป็นการทุจริตหรือไม่มีประสิทธิภาพ
รวมทั้งกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินและการเข้าควบคุมสถาบัน
การเงินในกรณีที่สถาบันการเงินได้รับความเสียหายหรือมีฐานะหรือการดำเนินงานอยู่ใน
ลักษณะ อันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน ตลอดจนแก้ไข
เพิ่มเติมบทกำหนดโทษความผิดที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

4

5. ทิมพ์

ทาน

8

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕
- (๒) พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒
- (๓) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๒๘
- (๔) พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕
- (๕) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐
- (๖) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐
- (๗) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑
- (๘) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒
- (๙) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ พ.ศ. ๒๕๒๖
- (๑๐) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๘
- (๑๑) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕
- (๑๒) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕
- (๑๓) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐
- (๑๔) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๐
- (๑๕) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) "ธุรกิจสถาบันการเงิน" หมายความว่า ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และให้หมายความรวมถึงการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินเฉพาะกิจตามหมวด ๗

(๒) "ธุรกิจธนาคารพาณิชย์" หมายความว่า การประกอบธุรกิจรับฝากเงิน หรือรับเงินจากประชาชนที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นโดยวิธีหนึ่งวิธีใด เช่น ให้สินเชื่อ ชื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสาร เปลี่ยนมืออื่นใด ชื้อขายเงินปรีวรรตต่างประเทศ

(๓) "ธุรกิจเงินทุน" หมายความว่า การประกอบธุรกิจรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ โดยวิธีออกตั๋วสัญญาใช้เงินหรือบัตรเงินฝากให้แก่ผู้ฝากเงิน และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นโดยวิธีหนึ่งวิธีใด เช่น ให้สินเชื่อ ชื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด

(๔) "ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์" หมายความว่า การประกอบธุรกิจเป็นการค้าปกติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(ก) การให้กู้ยืมเงินโดยวิธีรับจำนองอสังหาริมทรัพย์

(ข) การรับซื้ออสังหาริมทรัพย์โดยวิธีขายฝาก

(๕) "ธุรกิจทางการเงิน" หมายความว่า ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจประกันชีวิต หรือธุรกิจอื่นตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(๖) "การให้สินเชื่อ" หมายความว่า การให้กู้ยืมเงิน หรือซื้อ ชื้อลด รับช่วง ชื้อลดตั๋วเงิน เป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่ายหรือสั่งให้จ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของผู้เคยค้า หรือเป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่ายเงินตามภาระผูกพันตามเล็ดเตอร์ออฟเครดิตหรือภาระผูกพันอื่น

(๗) "กิจการวิเทศธนกิจ" หมายความว่า กิจการรับฝากเงินหรือกู้ยืมเงินจากต่างประเทศและให้กู้ยืมเงินในประเทศหรือในต่างประเทศ และให้รวมถึงการชื้อขายเงินปรีวรรตต่างประเทศที่เป็นเงินตราต่างประเทศ การอวัลรับรองหรือค้าประกันหนี้ใดที่เป็นเงินตราต่างประเทศและกิจการอื่นตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(๘) "หลักทรัพย์" หมายความว่า หลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์

(๘) "สถาบันการเงิน" หมายความว่า

(ก) ธนาคารพาณิชย์

(ข) บริษัทเงินทุน

(ค) บริษัทเครดิตฟองซิเอร์

(๑๐) "ธนาคารพาณิชย์" หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์

(๑๑) "บริษัทเงินทุน" หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินทุน

(๑๒) "บริษัทเครดิตฟองซิเอร์" หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์

(๑๓) "บริษัท" หมายความว่า บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่น

(๑๔) "บริษัทแม่" หมายความว่า บริษัทที่มีอำนาจควบคุมกิจการของบริษัทอื่น

(๑๕) "บริษัทลูก" หมายความว่า

(ก) บริษัทที่มีบริษัทอื่นมีอำนาจควบคุมกิจการของบริษัทนั้น

(ข) บริษัทลูกของบริษัทตาม (ก) ต่อไปทุกทอด

(๑๖) "บริษัทร่วม" หมายความว่า บริษัทลูกที่มีบริษัทแม่ร่วมกัน

(๑๗) "อำนาจควบคุมกิจการ" หมายความว่า

(ก) การที่บริษัทหนึ่งมีหุ้นในอีกบริษัทหนึ่งเกินกว่าร้อยละห้าสิบของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(ข) การที่บริษัทหนึ่งมีอำนาจควบคุมคะแนนเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมผู้ถือหุ้นของอีกบริษัทหนึ่ง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือไม่ว่าเพราะเหตุอื่นใด หรือ

(ค) การที่บริษัทหนึ่งมีอำนาจควบคุมการแต่งตั้งและถอดถอนกรรมการตั้งแต่กึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดในอีกบริษัทหนึ่ง

ในกรณีที่บริษัทหนึ่งมีหุ้นในอีกบริษัทหนึ่งตั้งแต่ร้อยละยี่สิบขึ้นไปของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริษัทที่มีหุ้นดังกล่าวมีอำนาจควบคุมกิจการอีกบริษัทหนึ่ง

(๑๘) "ผู้มีอำนาจในการจัดการ" หมายความว่า

(ก) ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ กรรมการ ของสถาบันการเงินหรือบริษัท แล้วแต่กรณี หรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(ข) บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งสถาบันการเงินหรือบริษัททำสัญญาให้มีอำนาจในการบริหารงานทั้งหมดหรือบางส่วน

(ค) บุคคลที่ตามพฤติการณ์มีอำนาจควบคุมหรือครอบงำผู้จัดการหรือกรรมการของสถาบันการเงินหรือบริษัทให้ปฏิบัติตามคำสั่งของตนในการกำหนดนโยบายหรือการดำเนินงานของสถาบันการเงินหรือบริษัท

(๑๙) "ผู้ที่เกี่ยวข้อง" หมายความว่า บุคคลที่มีความสัมพันธ์กับอีกบุคคลหนึ่งในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(ก) เป็นคู่สมรส บิดา มารดา หรือผู้รับบุตรบุญธรรม

(ข) เป็นบุตรหรือบุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

(ค) เป็นบริษัทที่บุคคลนั้นหรือบุคคลตาม (ก) หรือ (ข) มีอำนาจในการจัดการ

(ง) เป็นบริษัทที่บุคคลนั้นหรือบุคคลตาม (ก) หรือ (ข) มีอำนาจควบคุมคะแนนเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมผู้ถือหุ้น

(จ) เป็นบริษัทที่บุคคลนั้นหรือบุคคลตาม (ก) หรือ (ข) มีอำนาจควบคุมการแต่งตั้งหรือถอดถอนกรรมการ

(ฉ) เป็นบริษัทลูกของบริษัทตาม (ค) หรือ (ง) หรือ (จ)

(ช) บริษัทร่วมของบริษัทตาม (ค) หรือ (ง) หรือ (จ)

(ซ) เป็นตัวการหรือตัวแทนที่มีลักษณะตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทย

ประกาศกำหนด

ในกรณีที่บุคคลใดถือหุ้นในบริษัทใดตั้งแต่ร้อยละยี่สิบขึ้นไปของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริษัทนั้นเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว

(๒๐) "ผู้ถือหุ้นรายใหญ่" หมายถึง บุคคลที่ถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นของสถาบันการเงินเกินร้อยละสิบของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

มาตรา ๕ การประกอบกิจการใดที่มีลักษณะ เป็นการรับฝากเงิน รับเงินจากประชาชน ให้สินเชื่อ หรือธุรกิจทางการเงิน หากกิจการนั้นมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม และมีได้มีกฎหมายที่ควบคุมการประกอบกิจการดังกล่าวเป็นการเฉพาะแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจเสนอให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดให้การประกอบกิจการนั้นอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำกับดูแลการประกอบกิจการดังกล่าวด้วยก็ได้

มาตรา ๖ การระดมเงินจากประชาชนโดยการขายหรือจำหน่ายหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มิให้อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ การประกาศกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

การจัดตั้งและการขอรับใบอนุญาต

มาตรา ๙ ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจดังกล่าวได้ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐ การประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ จะกระทำได้อต่อเมื่อได้จัดตั้งขึ้นในรูปของบริษัทมหาชนจำกัด โดยได้รับใบอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

การจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับความเห็นชอบจาก
ธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน

เมื่อได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว จึงให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต
ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ แล้วแต่กรณี
ต่อธนาคารแห่งประเทศไทยตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์
ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ตลอดจนเสีค่าธรรมเนียมตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๑๑ ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศจะตั้งสาขาเพื่อประกอบธุรกิจ
ธนาคารพาณิชย์ ในประเทศไทยตามพระราชบัญญัตินี้ได้ก็ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจาก
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในการขอรับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศจะต้องมี
หนังสือจากผู้มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับและตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ของประเทศนั้น
ยืนยันว่าธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวมีความมั่นคงและมีการดำเนินงานที่ดี มาแสดงต่อธนาคาร
แห่งประเทศไทยด้วย

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และเสีค่าธรรมเนียมตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศ
กำหนด

มาตรา ๑๒ การเปิด ปิด หรือย้ายสำนักงานใหญ่หรือสาขาของสถาบันการเงิน
ที่มีใช้สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด แต่ทั้งนี้ต้องแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทย
ทราบล่วงหน้าก่อนที่จะเปิด ปิด หรือย้ายสาขาไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวัน

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจไม่อนุญาตให้สถาบัน
การเงินเปิด ปิด หรือย้ายสำนักงานใหญ่หรือสาขา หรือกำหนดเงื่อนไขให้สถาบันการเงิน
ต้องปฏิบัติเพิ่มเติมหรือให้ส่งข้อมูลเพิ่มเติมก่อนเปิด ปิด หรือย้ายสำนักงานใหญ่หรือสาขาได้
แต่ต้องมีหนังสือแจ้งให้สถาบันการเงินนั้นทราบภายในสี่สิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งตาม

วรรคหนึ่ง หากธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้แจ้งให้สถาบันการเงินทราบภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความเห็นชอบในการเปิด ปิด หรือย้ายสำนักงานใหญ่หรือสาขาของสถาบันการเงินนั้นแล้ว

ในกรณีที่สถาบันการเงินไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือไม่ส่งข้อมูลเพิ่มเติมตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดตามวรรคสอง ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจไม่อนุญาตให้สถาบันการเงินเปิด ปิด หรือย้ายสำนักงานใหญ่หรือสาขาของสถาบันการเงินได้

เมื่อสถาบันการเงินได้รับความเห็นชอบให้เปิด ปิด หรือย้ายสำนักงานใหญ่หรือสาขาของสถาบันการเงินแล้ว ให้สถาบันการเงินเปิด ปิด หรือย้ายสำนักงานใหญ่หรือสาขาภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบ ถ้ามิได้ดำเนินการภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าการให้ความเห็นชอบนั้นเป็นอันสิ้นผล

มาตรา ๑๓ ธนาคารพาณิชย์หรือสาขาของธนาคารพาณิชย์จะประกอบกิจการวิเทศธนกิจได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

การขออนุญาตประกอบกิจการวิเทศธนกิจตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไข ตลอดจนเสียค่าธรรมเนียมตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ลักษณะและประเภทของกิจการวิเทศธนกิจตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๑๔ ผู้ใดประสงค์จะกระทำการแทนสถาบันการเงินต่างประเทศหรือสถาบันการเงินในประเทศไทยโดยการตั้งสำนักงานผู้แทน ไม่ว่าจะในหรือนอกประเทศไทย ต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติตามก็ได้

ผู้ที่กระทำการแทนสถาบันการเงินต่างประเทศหรือสถาบันการเงินในประเทศไทยตามวรรคหนึ่ง จะรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามหรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ไม่ได้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

หมวด ๒
โครงสร้างสถาบันการเงิน

ส่วนที่ ๑
หุ้นและผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๕ หุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิของสถาบันการเงินต้องเป็นหุ้นชนิด
ระบุชื่อผู้ถือ มีมูลค่าของหุ้นไม่เกินหุ้นละหนึ่งร้อยบาท และข้อบังคับของสถาบันการเงินต้อง
ไม่มีข้อจำกัดในการโอนหุ้น เว้นแต่จะเป็นข้อจำกัดที่เอื้อการปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
สถาบันการเงินอาจออกหุ้นบุริมสิทธิที่ไม่มีสิทธิออกเสียงได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ
และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๑๖ สถาบันการเงินต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่
ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการเป็นบุคคล
ผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจผ่อนผันให้สถาบันการเงินใด
มีจำนวนผู้ถือหุ้นหรือกรรมการแตกต่างไปจากที่กำหนดตามวรรคหนึ่งได้ ในการนี้ จะกำหนด
เงื่อนไขในการผ่อนผันไว้ด้วยก็ได้

มาตรา ๑๗ บุคคลใดถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นของสถาบันการเงินแห่งใดแห่งหนึ่ง
ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ตั้งแต่ร้อยละห้าขึ้นไปของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด
บุคคลนั้นต้องรายงานการถือหุ้นหรือการมีไว้ซึ่งหุ้นดังกล่าวให้ธนาคารแห่งประเทศไทย
ทราบตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

หุ้นตามวรรคหนึ่งไม่รวมถึงหุ้นบุริมสิทธิที่ไม่มีสิทธิออกเสียง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์
วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้บุคคลใดถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นของสถาบันการเงิน
แห่งใดแห่งหนึ่ง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้ว
ทั้งหมด เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยหรือเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคาร
แห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

จำนวนหุ้นตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงหุ้นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลตามวรรคหนึ่งถืออยู่
หรือมีไว้ด้วย

หุ้นตามวรรคหนึ่งไม่รวมถึงหุ้นบุริมสิทธิที่ไม่มีสิทธิออกเสียง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์
วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๑๙ บุคคลใดได้มาซึ่งหุ้นของสถาบันการเงินแห่งใดแห่งหนึ่งจนเป็นเหตุ
ให้จำนวนหุ้นที่ตนถืออยู่หรือมีไว้ เป็นไปโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ บุคคลนั้นจะต้องนำหุ้นส่วนที่เกิน
ออกจำหน่ายแก่บุคคลอื่นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหุ้นนั้นมา เว้นแต่จะได้รับการผ่อนผันจา
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งไม่จำหน่ายหุ้นส่วนที่เกินภายในเวลาที่กำหนดตาม
วรรคหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้ขายหุ้นส่วนที่เกินดังกล่าวได้
และถ้าศาลเห็นว่าการถือหรือมีไว้ซึ่งหุ้นนั้นเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้
ขายทอดตลาด หรือขายโดยวิธีอื่นเป็นการเฉพาะเจาะจงก็ได้

มาตรา ๒๐ ห้ามมิให้สถาบันการเงินจำหน่ายหุ้นของคนแก่บุคคลใดจนเป็นเหตุ
ให้จำนวนหุ้นที่บุคคลนั้นถืออยู่หรือมีไว้ เป็นไปโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๘

จำนวนหุ้นตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงหุ้นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลตามวรรคหนึ่งถืออยู่
หรือมีไว้ด้วย

ทุกครั้งที่มีการชี้ชวนให้เข้าซื้อซื้อหุ้นของสถาบันการเงินใด ให้สถาบันการเงินนั้น
ระบุหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ ไว้ในคำชี้ชวนด้วย

มาตรา ๒๑ บุคคลใดถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นของสถาบันการเงินแห่งใดแห่งหนึ่ง
เป็นไปโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ บุคคลนั้นจะยกเอาการถือหุ้นส่วนที่เกินนั้นใช้ยื่นต่อสถาบันการเงิน
ดังกล่าวมิได้ และสถาบันการเงินนั้นจะจ่ายเงินปันผลหรือเงินตอบแทนอื่นใดให้แก่บุคคลนั้น
หรือให้บุคคลนั้นออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมผู้ถือหุ้นตามจำนวนหุ้นส่วนที่เกินมิได้

มาตรา ๒๒ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ ให้สถาบันการเงินตรวจสอบทะเบียนผู้ถือหุ้นทุกครั้งก่อนการประชุมผู้ถือหุ้น หรือก่อนจ่ายเงินปันผลหรือเงินตอบแทนอื่นใด แล้วให้แจ้งผลการตรวจสอบต่อธนาคารแห่งประเทศไทยตามรายการและภายในเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ถือหุ้นรายใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ ให้สถาบันการเงินมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นดำเนินการจำหน่ายหุ้นส่วนที่เกิดขึ้นภายในเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๑๘ พร้อมกับแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบด้วย

มาตรา ๒๓ มิให้นำมาตรา ๑๕ ถึงมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับกับสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่จัดตั้งขึ้นในประเทศไทย

ส่วนที่ ๒

กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการ

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้สถาบันการเงินแต่งตั้งหรือยอมให้บุคคลซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือที่ปรึกษาของสถาบันการเงิน

- (๑) เป็นบุคคลล้มละลายหรือพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายมาแล้วไม่เกินห้าปี
- (๒) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริต
- (๓) เคยถูกลงโทษไล่ออกหรือปลดออกจากราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ ฐานทุจริตต่อหน้าที่
- (๔) เคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะที่สถาบันการเงินถูกเพิกถอนใบอนุญาต เว้นแต่จะได้รับยกเว้นตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(๕) เป็นกรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินแห่งอื่น เว้นแต่จะได้รับยกเว้นตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(๖) เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของบริษัทที่ได้รับสินเชื่อหรือได้รับการค้ำประกันหรืออวัล หรือมีภาระผูกพันอยู่กับสถาบันการเงินนั้น เว้นแต่จะได้รับยกเว้นตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(๗) ถูกถอดถอนจากการเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน ตามมาตรา ๘๘ (๓) หรือมาตรา ๘๙ (๔) หรือตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(๘) เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๙) เป็นพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการกำกับควบคุมสถาบันการเงิน หรือเป็นผู้ที่พ้นจากการเป็นพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งมีหน้าที่ดังกล่าวมาแล้วไม่เกินหกเดือน เว้นแต่ได้รับแต่งตั้งจากธนาคารแห่งประเทศไทยให้เข้าไปแก้ไขฐานะการเงินหรือการดำเนินการของสถาบันการเงิน หรือเป็นการดำรงตำแหน่งในสถาบันการเงินที่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

(๑๐) เป็นบุคคลซึ่งมิได้มีคุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน หรือคุณสมบัติอื่น ทั้งนี้ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๒๕ การแต่งตั้งกรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือที่ปรึกษาของสถาบันการเงิน จะต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อนไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งบุคคลใหม่หรือแต่งตั้งบุคคลเดิมให้ดำรงตำแหน่งต่อไป

ในการให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน หากธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้แจ้งผลการพิจารณาให้ความเห็นชอบภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งดังกล่าวแล้ว

ห้ามมิให้ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ เป็นบุคคลตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่าบุคคลซึ่งได้รับความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเพิกถอนการให้ความเห็นชอบที่ได้ให้ไว้แล้ว

มาตรา ๒๖ ในการประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นประจำปี กรรมการต้องแจ้งหรือแสดงให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นทราบเกี่ยวกับผลประโยชน์และค่าตอบแทนที่ผู้มีอำนาจในการจัดการได้รับจากสถาบันการเงิน และต้องแจ้งให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นทราบถึงการเป็นกรรมการในกิจการอื่นด้วยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๒๗ ในการดำเนินกิจการของสถาบันการเงิน กรรมการต้องใช้ความเอื้อเฟื้อสอดส่องอย่างบุคคลค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวัง และต้องรับผิดชอบร่วมกันในการบริหารงานสถาบันการเงิน ซึ่งรวมถึงเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การให้สถาบันการเงินปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) การจัดทำและเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่แท้จริงของสถาบันการเงิน โดยต้องเปิดเผยให้ผู้ถือหุ้นผู้ฝากเงิน และประชาชนได้รับทราบและสามารถตรวจสอบได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(๓) การให้สถาบันการเงินเรียกประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นภายในสี่เดือนนับแต่สิ้นรอบระยะเวลาบัญชีหกเดือนเมื่อปรากฏว่าสถาบันการเงินนั้นประสบการขาดทุนจนทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้น เมื่อสิ้นรอบระยะเวลาหกเดือนตามมาตรา ๒๔ ลดลงเหลือต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของทุนที่ชำระแล้ว และให้เรียกประชุมผู้ถือหุ้นอีกครั้งหนึ่งเมื่อส่วนของผู้ถือหุ้น ลดลงเหลือต่ำกว่าร้อยละยี่สิบห้าของทุนที่ชำระแล้ว เพื่อแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินตามความเป็นจริง

มาตรา ๒๘ กรรมการต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อความเสียหายใด ๆ อันเกิดจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๗ ต่อผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ หรือผู้ฝากเงินของสถาบันการเงิน เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้ทุจริตหรือมีส่วนในการไม่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

หมวด ๓
การกำกับสถาบันการเงิน

ส่วนที่ ๑
การดำรงเงินกองทุนและสินทรัพย์

มาตรา ๒๙ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดประเภทและชนิดของเงินกองทุน รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการในการคำนวณเงินกองทุนของสถาบันการเงิน

มาตรา ๓๐ สถาบันการเงินต้องดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์หนี้สิน และภาระผูกพันต่อวงน้าหนี้รวมกัน ตามอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่าอัตราที่ธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศกำหนด ในการนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้

ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจกำหนดให้สถาบันการเงินดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์ หนี้สิน ภาระผูกพันหรือความเสี่ยงตามขนาดหรือประเภทของสินทรัพย์หนี้สิน ภาระผูกพันหรือความเสี่ยงรวมทุกประเภทหรือแต่ละประเภทเป็นการทั่วไปหรือเฉพาะรายก็ได้

มาตรา ๓๑ ให้สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจตามความในพระราชบัญญัตินี้ต้องดำรงสินทรัพย์ไว้ในประเทศไทยหรือมีหลักทรัพย์ฝากไว้ที่ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ตามจำนวน ชนิด วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด และให้ถือว่าสินทรัพย์หรือหลักทรัพย์ดังกล่าวเป็นเงินกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้

สินทรัพย์หรือหลักทรัพย์ตามวรรคหนึ่งต้องมาจาก

(๑) เงินที่นำเข้ามาจากสำนักงานใหญ่หรือสาขาอื่นของสถาบันการเงินต่างประเทศ ซึ่งตั้งอยู่นอกประเทศไทย

(๒) เงินสำรองต่าง ๆ แต่ไม่รวมถึงเงินสำรองสำหรับการลดค่าของสินทรัพย์และเงินสำรองเพื่อการชำระหนี้ หรือ

(๓) เงินกำไรสุทธิแต่ละงวดการบัญชีของสาขาที่ได้โอนไปเป็นส่วนของสำนักงานใหญ่ในทางบัญชีแล้ว และยังไม่ได้ส่งออก ทั้งนี้ เมื่อหักผลขจัดทุนที่เกิดขึ้นในสิ้นงวดการบัญชีออกแล้ว

ส่วนที่ ๒

การลงทุนของสถาบันการเงิน

มาตรา ๓๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ ให้สถาบันการเงินการลงทุนในหลักทรัพย์เพื่อเป็นกรรมสิทธิ์ของตนได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๓๓ ห้ามมิให้สถาบันการเงินลงทุน ซื้อหรือมีหุ้นโดยตรงหรือทางอ้อมในบริษัทใดเกินอัตราดังต่อไปนี้

(๑) ร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น

(๒) ร้อยละห้าของเงินกองทุนทั้งหมดของสถาบันการเงินนั้น สำหรับการลงทุนซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทแต่ละราย หรือ

(๓) ร้อยละยี่สิบของเงินกองทุนทั้งหมดของสถาบันการเงินนั้น สำหรับการลงทุนซื้อหรือมีหุ้นในทุกบริษัทรวมกัน

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดอัตรา
ขั้นสูงในการลงทุน ซื้อหรือมีหุ้นให้ต่ำกว่าที่กำหนดตามวรรคหนึ่งได้ แต่ต้องประกาศล่วงหน้า
ก่อนวันใช้บังคับไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ในกรณีที่สถาบันการเงินจำเป็นต้องซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทใดอันเนื่องจากการ
ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจผ่อนผันการซื้อหรือมีหุ้นเกินกว่า
อัตราที่กำหนดตามวรรคหนึ่งเป็นการชั่วคราวได้ โดยจะกำหนดเงื่อนไขในการผ่อนผันไว้ด้วยก็ได้

ให้นำจำนวนหุ้นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินถืออยู่นั้นรวมเป็นหุ้นที่สถาบัน
การเงินถือหรือมีหุ้นตามบทบัญญัตินี้ด้วย

ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับกับกรณีตามมาตรา ๕๕ วรรคสาม

มาตรา ๓๔ ห้ามมิให้สถาบันการเงินซื้อหรือมีไว้ซึ่งหลักทรัพย์ ดังต่อไปนี้

(๑) หุ้นหรือหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับหุ้นของสถาบันการเงินอื่นที่ประกอบธุรกิจ
ประเภทเดียวกัน เว้นแต่เป็นการได้มาจากการชำระหนี้หรือการประกันการให้สินเชื่อซึ่งต้อง
จำหน่ายภายในเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ได้มา หรือเป็นการซื้อหรือได้มาโดยได้รับการผ่อนผัน
จากธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขในการผ่อนผัน
ไว้ด้วยก็ได้

(๒) หลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับหุ้นของสถาบันการเงินนั้น ทั้งนี้ ตามประเภท
ชนิด ลักษณะ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๓

การประกอบธุรกิจ

มาตรา ๓๕ ให้ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์
ประกอบธุรกิจได้เฉพาะธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์
แล้วแต่กรณี และธุรกิจอื่นตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด โดยจะกำหนด
เงื่อนไขสำหรับการประกอบธุรกิจนั้นด้วยก็ได้

ห้ามมิให้บริษัทเครดิตฟองซิเอร์รับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน เว้นแต่การออกหุ้นกู้และการกู้ยืมเงินที่มีกำหนดระยะเวลาสั้น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๓๖ ให้สถาบันการเงินเปิดและหยุดทำการ ณ สำนักงานของสถาบันการเงินนั้นตามวันและเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติเป็นประการอื่นจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการอนุญาตดังกล่าวธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติด้วยก็ได้

ให้สถาบันการเงินประกาศวันและเวลาเปิดและหยุดทำการไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของสถาบันการเงิน

มาตรา ๓๗ ให้สถาบันการเงินประกาศหรือเปิดเผยข้อมูลในเรื่องอัตราดอกเบี้ย อัตราส่วนลดและค่าบริการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเรียกชื่ออื่นหรือไม่ รวมทั้งข้อมูลอื่นใดเกี่ยวกับสถาบันการเงินนั้น ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และภายในระยะเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ในสถานที่ที่สถาบันการเงินเปิดให้บริการ เพื่อให้ประชาชนและลูกค้าที่มาติดต่อหรือใช้บริการในสถานที่นั้นทราบข้อมูลดังกล่าว และให้รายงานพร้อมส่งสำเนาประกาศหรือข้อมูลดังกล่าวให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย

ให้สถาบันการเงินประกาศข้อมูลตามวรรคหนึ่งในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายในท้องถิ่นนั้นอย่างน้อยหนึ่งฉบับ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด แต่ต้องไม่เกินสามวันติดต่อกัน

มาตรา ๓๘ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดให้สถาบันการเงินประเภทหนึ่งประเภทใดถือปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การรับฝากเงิน การรับเงินจากประชาชน การกู้ยืมเงิน การลงทุน การให้สินเชื่อ และการก่อภาระผูกพัน และธุรกิจอื่นที่สถาบันการเงินนั้นสามารถประกอบได้

(๒) การทำนิติกรรมหรือสัญญา ไม่ว่าจะ เป็นเนื้อหาสาระ วิธีการคำนวณ ผลประโยชน์หรือแบบสัญญา ที่เป็นธุรกิจของสถาบันการเงินกับประชาชน ผู้บริโภค หรือลูกค้ารายย่อย ซึ่งมีทุนทรัพย์หรือมูลค่าตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด แต่จะกำหนดให้เกินสองล้านบาทมิได้

(๓) ให้สถาบันการเงินต้องระบุงเงินในสัญญาค้าประกันด้วยบุคคลที่ทำไว้กับสถาบันการเงิน โดยสถาบันการเงินจะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ชั้นต้นหรือร่วมกับลูกหนี้ชั้นต้นเกินวงเงินที่ระบุไว้ไม่ได้

(๔) ข้อที่ต้องปฏิบัติหากนิติกรรมหรือสัญญาที่ทำขึ้นนั้นให้สิทธิแก่สถาบันการเงินที่จะเปลี่ยนแปลงสัญญาได้ฝ่ายเดียว เช่น การกำหนดให้ต้องแจ้งให้ผู้สัญญาทราบล่วงหน้าถึงการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลด ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนรู้เป็นการล่วงหน้า

(๕) เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันการเงินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๓๙ ให้สถาบันการเงินแจ้งและแสดงวิธีการคำนวณให้ประชาชนและลูกค้าผู้มาขอสินเชื่อทราบถึงอัตราค่าบริการรายปีอันได้แก่ ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่สถาบันการเงินเรียกเก็บจากประชาชนและลูกค้าค่อปีในการให้สินเชื่อ ซึ่งรวมถึงค่าดอกเบี้ยค่าบริการ หรือค่าอื่น ๆ ด้วย

ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดวิธีการคำนวณอัตราค่าบริการรายปีให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติได้

มาตรา ๔๐ ในการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินเกี่ยวกับการรับฝากเงินรับเงินจากประชาชน ให้สินเชื่อ กู้ยืมเงิน ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ซ้ำขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด หรือซื้อขายเงินปริวรรตต่างประเทศ ให้สถาบันการเงินปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

การกำหนดตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดตามประเภทของเงินฝากหรือเงินกู้ยืม ประเภทของบุคคล ประเภทของเอกสารการรับฝากเงินหรือการกู้ยืม หรือประเภทของตราสารก็ได้

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อความมั่นคงของสถาบันการเงินและเพื่อการตรวจสอบของผู้ตรวจการสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้ได้

(๑) การทำนิติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน

(๒) การตรวจสอบและการควบคุมภายในสถาบันการเงิน

(๓) การบริหารและการจัดการของสถาบันการเงิน รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับคณะกรรมการ คณะกรรมการบริหาร หรือคณะกรรมการอื่น ตามมาตรา ๘๒ และองค์ประกอบของคณะกรรมการดังกล่าว

มาตรา ๘๑ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดวงเงินสูงสุดที่สถาบันการเงินจะให้สินเชื่อ ให้เช่าซื้อ ให้เช่าแบบลิสซิ่งรับรอง หรือรับอวัลตั๋วเงินสำหรับกิจการประเภทหนึ่งประเภทใด

(๒) ห้ามมิให้สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่ง ในกิจการประเภทใด ๆ เพิ่มขึ้น หรือเพิ่มขึ้นเกินอัตราที่กำหนด

การกำหนดตาม (๑) จะกำหนดเป็นอัตราส่วนกับยอดเงินที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ให้เช่าซื้อ ให้เช่าแบบลิสซิ่ง รับรอง รับอวัลตั๋วเงิน หรือเป็นอัตราส่วนกับเงินกองทุนของสถาบันการเงินหรือยอดเงินที่ได้กู้ยืมและรับจากประชาชน ณ หนึ่งขณะใดก็ได้

การกำหนดตาม (๒) จะกำหนดเป็นอัตราส่วนกับยอดเงินที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่งในแต่ละกิจการ ณ หนึ่งขณะใดก็ได้

มาตรา ๘๒ การดำเนินการต่อไปนี้ สถาบันการเงินจะต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน

(๑) ขายหรือโอนกิจการของสถาบันการเงินทั้งหมดหรือบางส่วนที่สำคัญให้แก่บุคคลอื่นตามมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นซึ่งมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

(๒) ซื้อหรือรับโอนกิจการบริษัทอื่นทั้งหมดหรือบางส่วนที่สำคัญมาเป็นของสถาบันการเงินตามมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นซึ่งมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

(๓) ทำสัญญา ยินยอม หรือมอบหมายให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่กรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานของสถาบันการเงิน มีอำนาจทั้งหมดหรือบางส่วนในการบริหารงานของสถาบันการเงิน หรือรวมกิจการกับบุคคลอื่นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแบ่งกำไรขาดทุนกัน

การให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขให้สถาบันการเงินปฏิบัติด้วยก็ได้

มาตรา ๔๓ สถาบันการเงินนอกจากบริษัทเครดิตฟองซิเอร์จะรับฝากเงินที่ต้องจ่ายเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้โดยวิธีออกบัตรเงินฝากก็ได้

บัตรเงินฝากต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) คำบอกชื่อว่าเป็นบัตรเงินฝาก
- (๒) ชื่อสถาบันการเงินผู้ออกบัตรเงินฝาก
- (๓) จังหวัดที่ตั้งของผู้ออกบัตรเงินฝาก
- (๔) วันที่ออกบัตรเงินฝาก
- (๕) ข้อตกลงอันปราศจากเงื่อนไขว่าจะจ่ายเงินเป็นจำนวนที่แน่นอนหรือมด้วยดอกเบี้ย (ถ้ามี)
- (๖) วันถึงกำหนดจ่ายเงิน
- (๗) สถานที่จ่ายเงิน
- (๘) ชื่อของผู้ฝากเงิน หรือคำจตแจ้งว่าให้จ่ายเงินแก่ผู้ถือ
- (๙) ลายมือชื่อผู้มีอำนาจลงนามแทนสถาบันการเงินผู้ออกบัตรเงินฝาก

มาตรา ๔๔ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๗๖๔ ถึงมาตรา ๗๖๖ มาตรา ๘๕๕ ถึงมาตรา ๘๐๗ มาตรา ๘๑๑ มาตรา ๘๑๓(๑) และ (๒) มาตรา ๘๑๔ ถึงมาตรา ๘๑๖ มาตรา ๘๑๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา ๘๑๘ ถึงมาตรา ๘๒๒ มาตรา ๘๒๕ มาตรา ๘๒๖ มาตรา ๘๓๘ ถึงมาตรา ๘๔๒ มาตรา ๘๔๕ มาตรา ๘๔๖ มาตรา ๘๔๘ มาตรา ๘๔๙ มาตรา ๘๕๙ มาตรา ๘๖๗ มาตรา ๘๗๑ มาตรา ๘๗๓ มาตรา ๘๘๖ มาตรา ๘๘๘ ถึงมาตรา ๑๐๐๐ มาตรา ๑๐๐๖ ถึงมาตรา ๑๐๐๘ มาตรา ๑๐๑๐ และมาตรา ๑๐๑๑ มาใช้บังคับกับบัตรเงินฝากโดยอนุโลม

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันอาจมีผลกระทบต่อสถาบันการเงินหรือระบบเศรษฐกิจโดยรวม หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดตัดตอน ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจให้สถาบันการเงินปฏิบัติในเรื่องหนึ่งเรื่องใดดังต่อไปนี้ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดก็ได้

- (๑) ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่อาจเรียกได้
- (๒) ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่อาจจ่ายได้
- (๓) ค่าบริการที่อาจเรียกได้
- (๔) เงินมัดจำที่ต้องเรียก
- (๕) หลักประกันเป็นทรัพย์สินที่ต้องเรียก
- (๖) ผลประโยชน์ที่อาจเรียกได้จากการให้เช่าซื้อ
- (๗) เบี้ยปรับที่อาจเรียกได้

บรรดาเงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งอื่นที่อาจกำหนดเป็นเงินได้ ซึ่งผู้ฝากเงิน หรือบุคคลใดได้รับจากสถาบันการเงิน พนักงานหรือลูกจ้างของสถาบันการเงิน เนื่องจากการรับฝากเงิน กู้ยืมเงินหรือรับเงิน หรือที่สถาบันการเงิน พนักงานหรือลูกจ้างของสถาบันการเงินนั้นได้รับเนื่องจากการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน ให้ถือว่าเป็นดอกเบี้ย ส่วนลด หรือค่าบริการ แล้วแต่กรณี เว้นแต่ค่าบริการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ตาม (๓) มิให้ถือว่าเป็นดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่สถาบันการเงินอาจเรียกได้ตาม (๑)

การกำหนดตามวรรคหนึ่งอาจกำหนดตามประเภทของธุรกิจ การกู้ยืมเงิน การรับเงินจากประชาชน หรือกิจการที่สถาบันการเงินอาจจ่ายหรือเรียก หรือกำหนดวิธีการคำนวณและระยะเวลาการจ่ายหรือเรียกเก็บก็ได้

ส่วนที่ ๔

ข้อห้ามในการให้สินเชื่อ

มาตรา ๔๖ ห้ามมิให้สถาบันการเงิน

(๑) ให้สินเชื่อหรือประกันหนี้แก่กรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ หรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว เว้นแต่การให้สินเชื่อในรูปของบัตรเครดิตตามอัตราขั้นสูง ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด หรือการให้สินเชื่อเพื่อเป็นสวัสดิการแก่บุคคลดังกล่าวตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(๒) รับรอง รับอาวัล หรือสอดเข้าแก้หน้า ในตัวเงินที่กรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ หรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว เป็นผู้สั่งจ่าย ผู้ออกตั๋ว หรือผู้สลักหลัง

(๓) จ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นแก่กรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ หรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน พนักงานหรือลูกจ้าง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว เป็นค่าตอบแทนสำหรับหรือเนื่องจากการกระทำหรือการประกอบธุรกิจใด ๆ ของสถาบันการเงินนั้น ซึ่งมีใช่บำเหน็จ เงินเดือน รางวัล และเงินเพิ่มอย่างอื่นบรรดาที่พึงจ่ายตามปกติ

(๔) ขายหรือให้ทรัพย์สินใด ๆ แก่กรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ ผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว หรือรับซื้อทรัพย์สินใด ๆ จากบุคคลดังกล่าวมีมูลค่ารวมกันสูงกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อหรือทำธุรกรรมตามมาตรา ๕๖

มาตรา ๔๗ ห้ามมิให้สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง เพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว อย่างหนึ่งอย่างใดรวมกันเมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ ในแต่ละรายเกินร้อยละห้า หรือทุกรายรวมกันเกินร้อยละยี่สิบของเงินกองทุน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อหรือทำธุรกรรมตามมาตรา ๕๖

มาตรา ๔๘ ห้ามมิให้สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลีสซิ่งแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือแก่บุคคลหลายคนรวมกันในโครงการใดโครงการหนึ่ง หรือเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน เมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ เกินร้อยละยี่สิบห้าของเงินกองทุนชนิดหนึ่งชนิดใด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

การกำหนดตามวรรคหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจกำหนดเป็นจำนวนเงินหรืออัตราส่วนต่ำกว่าอัตราที่กำหนดไว้ก็ได้

ในกรณีที่สถาบันการเงินใดแยกธุรกิจเงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์ ควบรวมกิจการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หรือจำหน่ายจ่ายโอนสินทรัพย์ให้แก่บริษัทบริหารสินทรัพย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจผ่อนผันให้สถาบันการเงินนั้นไม่ต้องปฏิบัติตามวรรคหนึ่งเป็นการชั่วคราวได้

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งเป็นบริษัท จำนวนเงินที่ให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่ง ต้องไม่เกินอัตราส่วนกับทุนหรือเงินกองทุนของบริษัทนั้นตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เว้นแต่ได้รับผ่อนผันเป็นการชั่วคราวจากธนาคารแห่งประเทศไทยตามวรรคสาม

ในกรณีที่มีการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลิสซิ่งแก่นิติบุคคลใด ให้นับรวมการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลิสซิ่งแก่บริษัทแม่ บริษัทลูกและบริษัทร่วม เป็นของนิติบุคคลนั้นด้วย

ในกรณีที่มีการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่งแก่นิติบุคคลใด ให้นับรวมการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลิสซิ่งแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น เป็นของบุคคลนั้นด้วย

การให้สินเชื่อโดยรับซื้อ ซื้อลด หรือรับช่วงซื้อลดตัวเงินตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นการให้สินเชื่อแก่ผู้ทรงซึ่งขายตัวเงินและบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามตัวเงินทุกทอดด้วย เว้นแต่เป็นตัวเงินตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

มาตรา ๔๘ มิให้นำความในมาตรา ๔๘ มาใช้บังคับกับการประกอบกิจการวิเทศธนกิจและกิจการวิเทศธนกิจสาขาต่างจังหวัดของธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

มาตรา ๕๐ ห้ามมิให้สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลิสซิ่งแก่ธุรกิจแต่ละประเภทเกินอัตราส่วนกับเงินกองทุนหรือสินทรัพย์ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

มาตรา ๕๑ มิให้นำความในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ มาใช้บังคับกับสถาบันการเงินในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ให้นำเงินเชื่อหรือก่อภาระผูกพันแก่กระทรวง ทบวง กรม หรือทบวงการเมือง
ที่มีฐานะเทียบเท่าที่กระทรวงการคลังค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ยหรือที่คณะรัฐมนตรีมีมติ
จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อชำระหนี้ให้ กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
หรือธนาคารแห่งประเทศไทย

(๒) ลงทุนโดยการซื้อหลักทรัพย์รัฐบาลไทย หลักทรัพย์ธนาคารแห่งประเทศไทย
หลักทรัพย์กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน หลักทรัพย์ที่ออกโดยรัฐวิสาหกิจ
หรือหลักทรัพย์ที่ค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ยโดยกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย
หรือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เกินราคาที่ตราไว้

(๓) ให้นำเงินเชื่อโดยมีหลักประกันเป็นเงินฝากของสถาบันการเงินนั้น หลักทรัพย์
รัฐบาลไทย หลักทรัพย์ธนาคารแห่งประเทศไทย หลักทรัพย์กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบ
สถาบันการเงิน หลักทรัพย์ที่ออกโดยรัฐวิสาหกิจ หรือหลักทรัพย์ที่ค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ย
โดยกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบ
สถาบันการเงิน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เกินจำนวนเงินฝากที่เป็นหลักประกันหรือราคาหลักทรัพย์ที่ตราไว้

(๔) รับอวัลตัวเงิน รับรองตัวเงิน ออกเล็ดเตอร์ออฟเครดิต ที่สถาบันการเงิน
มีความผูกพันในการชำระเงิน ค้ำประกันการกู้ยืมเงิน ค้ำประกันการขายหลักทรัพย์ในช่วง
สามเดือนแรก ขายลด หรือขายช่วงลดตัวเงิน ทั้งนี้ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

(๕) ซื้อ ซื้อลด หรือรับช่วงซื้อลด ตัวแลกเงินค่าสินค้าออกตามเล็ดเตอร์
ออฟเครดิตที่สถาบันการเงินรับรอง

(๖) การให้กู้ยืมเมื่อทวงถามระหว่างสถาบันการเงิน

(๗) ให้นำเงินเชื่อที่มีสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงน้อยหรือมีความเสี่ยงเทียบเท่าหลักทรัพย์
รัฐบาล เป็นหลักประกัน ทั้งนี้ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ส่วนที่ ๕

กลุ่มธุรกิจทางการเงิน

มาตรา ๕๒ กลุ่มธุรกิจทางการเงิน ได้แก่

(๑) สถาบันการเงินที่เป็นบริษัทแม่และมีบริษัทลูกของสถาบันการเงินนั้น

(๒) สถาบันการเงินที่เป็นบริษัทลูก และมีบริษัทแม่ โดยจะมีบริษัทร่วมของสถาบันการเงินนั้นก็ได้

มาตรา ๕๓ บริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินจะประกอบธุรกิจได้แต่เฉพาะธุรกิจทางการเงินหรือธุรกิจที่เป็นการสนับสนุนแก่บริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดเท่านั้น โดยจะประกอบการค้าหรือธุรกิจอื่นมิได้

ในการประกอบธุรกิจทางการเงินหรือธุรกิจที่เป็นการสนับสนุนตามวรรคหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจดังกล่าวไว้ด้วยก็ได้ เว้นแต่กฎหมายที่ควบคุมการประกอบธุรกิจนั้นจะได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจนั้นไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

มาตรา ๕๔ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบความมั่นคงของกลุ่มธุรกิจทางการเงิน ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน บริษัทแม่ บริษัทลูก และบริษัทร่วมของสถาบันการเงินนั้นในลักษณะเหมือนกับเป็นนิติบุคคลเดียวกัน และให้สถาบันการเงิน บริษัทแม่บริษัทลูกและบริษัทร่วมของสถาบันการเงินนั้นต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดอัตราส่วนเงินกองทุนหรือทุนต่อสินทรัพย์หรืออัตราส่วนอื่น ๆ ของกลุ่มธุรกิจทางการเงินของสถาบันการเงินนั้นได้

การกำหนดตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับกรณีที่มีการกำหนดในเรื่องนั้นไว้โดยกฎหมายที่ควบคุมการประกอบธุรกิจของบริษัทแม่ บริษัทลูกหรือบริษัทร่วมของสถาบันการเงินเป็นการเฉพาะแล้ว

มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้สถาบันการเงินจัดตั้งบริษัทลูกหรือมีบริษัทลูก เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

การอนุญาตตามวรรคหนึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขให้สถาบันการเงินหรือบริษัทลูกต้องปฏิบัติตามด้วยก็ได้

ห้ามมิให้สถาบันการเงินซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทลูกโดยมีมูลค่าของหุ้นรวมกันทั้งสิ้นเกินอัตราส่วนกับเงินกองทุนทั้งหมดหรือเงินกองทุนชนิดหนึ่งชนิดใด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๕๖ สถาบันการเงินอาจให้สินเชื่อหรือทำธุรกรรมกับบริษัทแม่ บริษัทลูกหรือบริษัทร่วมแห่งใดแห่งหนึ่งได้ แต่จะให้สินเชื่อหรือทำธุรกรรมเกินกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดมิได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

การทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง หมายความว่ารวมถึง

- (๑) การซื้อหรือขายสินทรัพย์ และรวมถึงสินทรัพย์ที่มีสัญญาซื้อคืนจากบริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วม
 - (๒) การรับหลักทรัพย์ที่ออกโดยบริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วม เป็นหลักประกัน การให้สินเชื่อ หรือการออกหนังสือค้ำประกัน หรือเช็คเดออร์ออฟเครดิต เพื่อบริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วม
 - (๓) การทำธุรกรรมใด ๆ ที่เป็นผลให้บริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วมได้รับประโยชน์
- การให้สินเชื่อหรือการทำธุรกรรมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับบริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วมให้ถือว่าเป็นการให้สินเชื่อหรือการทำธุรกรรมกับบริษัทดังกล่าวด้วย

ส่วนที่ ๖

การจัดชั้นและการบริหารสินทรัพย์

มาตรา ๕๗ ให้สถาบันการเงินจัดชั้นสินทรัพย์และภาระผูกพันที่เสียหายหรืออาจเสียหาย และให้ตัดออกจากบัญชีหรือกันเงินสำรองไว้สำหรับสินทรัพย์และภาระผูกพันดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ในกรณีที่ปรากฏว่า เมื่อนำสินทรัพย์จัดชั้นหรือภาระผูกพันในส่วนที่ยังมิได้ตัดออกจากบัญชีหรือกันเงินสำรองไว้มาหักออกจากเงินกองทุนแล้ว เงินกองทุนมีจำนวนต่ำกว่าที่ต้องดำรงไว้ตามมาตรา ๓๐ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดมาตรการใด ๆ เพื่อให้สถาบันการเงินนั้นถือปฏิบัติจนกว่าจะได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

หากการกำหนดตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นการเพิ่มการตัดสินทรัพย์ออกจากบัญชีหรือเพิ่มการกันเงินสำรองไว้ จะต้องประกาศล่วงหน้าก่อนวันใช้บังคับไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

มาตรา ๕๘ ให้สถาบันการเงินกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์อื่นที่มีใช้สินทรัพย์ตามมาตรา ๕๗ ตามประเภท หลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด แต่ทั้งนี้จะกำหนดอัตราเกินกว่าร้อยละห้าของสินทรัพย์อื่นที่มีใช้สินทรัพย์ตามมาตรา ๕๗ มิได้

มาตรา ๕๙ สถาบันการเงินจะต้องระงับการรับรู้ดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้สำหรับสินทรัพย์ สินทรัพย์จัดชั้นและภาระผูกพัน ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด และต้องมีการยกเลิกรายการดังกล่าวออกจากบัญชี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๖๐ ให้สถาบันการเงินดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องเป็นอัตราส่วนกับยอดเงินรับฝากหรือยอดเงินกู้ยืม ทั้งหมดหรือแต่ละประเภท ไม่ต่ำกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดให้สถาบันการเงินดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องแต่เพียงบางประเภทหรือทุกประเภท และจะกำหนดอัตราส่วนของแต่ละประเภทในอัตราใดก็ได้

หากการกำหนดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองมีผลเป็นการเพิ่มอัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องจะต้องประกาศล่วงหน้าก่อนวันใช้บังคับไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

มาตรา ๖๑ สินทรัพย์สภาพคล่อง ได้แก่

(๑) เงินสด

(๒) เงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย

- (๓) เงินฝากสุทธิที่สถาบันการเงินอื่น
- (๔) บัตรเงินฝากที่ปราศจากภาระผูกพันใด ๆ
- (๕) หลักทรัพย์รัฐบาลไทยหรือหลักทรัพย์ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือหลักทรัพย์กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินที่ปราศจากภาระผูกพัน
- (๖) หุ้นกู้หรือพันธบัตรที่กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินค้ำประกันคืนเงินและดอกเบี้ยและปราศจากภาระผูกพัน
- (๗) สินทรัพย์อื่นใดที่กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินรับภาระสุดท้ายที่จะชดเชยความเสียหาย ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๖๒ ให้สถาบันการเงินบริหารสินทรัพย์ หนี้สิน และภาระผูกพันตามความสัมพันธ์ของระยะเวลาในการรับฝากเงิน การกู้ยืมเงิน หรือการรับเงินจากประชาชน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๗

การจัดทำบัญชี การรายงาน และผู้สอบบัญชี

มาตรา ๖๓ สถาบันการเงินต้องจัดทำบัญชีเพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริง โดยถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดยสถาบันวิชาชีพที่หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นชอบและตามข้อกำหนดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

มาตรา ๖๔ สถาบันการเงินต้องจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนทุกรอบระยะเวลาหกเดือนและรอบระยะเวลาสิบสองเดือนอันเป็นรอบปีบัญชีของสถาบันการเงินนั้น ตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด งบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนของสถาบันการเงินต้องมีการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีในรอบปีบัญชานั้น

ให้สถาบันการเงินประกาศงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนที่จัดทำขึ้นตามวรรคหนึ่ง ที่ผ่านการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีและรับรองความถูกต้องโดยกรรมการของสถาบันการเงิน ไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของสถาบันการเงินนั้น และลงประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายในท้องถิ่นนั้นอย่างน้อยหนึ่งฉบับ และให้เสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย

การจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนสำหรับงวดบัญชีในรอบระยะเวลา หกเดือนแรกของปีบัญชีตามวรรคหนึ่ง การตรวจสอบและการแสดงความคิดเห็นตามวรรคสอง และการประกาศและการเสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทยตามวรรคสาม ให้ดำเนินการ ให้แล้วเสร็จภายในสามเดือนนับแต่วันสิ้นงวดบัญชี

การจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนสำหรับงวดประจำปีบัญชีตามวรรคหนึ่ง การตรวจสอบและการแสดงความคิดเห็นตามวรรคสอง ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนเสนอ ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น และการประกาศและการเสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทยตามวรรคสาม ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปีสิบเอ็ดวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นอนุมัติงบดุลและ บัญชีกำไรขาดทุนแล้ว ทั้งนี้ ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทั้งหมดต้องไม่เกินสี่เดือนนับแต่ วันสิ้นปีบัญชีนั้น

มาตรา ๖๕ ให้สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศประกาศงบดุลและ บัญชีกำไรขาดทุนของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศภายในสี่เดือนนับแต่วันสิ้นปีบัญชีของธนาคาร พาณิชย์ต่างประเทศนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามีเหตุขัดข้องอันสมควร ประกาศดังกล่าวให้ปิดไว้ ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนั้น

มาตรา ๖๖ ผู้สอบบัญชีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความเห็นชอบตาม มาตรา ๖๔ ต้องรักษามารยาทและปฏิบัติงานสอบบัญชีเพื่อแสดงความคิดเห็นต่องบการเงิน ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี รวมทั้งข้อกำหนดเพิ่มเติม ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด และรับรองงบการเงินให้แล้วเสร็จในเวลาที่สถาบัน การเงินจะสามารถปฏิบัติตามกำหนดเวลาในมาตรา ๖๔ ด้วย

ในกรณีที่สถาบันการเงินได้ทำเอกสารประกอบการลงบัญชีหรือลงบัญชีไม่ตรงกับ ความเป็นจริง ให้ผู้สอบบัญชีเปิดเผยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของบัญชีที่มีผลกระทบต่อ งบการเงินไว้ในรายงานการสอบบัญชีที่ตนจะต้องลงลายมือชื่อเพื่อแสดงความคิดเห็น รวมทั้ง รายงานพฤติการณ์นั้นให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบด้วย

ผู้สอบบัญชีผู้ใดไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ธนาคารแห่งประเทศไทย อาจเพิกถอนการให้ความเห็นชอบผู้สอบบัญชีนั้นได้

มาตรา ๖๗ ในกรณีที่ผู้สอบบัญชีพบว่าการทุจริตเกิดขึ้นในสถาบันการเงินใด ให้ผู้สอบบัญชีแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ พร้อมทั้งส่งเอกสารหรือพยานหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยในทันที

การกระทำของผู้สอบบัญชีตามวรรคหนึ่ง หากต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายใด มิให้ถือว่าผู้สอบบัญชีต้องรับผิดชอบเป็นการกระทำโดยสุจริต

มาตรา ๖๘ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดให้สถาบันการเงิน บริษัทแม่ บริษัทลูก บริษัทร่วม หรือบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจทางการเงินของสถาบันการเงินนั้นส่งรายงาน หรือข้อมูลไม่ว่าในรูปสื่อใด ๆ หรือแสดงเอกสารใดตามระยะเวลาหรือเป็นครั้งคราวตามที่ ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดก็ได้ และให้ชี้แจงเพื่ออธิบายหรือขยายความแห่งรายงาน หรือข้อมูล หรือเอกสารนั้นด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และภายในเวลาที่ธนาคาร แห่งประเทศไทยกำหนด

งธนาคารเงิน รายงาน ข้อมูล เอกสาร หรือคำชี้แจงที่ส่งหรือแสดงตามวรรคหนึ่ง สถาบันการเงินต้องทำให้ครบถ้วนและตรงต่อความเป็นจริง ในกรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เห็นว่างบการเงิน รายงาน ข้อมูล เอกสารหรือคำชี้แจงที่สถาบันการเงินส่งหรือแสดงตาม วรรคหนึ่ง มีข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือมีข้อความคลุมเครือไม่ชัดเจน หรือในกรณีที่ธนาคารแห่ง ประเทศไทยเห็นว่าจำเป็นหรือสมควร ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งผู้สอบบัญชี หรือผู้ชำนาญการเฉพาะด้าน โดยให้สถาบันการเงินนั้นเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่าย เพื่อดำเนินการ ตรวจสอบและรายงานผลให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ

มาตรา ๖๙ ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจมีคำสั่งให้สถาบันการเงินต้องจัดให้ กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน ลูกจ้าง ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือ ผู้สอบบัญชีของสถาบันการเงินมาให้ถ้อยคำหรือแสดงสมุดบัญชี เอกสารและหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับ กิจการของสถาบันการเงินภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

มาตรา ๗๐ ให้สถาบันการเงินเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันการเงินนั้นตามที่
ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานแก่ผู้สอบบัญชีและหน่วยงาน
ราชการที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติด การปราบปรามการฟอกเงินหรือการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ รวมทั้งส่วนราชการหรือนิติบุคคลที่มีกฎหมายกำหนดให้สถาบัน
การเงินเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวได้

ส่วนที่ ๘

การควบ โอน และ เลิกกิจการ

มาตรา ๗๑ ในกรณีที่สถาบันการเงินควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงินอื่นไม่มี
ผลเป็นการโอนใบอนุญาตของสถาบันการเงินเดิมไปเป็นของสถาบันการเงินใหม่ และมีผล
เป็นการยกเลิกใบอนุญาตของสถาบันการเงินเดิมนั้น

มาตรา ๗๒ ในกรณีที่สถาบันการเงินใดประสงค์จะควบกิจการกับสถาบัน
การเงินอื่นหรือโอนหรือรับโอนกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนที่สำคัญให้แก่หรือจากสถาบัน
การเงินอื่น ให้คณะกรรมการของสถาบันการเงินนั้นจัดทำโครงการแสดงรายละเอียด
การดำเนินงานเสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทย ถ้าธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นชอบ
ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศการให้ความเห็นชอบดังกล่าว ทั้งนี้ ในประกาศดังกล่าว
จะกำหนดระยะเวลาดำเนินการและเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้

ในการดำเนินการตามโครงการที่ได้รับความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ถ้าสถาบัน
การเงินที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับบัญชีติดต่อก่อนนี้ ให้ได้รับยกเว้น
มิให้นำบัญชีติดต่อกลับมาใช้บังคับ แล้วแต่กรณี

(๑) มาตรา ๒๓๗ มาตรา ๑๑๑๗ มาตรา ๑๑๑๘ มาตรา ๑๑๑๙ มาตรา ๑๑๒๐
มาตรา ๑๒๒๐ มาตรา ๑๒๒๒ มาตรา ๑๒๒๔ มาตรา ๑๒๒๕ มาตรา ๑๒๒๖ มาตรา ๑๒๓๘
มาตรา ๑๒๔๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๒) มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๓ วรรคสอง มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๔ วรรคสอง มาตรา ๑๐๒ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๓๖ (๒) มาตรา ๑๓๗ มาตรา ๑๓๘ มาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๑ มาตรา ๑๔๖ มาตรา ๑๔๗ และมาตรา ๑๔๘ แห่งพระราชบัญญัติ บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓) มาตรา ๘๔ (๒) มาตรา ๑๑๔ และมาตรา ๑๑๕ แห่งพระราชบัญญัติ ล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ทั้งนี้ เฉพาะที่เกี่ยวกับการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน เนื่องจากการควบหรือรับโอนกิจการ

ในการดำเนินการตามวรรคสอง ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นแก่บุคคลใด สถาบันการเงินที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนต้องร่วมกันรับผิดชอบ ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น

เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลมิให้มีการจำกัดตัดตอนทางเศรษฐกิจ หากการควบหรือโอนกิจการมีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์นอกจากสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ มีจำนวนลดลงจนเหลือต่ำกว่าเจ็ดแห่ง หรือธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งแห่งใดมีส่วนแบ่งการตลาด สูงถึงระดับที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินการ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นโดยเร็ว

มาตรา ๗๓ เมื่อได้มีประกาศการให้ความเห็นชอบของธนาคารแห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๗๒ แล้ว ให้สถาบันการเงินที่จะควบ โอนหรือรับโอนกิจการ ทั้งหมดหรือบางส่วน จัดให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อพิจารณาการควบ โอนหรือรับโอนกิจการ ในการนี้มีให้หน้าบทบัญญัติ เกี่ยวกับการประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อการควบ โอนหรือรับโอนกิจการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับ

ให้สถาบันการเงินดังกล่าวเป็นกรณีโอนหุ้นเมื่อพ้นเจ็ดวันนับแต่วันที่มิประกาศ การให้ความเห็นชอบของธนาคารแห่งประเทศไทยตามมาตรา ๗๒ จนถึงวันประชุมผู้ถือหุ้น และเรียกประชุมผู้ถือหุ้น โดยจัดส่งหนังสือบอกให้ผู้ถือหุ้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันแต่ต้อง ไม่เกินสิบสี่วัน ทั้งนี้ ให้โฆษณาค่าบอกกล่าวนัดประชุมในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และโฆษณา ในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายในท้องถิ่นนั้นอย่างน้อยหนึ่งฉบับเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามวัน ก่อนวันประชุม

ในการประชุมถ้ามีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียง ของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมให้ถือว่า การควบ โอนหรือรับโอนกิจการนั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมาย

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจมีหุ้นในสถาบันการเงินใดตั้งแต่ร้อยละ เก้าสิบขึ้นไป เมื่อได้มีประกาศการให้ความเห็นชอบของธนาคารแห่งประเทศไทยตามมาตรา ๗๒ แล้ว ให้ถือว่าการให้ความเห็นชอบของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น และการควบ โอนหรือรับโอนกิจการนั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมายโดยไม่ต้องจัดให้มีการประชุม ผู้ถือหุ้นตามวรรคหนึ่ง

ห้ามมิให้บุคคลใดที่องสถาบันการเงินตามมาตรา ๗๒ เป็นคดีล้มละลายในระหว่าง การดำเนินการเพื่อควบ โอนหรือรับโอนกิจการตามที่ได้มีประกาศการให้ความเห็นชอบของ ธนาคารแห่งประเทศไทยตามมาตรา ๗๒

มาตรา ๗๔ ในกรณีที่สถาบันการเงินใดหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของสถาบันการเงิน ใดประสงค์จะซื้อหรือมีไว้ซึ่งหุ้นในสถาบันการเงินอื่น ไม่ว่าจะ เป็นสถาบันการเงินประเภท เดียวกันหรือต่างประเภท เพื่อควบหรือโอนกิจการอันจะเป็นผลให้สถาบันการเงินมีฐานะหรือ ค่าเนินกิจการมั่นคงยิ่งขึ้น ให้สถาบันการเงินหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของสถาบันการเงินดังกล่าว จัดทำโครงการเสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทย และให้ซื้อหุ้นหรือมีหุ้นได้เมื่อธนาคารแห่ง ประเทศไทยให้ความเห็นชอบโครงการแล้ว ในการให้ความเห็นชอบของธนาคารแห่ง ประเทศไทยจะกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้

ในการควบหรือโอนกิจการตามโครงการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความ เห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ให้นำความในมาตรา ๗๒ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๗๓ วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๗๕ ในการควบกิจการของสถาบันการเงินประเภทเดียวกันหรือ ต่างประเภทกัน หรือการโอนกิจการของสถาบันการเงินหนึ่งให้แก่อีกสถาบันการเงินหนึ่ง ทั้งหมดหรือบางส่วน หากมีการโอนสินทรัพย์ที่มีหลักประกันอย่างอื่นที่มีสิทธิจำนอง สิทธิจำนำ หรือสิทธิอื่นเกิดขึ้นแต่การค้ำประกันซึ่งยอมตกไปได้แก่ผู้รับโอนตามมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ให้หลักประกันอย่างอื่นนั้นตกแก่สถาบันการเงิน ที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๗๖ ในการควบกิจการของสถาบันการเงินประเภทเดียวกันหรือต่างประเภทกัน หรือการโอนกิจการของสถาบันการเงินหนึ่งให้แก่อีกสถาบันการเงินหนึ่งทั้งหมดหรือบางส่วน ถ้ามีการฟ้องร้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีอยู่ในศาลให้สถาบันการเงินที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการ แล้วแต่กรณี เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีดังกล่าว และอำนาจพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ตามคำพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ และในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้วก็ให้เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้น

มาตรา ๗๗ ในการโอนกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ดำเนินการโอนกิจการได้ตามส่วนนี้ หากมีการโอนสิทธิเรียกร้องที่เกี่ยวข้องกับการโอนกิจการนี้ไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา ๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของลูกหนี้ที่จะยกข้อต่อสู้ตามมาตรา ๓๐๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๗๘ สถาบันการเงินใดประสงค์จะเลิกประกอบกิจการ หรือหยุดประกอบกิจการเป็นการชั่วคราว สถาบันการเงินนั้นต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๙

การกำกับทั่วไป

มาตรา ๗๙ ห้ามมิให้สถาบันการเงินกระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ลดทุนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย และมิให้นำมาตรา ๑๑๑๗ มาตรา ๑๒๒๕ และมาตรา ๑๒๒๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมาตรา ๕๐ มาตรา ๑๓๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับ

ในการลดทุนตามวรรคหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจกำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้

(๒) ชื่อหรือมีไว้ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่

(ก) เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับการประกอบธุรกิจ หรือเป็นที่พัก หรือเพื่อสวัสดิสงเคราะห์ของพนักงานและลูกจ้างของสถาบันการเงินนั้นตามสมควร โดยได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการอนุญาตธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติด้วยก็ได้

(ข) เป็นการได้มาจากการชำระหนี้ การประกันการให้สินเชื่อ การซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินนั้นรับจำนองไว้จากการขายทอดตลาดโดยคำสั่งศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แต่ต้องจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวภายในสามปีนับแต่วันที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตกเป็นของสถาบันการเงิน ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นธนาคารแห่งประเทศไทยจะขยายเวลาการจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวโดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ให้ต้องปฏิบัติด้วยก็ได้

(ค) เป็นอสังหาริมทรัพย์ที่บริษัทเงินทุนที่ประกอบกิจการเงินทุนเพื่อการเคหะ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ชื่อหรือมีไว้เพื่อประกอบธุรกิจตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

(๓) รับหุ้นของสถาบันการเงินนั้นเป็นประกัน หรือรับหุ้นของสถาบันการเงินประเภทเดียวกันจากสถาบันการเงินประเภทเดียวกันอื่นเป็นประกัน

มาตรา ๘๐ ในกรณีที่มีการดำเนินการดังต่อไปนี้ ให้สถาบันการเงินแจ้งเป็นหนังสือให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการดำเนินการดังกล่าว

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมหนังสือบริคณห์สนธิ หรือข้อบังคับของสถาบันการเงิน

(๒) เปลี่ยนแปลงกรรมการ กรรมการบริหาร ผู้จัดการ หรือพนักงาน หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน

มาตรา ๘๑ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินจัดเก็บสมุดบัญชี เอกสาร ควงตรา หรือหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการ สินทรัพย์ และหนี้สิน ณ สถานที่ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

หมวด ๔

การตรวจสอบสถาบันการเงิน

มาตรา ๘๒ ให้สถาบันการเงินจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการชด้อยอื่น ๆ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดและให้คณะกรรมการตรวจสอบจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของสถาบันการเงินและรายงานตรงต่อคณะกรรมการของสถาบันการเงิน

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งจะต้องมีองค์ประกอบ คุณสมบัติ และอำนาจหน้าที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๘๓ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยหรือบุคคลภายนอกผู้มีคุณสมบัติอันสมควร เป็นผู้ตรวจการสถาบันการเงิน เพื่อตรวจสอบกิจการ สินทรัพย์ และหนี้สินของสถาบันการเงิน บริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วม และบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจทางการเงินนั้น ตลอดจนลูกหนี้และผู้ที่เกี่ยวข้องของสถาบันการเงินนั้น เป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะก็ได้

ให้ผู้ตรวจการสถาบันการเงินรายงานการตรวจสอบตามวรรคหนึ่งต่อธนาคารแห่งประเทศไทยตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

มาตรา ๘๔ ให้ผู้ตรวจการสถาบันการเงินมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) สั่งให้กรรมการ พนักงานหรือลูกจ้างของสถาบันการเงิน ผู้สอบบัญชีของสถาบันการเงิน และผู้รวบรวมหรือประมวลข้อมูลของสถาบันการเงินด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือด้วยอุปกรณ์อื่นใดมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจการ สินทรัพย์และหนี้สินของสถาบันการเงิน ส่งสำเนาหรือแสดงสมุดบัญชี เอกสาร ดวงตรา หรือหลักฐานอื่น

(๒) เข้าไปในสถานที่ประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน หรือในสถานที่ซึ่งรวบรวมหรือประมวลข้อมูลของสถาบันการเงินด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือด้วยอุปกรณ์อื่นใด เพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ของสถาบันการเงิน

(๓) เข้าไปในสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการประกอบธุรกิจอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้หรือมีหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาทำการของสถาบันการเงิน หรือเมื่อได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

(๔) ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี ในการออกคำสั่งยึดหรืออายัดดังกล่าวจะต้องระบุเหตุผลความจำเป็นและสิทธิของผู้ถูกยึดหรืออายัดนั้น

(๕) เข้าไปตรวจสอบฐานะหรือการดำเนินงานในสถานที่ประกอบธุรกิจของลูกหนี้ หรือบริษัทแม่ บริษัทลูก บริษัทร่วม หรือผู้ที่เกี่ยวข้องของสถาบันการเงิน รวมทั้งสั่งให้ลูกหนี้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ ส่งสำเนา หรือแสดงสมุดบัญชี เอกสารตรวจตรา หรือหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการสินทรัพย์และหนี้สินก็ได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการสถาบันการเงินตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ตรวจการสถาบันการเงินมีอำนาจมอบหมายให้บุคคลใดทำหน้าที่เพื่อช่วยเหลือตนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการสถาบันการเงินได้

มาตรา ๘๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการสถาบันการเงินและบุคคลตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง ให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๘๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘๔ ผู้ตรวจการสถาบันการเงินต้องแสดงบัตรประจำตัวแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวผู้ตรวจการสถาบันการเงินให้เป็นไปตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๘๗ ให้ผู้ตรวจการสถาบันการเงินเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๕

มาตรการในการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน

มาตรา ๘๘ ในกรณีที่สถาบันการเงิน กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการได้กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือข้อกำหนดหรือประกาศที่ออกโดยอัยการแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเตือนไปยังสถาบันการเงินหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้งดเว้นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) มีคำสั่งห้ามการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือข้อกำหนดหรือประกาศที่ออกโดยอัยการแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

(๓) มีคำสั่งถอดถอนกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการคนหนึ่งคนใดหรือทุกคน โดยให้ถือว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นมติที่ประชุมของผู้ถือหุ้น ในกรณีที่กรรมการผู้จัดการหรือผู้มีอำนาจในการจัดการถูกถอดถอนตาม (๓) หากบุคคลดังกล่าวพิสูจน์ได้ว่าคนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบในการกระทำความผิดดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจแต่งตั้งบุคคลนั้นเข้าดำรงตำแหน่งเดิมได้

มาตรา ๘๙ ในกรณีที่สถาบันการเงินมีฐานะหรือการดำเนินงานอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) มีคำสั่งให้สถาบันการเงินแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงานที่เป็นต้นเหตุให้เกิดความเสียหาย

(๒) มีคำสั่งให้สถาบันการเงินลดทุน เพิ่มทุน หรือทั้งลดทุนและเพิ่มทุน ภายในเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวัน นับแต่วันที่สถาบันการเงินได้รับแจ้งคำสั่ง ถ้าสถาบันการเงินไม่ดำเนินการหรือดำเนินการไม่ได้ตามกำหนด ให้ถือว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นนับแต่วันที่ครบกำหนดในคำสั่ง

ในกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วนเพื่อพยุงฐานะและกำรดำเนินงานของสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจมีคำสั่งให้สถาบันการเงินลดทุน เพิ่มทุน หรือลดทุน และเพิ่มทุนทันทีได้ โดยให้ถือว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น

มิให้นำมาตรา ๑๑๑๗ มาตรา ๑๒๒๐ มาตรา ๑๒๒๒ มาตรา ๑๒๒๔ มาตรา ๑๒๒๕ มาตรา ๑๒๒๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมาตรา ๕๐ มาตรา ๑๓๖ วรรคสอง (๒) มาตรา ๑๓๗ มาตรา ๑๓๘ และมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ มาใช้บังคับกับการลดทุนหรือเพิ่มทุน หรือการเสนอขายหุ้นเพิ่มทุนตามบทบัญญัตินี้

(๓) มีคำสั่งให้สถาบันการเงินระงับการดำเนินการทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราวภายในระยะเวลาที่กำหนด ในการนี้จะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขใด ๆ ด้วยก็ได้

(๔) มีคำสั่งให้สถาบันการเงินถอดถอนกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการคนใดคนหนึ่งหรือทุกคน และแต่งตั้งบุคคลอื่นเข้าไปดำรงตำแหน่งแทนในทันทีตามที่เห็นสมควร โดยให้ถือว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น

(๕) มีคำสั่งควบคุมสถาบันการเงินหรือเฟิกถอนใบอนุญาตของสถาบันการเงินนั้น เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเพื่อทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๘๐ ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นลูกจ้าง เพราะถูกถอดถอนจากการเป็นกรรมการ ผู้จัดการหรือผู้มีอำนาจในการจัดการตามมาตรา ๘๘ (๓) หรือ มาตรา ๘๘ (๔) ไม่มีสิทธิได้รับค่าชดเชยตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานหรือกฎหมายว่าด้วยแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

มาตรา ๘๑ กรณีดังต่อไปนี้ให้ถือว่าสถาบันการเงินมีฐานะหรือการดำเนินงานในลักษณะที่อาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน

(๑) สถาบันการเงิน กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการ ผ่าฝืนคำสั่งตามมาตรา ๘๘ (๒)

(๒) สถาบันการเงิน กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๐ และมาตรา ๖๒

(๓) สถาบันการเงิน กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการไม่จัดทำบัญชีเพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริงตามมาตรา ๖๓ หรือลงข้อความเท็จหรือปลอมบัญชี เอกสาร ซึ่งทำให้ไม่สามารถประเมินได้ว่าสถาบันการเงินนั้นมีฐานะการเงินและการดำเนินงานที่มั่นคงเป็นไปตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเงินกองทุน สิทธิทรัพย์สินทรัพย์สินสภาพคล่อง การกันสำรอง การจัดชั้นทรัพย์สิน และเรื่องอื่น ๆ ในพระราชบัญญัตินี้

(๔) สถาบันการเงินหยุดทำการจ่ายเงินที่มีหน้าที่จะต้องชำระคืน

(๕) สถาบันการเงินมีผลประกอบการขาดทุน และธนาคารแห่งประเทศไทยมีเหตุอันควรคาดได้ว่าสถาบันการเงินนั้นไม่อาจดำรงเงินกองทุนได้ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ เป็นกรณีตามมาตรา ๕๕ หรือไม่

มาตรา ๕๒ สถาบันการเงินใดหยุดทำการจ่ายเงินที่มีหน้าที่ต้องชำระคืน ให้สถาบันการเงินนั้นแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบทันที และห้ามมิให้ดำเนินกิจการใด ๆ เว้นแต่จะ ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากธนาคารแห่งประเทศไทย ให้สถาบันการเงินส่งรายงาน แสดงเหตุที่ต้องหยุดทำการจ่ายเงินตามวรรคหนึ่งภายในสามวันนับแต่วันที่หยุดทำการจ่ายเงิน

ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยแต่งตั้งผู้ตรวจการสถาบันการเงินเพื่อทำการสอบสวน กรณีตามวรรคหนึ่ง และเมื่อได้รับรายงานการสอบสวนจากผู้ตรวจการสถาบันการเงินแล้ว ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งให้ควบคุมสถาบันการเงิน เพิกถอนใบอนุญาตของสถาบันการเงิน หรือสั่งการตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๕๓ ห้ามมิให้สถาบันการเงินจ่ายเงิน ทรัพย์สินหรือค่าตอบแทนที่มีผล ทำให้เงินกองทุนเหลือต่ำกว่าเงินกองทุนที่ต้องดำรงไว้ตามมาตรา ๓๐ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) จ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดแก่ผู้ถือหุ้นเป็นการคืนส่วนทุน หรือ

(๒) จ่ายค่าตอบแทนในการบริหาร ซึ่งไม่รวมถึงค่าจ้างตามปกติแก่กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการสถาบันการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจอนุญาตให้สถาบันการเงินซื้อคืน ใต้ออน สละ หรือได้มาซึ่งหุ้นหรือผลประโยชน์ในฐานะ เป็นผู้ถือหุ้น อันจะมีผลเป็นการลดภาระทางการเงิน หรือแก้ไขฐานะการเงินของสถาบันการเงินนั้นได้

มาตรา ๙๔ ในกรณีที่สถาบันการเงินใดมีเงินกองทุนเหลือต่ำกว่าเงินกองทุน ที่จะต้องดำรงไว้ตามมาตรา ๓๐ ให้สถาบันการเงินนั้นเสนอโครงการเพื่อแก้ไขฐานะและ การดำเนินการต่อธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อขอความเห็นชอบตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังนี้

(๑) การเสนอโครงการต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่สถาบันการเงิน ผู้สอบบัญชีหรือธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจพบหรือทราบ

(๒) โครงการตาม (๑) อย่างน้อยต้องประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้

(ก) ขั้นตอนที่จะทำให้มีเงินกองทุนเพียงพอ

(ข) ระดับเงินกองทุนที่คาดว่าจะดำรงในแต่ละไตรมาสภายในระยะเวลา

ของโครงการ

(ค) ประเภทและธุรกิจที่จะประกอบกิจการ

(ง) ระยะเวลาของโครงการซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งปี

เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับโครงการแล้ว จะต้องพิจารณาให้ความ เห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับโครงการ และให้แจ้งสถาบัน การเงินทราบภายในเวลาดังกล่าว ในการนี้ จะกำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้

ในกรณีที่สถาบันการเงินไม่เสนอโครงการภายในกำหนดเวลาตาม (๑) หรือโครงการที่เสนอไม่ได้รับความเห็นชอบ หรือไม่ดำเนินการตามโครงการหรือดำเนินการ ไม่เป็นไปตามโครงการที่ได้รับความเห็นชอบหรือตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่ธนาคารแห่ง ประเทศไทยกำหนดตามวรรคสอง ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ของสถาบันการเงินนั้น

มาตรา ๙๕ ในกรณีที่สถาบันการเงินดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์ หนี้สิน หรือภาระผูกพันต่องานหนักรวมทุกประเภทต่ำกว่าร้อยละหกสิบของอัตราตามที่กำหนด ในมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีคำสั่งเข้าควบคุมสถาบันการเงินนั้น
- (๒) มีคำสั่งให้สถาบันการเงินนั้นเลิกกิจการและชำระบัญชีบริษัทลูกหากปรากฏว่าสินทรัพย์ของบริษัทลูกไม่พอกับหนี้สิน หรือบริษัทลูกไม่สามารถชำระหนี้ได้ เป็นปกติติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่าสามเดือน
- (๓) มีคำสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตสถาบันการเงินนั้น ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ทำให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน

มาตรา ๕๖ กรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเพิกถอนใบอนุญาตของสถาบันการเงินใดตามมาตรา ๘๘ (๕) มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๔ หรือมาตรา ๘๕ ให้สถาบันการเงินที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตนั้นเลิกกิจการ และให้ชำระบัญชีตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี เว้นแต่การใดที่เป็นอำนาจและหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย

หมวด ๖

การเข้าควบคุมสถาบันการเงิน

มาตรา ๕๗ เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยมีคำสั่งควบคุมสถาบันการเงินใดแล้ว ให้แจ้งคำสั่งเป็นหนังสือให้สถาบันการเงินนั้นทราบ และปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของสถาบันการเงินนั้น รวมทั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษาและหนังสือพิมพ์รายวันแห่งท้องถิ่นอย่างน้อยสองฉบับ

มาตรา ๕๘ เมื่อมีการออกคำสั่งควบคุมสถาบันการเงินใดแล้วให้ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินซึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสองคน

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศแต่งตั้งกรรมการคนใดคนหนึ่ง เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

มาตรา ๙๙ กรรมการควบคุมสถาบันการเงินจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการของสถาบันการเงินตามมาตรา ๒๔ และไม่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกับอำนาจหน้าที่ในฐานะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน

ให้กรรมการควบคุมสถาบันการเงินมีความรับผิดชอบทางกฎหมายเช่นเดียวกับกรรมการของสถาบันการเงิน

มาตรา ๑๐๐ ให้คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานควบคุมสถาบันการเงินคนหนึ่งหรือหลายคนเพื่อให้ปฏิบัติภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งได้ คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินกิจการของสถาบันการเงินที่ถูกคำสั่งควบคุมได้ทุกประการ และให้ประธานกรรมการเป็นผู้แทนของสถาบันการเงินนั้น

มาตรา ๑๐๑ เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยได้แจ้งคำสั่งควบคุมแก่สถาบันการเงินใดห้ามมิให้กรรมการและพนักงานของสถาบันการเงินดำเนินกิจการของสถาบันการเงินนั้นต่อไป เว้นแต่จะได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน

มาตรา ๑๐๒ ในกรณีที่มีคำสั่งควบคุมสถาบันการเงินใดให้กรรมการพนักงาน และลูกจ้างของสถาบันการเงินนั้นจัดการอันสมควรเพื่อปกป้องรักษาทรัพย์สินและประโยชน์ของสถาบันการเงินไว้และรวบรวมงานกิจการและมอบสิทธิพร้อมด้วยสมุดบัญชี เอกสาร ตวงตรา และสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวกับกิจการและสิทธิของสถาบันการเงินให้แก่คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินโดยไม่ชักช้า

ให้ผู้ครอบครองทรัพย์สินหรือเอกสารของสถาบันการเงินแจ้งการครอบครองให้คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๑๐๓ ให้คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินรายงานต่อธนาคารแห่งประเทศไทยว่าสมควรจะให้สถาบันการเงินที่ถูกคำสั่งควบคุมดำเนินกิจการต่อไปหรือไม่ พร้อมทั้งข้อมูลทางการเงินและเหตุผลประกอบ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่มิคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน

ในกรณีที่คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินเห็นสมควรให้สถาบันการเงินดำเนินกิจการต่อไป ให้คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินเสนอโครงการแก้ไขฟื้นฟูสถาบันการเงินดังกล่าวต่อธนาคารแห่งประเทศไทย โครงการแก้ไขฟื้นฟูสถาบันการเงินอย่างน้อยต้องประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ขั้นตอนที่จะทำให้มีเงินกองทุนเพียงพอ
- (๒) ระดับเงินกองทุนที่คาดว่าจะดำรงในแต่ละไตรมาส
- (๓) ประเภทและธุรกิจที่จะประกอบกิจการ
- (๔) ระยะเวลาของโครงการซึ่งจะต้องไม่เกินหนึ่งปี
- (๕) แผนการควบรวมกิจการหรือโอนกิจการ (ถ้ามี)

เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับรายงานจากคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินตามวรรคหนึ่งแล้วให้รายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเพื่อทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๑๐๔ ในกรณีที่คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินรายงานว่าจะให้สถาบันการเงินที่ถูกคำสั่งควบคุมดำเนินกิจการต่อไปได้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องมีคำสั่งเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับรายงานดังกล่าวภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานจากคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน

ถ้าธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการไปตามโครงการแก้ไขฟื้นฟูสถาบันการเงินตามที่คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินเสนอ ในการนี้ จะมีคำสั่งเลิกควบคุมก็ได้ และให้ประกาศคำสั่งเลิกควบคุมในราชกิจจานุเบกษาและหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายในท้องถิ่นนั้นอย่างน้อยสองฉบับ

ในกรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมีคำสั่งไม่เห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน หรือโครงการแก้ไขฟื้นฟูสถาบันการเงินไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตของสถาบันการเงินนั้น

มาตรา ๑๐๕ กรณีที่คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินรายงานว่าสถาบันการเงินที่ถูกควบคุมไม่อาจดำเนินกิจการต่อไปได้ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตสถาบันการเงินนั้น และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายในท้องถิ่นนั้นอย่างน้อยสองฉบับ

มาตรา ๑๐๖ กรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเพิกถอนใบอนุญาตของสถาบันการเงินใดตามมาตรา ๑๐๔ วรรคสาม หรือมาตรา ๑๐๕ ให้สถาบันการเงินที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตนั้นเลิกกิจการ และให้ชำระบัญชีตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี เว้นแต่การใดที่เป็นอำนาจและหน้าที่ของที่ประชุมผู้ถือหุ้นให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย

มาตรา ๑๐๗ เพื่อประโยชน์ในการเข้าควบคุมสถาบันการเงินตามหมวดนี้ ให้คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินหรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงินที่ได้รับมอบอำนาจ มีอำนาจสั่งให้บุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้แสดงหรือส่งสมุดบัญชี เอกสาร ดวงตรา และหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการและสินทรัพย์ของสถาบันการเงินที่ถูกควบคุม

มาตรา ๑๐๘ กรรมการควบคุมสถาบันการเงินและพนักงานควบคุมสถาบันการเงินอาจได้รับเงินค่าตอบแทนตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

มาตรา ๑๐๙ ค่าใช้จ่ายและเงินค่าตอบแทนในการควบคุมสถาบันการเงินใด ให้จ่ายจากสินทรัพย์ของสถาบันการเงินนั้น

มาตรา ๑๑๐ มิให้นำบทบัญญัติในหมวด ๓ การกำกับสถาบันการเงิน เว้นแต่ ส่วนที่ ๗ การจัดทำบัญชี การรายงาน และผู้สอบบัญชี มาใช้กับสถาบันการเงินในระหว่างที่ถูกควบคุมตามหมวดนี้

หมวด ๗

การกำกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

มาตรา ๑๑๑ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ ได้แก่

- (๑) สถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น
- (๒) นิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๑๒ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลระบบสถาบันการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายจัดตั้งสถาบันการเงินเฉพาะกิจอาจมอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทำหน้าที่ดังต่อไปนี้ทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน ตามที่กฎหมายได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีผู้รักษาการได้

- (๑) กำกับดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจนั้น
- (๒) มีอำนาจสั่งให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็น รวมทั้งแต่งตั้งบุคคลเพื่อตรวจสอบ และรายงานกิจการหรือทรัพย์สินของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ
- (๓) มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนบุคคลใดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ รวมทั้งกำหนดค่าตอบแทนหรือผลประโยชน์อื่นใดให้แก่บุคคลดังกล่าว
- (๔) กำหนดแนวนโยบายเพื่อให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจดำเนินการหรือถือปฏิบัติ
- (๕) มีอำนาจสั่งให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องปฏิบัติหรือยับยั้งการกระทำของสถาบันการเงินเฉพาะกิจที่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรี

ในการกำกับดูแลสถาบันการเงินเฉพาะกิจตามวรรคหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่อให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องปฏิบัติเพิ่มเติมหรือให้ห้ามทำบทบัญญัติใดของพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจนั้นได้

หมวด ๘
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๑๓ ผู้ใดประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจ
เครดิตฟองซิเอร์ โดยมิได้รับอนุญาตต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่
สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๑๑๔ สถาบันการเงินใดไม่ใช้ชื่อซึ่งมีคำว่า "ธนาคาร" "บริษัทเงินทุน"
หรือ "บริษัทเครดิตฟองซิเอร์" นำหน้า และ "จำกัด(มหาชน)" ต่อท้าย หรือไม่ใช้อักษรย่อ
"บมจ." นำหน้าแทนข้อความดังกล่าวข้างต้นแล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท
และปรับอีกไม่เกินวันละสามพันบาทตลอดเวลาที่ยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๑๕ ผู้ใดนอกจากสถาบันการเงินหรือผู้ที่ได้รับอนุญาตจากธนาคาร
แห่งประเทศไทย ใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อในธุรกิจว่า "ธนาคาร" "เงินทุน" "การเงิน"
"การลงทุน" "เครดิต" "ทรัสต์" "ไฟแนนซ์" "บริษัทเครดิตฟองซิเอร์" หรือคำอื่นใด
ที่มีความหมายเช่นเดียวกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีและปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท
และปรับอีกไม่เกินวันละสามพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๑๑๖ สถาบันการเงินใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓
มาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐
มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๒
มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖
มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕
มาตรา ๖๘ มาตรา ๗๐ มาตรา ๗๒ มาตรา ๗๓ มาตรา ๗๔ มาตรา ๗๕ มาตรา ๘๐
มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๗ หรือมาตรา ๘๘ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
ประกาศข้อกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข หรือคำสั่งที่กำหนดตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑

มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒
 มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๐
 มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๓
 มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๒
 มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ มาตรา ๗๐
 มาตรา ๗๑ มาตรา ๗๒ มาตรา ๗๓ มาตรา ๗๔ มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๗ มาตรา ๗๘
 มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖
 มาตรา ๘๗ มาตรา ๘๘ มาตรา ๘๙ (๑) (๓) และ (๔) หรือมาตรา ๙๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน
 สามแสนบาทและปรับอีกไม่เกินวันละสามพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะได้
 ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๑๗ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ (๒)
 และ (๓) มาตรา ๕๓ มาตรา ๘๓ หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ที่กำหนดตาม
 มาตรา ๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท
 และปรับอีกไม่เกินวันละสองพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๑๑๘ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๐๑ มาตรา ๑๐๒ หรือไม่
 ปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินหรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงินตาม
 มาตรา ๑๐๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีและปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีก
 ไม่เกินวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๑๑๙ ภายใต้งบบังคับมาตรา ๑๒๖ ในกรณีและผู้กระทำความผิดซึ่งต้อง
 รับโทษตามมาตรา ๑๑๓ หรือมาตรา ๑๑๕ เป็นนิติบุคคล หรือในกรณีที่สถาบันการเงิน
 กระทำความผิดตามมาตรา ๑๑๔ หรือมาตรา ๑๑๖ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจ
 ในการจัดการของนิติบุคคลหรือสถาบันการเงินนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิด
 นั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดนั้น

มาตรา ๑๒๐ ความผิดตามมาตรา ๑๑๖ ถ้ามิได้ฟ้องต่อศาลหรือมิได้มีการ
 เปรียบเทียบตามมาตรา ๑๔๘ ภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้ตรวจการสถาบันการเงินตรวจพบ
 การกระทำความผิดและรายงานให้ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยทราบหรือภายในห้าปี
 นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

มาตรา ๑๒๑ ผู้ใดให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อผู้ตรวจการสถาบันการเงินหรือคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน และปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

มาตรา ๑๒๒ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ตรวจการสถาบันการเงิน คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน หรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงิน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๑๒๓ ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ตรวจการสถาบันการเงิน บุคคลตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน หรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงิน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน และปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

มาตรา ๑๒๔ ผู้ใดถอน ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งตราหรือเครื่องหมายซึ่งผู้ตรวจการสถาบันการเงิน คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน หรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงินได้ประทับหรือหมายไว้ที่สิ่งนั้น ๆ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินสามแสนบาท

มาตรา ๑๒๕ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด ๆ อันผู้ตรวจการสถาบันการเงิน คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน หรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงินได้ยึดอายัดรักษาไว้ หรือสั่งให้ส่ง เพื่อเป็นพยานหลักฐานหรือเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ไม่ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะรักษาทรัพย์สินหรือเอกสารนั้นไว้เองหรือสั่งให้ผู้นั้นหรือผู้อื่นส่งหรือรักษาไว้ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

มาตรา ๑๒๖ ในกรณีที่สถาบันการเงินใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๒ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ กรรมการหรือผู้จัดการของสถาบันการเงินนั้นหรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีและปรับไม่เกินสามแสนบาท เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าคนมิได้มีส่วนในการกระทำ ความผิดของสถาบันการเงินนั้น

ในกรณีที่สถาบันการเงินใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๙ มาตรา ๘๑ หรือมาตรา ๘๑ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งที่กำหนดตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๘ มาตรา ๖๓ หรือมาตรา ๗๙ กรรมการผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท เว้นแต่ จะพิสูจน์ได้ว่าคนมิได้มีส่วนในการกระทำ ความผิดนั้น

มาตรา ๑๒๗ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบัน การเงินผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วย การปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แก่ประชาชนทราบ และโดยการหลอกลวงดังกล่าวนั้นได้ไป ซึ่งทรัพย์สินจากประชาชนผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๒๘ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบัน การเงินผู้ใดซึ่งได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของสถาบันการเงินหรือทรัพย์สินที่สถาบัน การเงินเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของคนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของสถาบันการเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๒๙ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบัน การเงินผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของสถาบันการเงินหรือซึ่งสถาบันการเงินเป็นเจ้าของ รวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของคนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๓๐ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใดเอาไปเสียบ ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินอันสถาบันการเงินมีหน้าที่ดูแลหรือที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันการเงิน ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา ๑๓๑ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ โดยรู้ว่าเจ้าหนี้ของสถาบันการเงินหรือเจ้าหนี้ของบุคคลอื่นซึ่งจะใช้สิทธิของเจ้าหนี้สถาบันการเงินบังคับชำระหนี้จากสถาบันการเงิน หรือใช้หรือน่าจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ เพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

(๑) ย้ายไปเสียบ ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินของสถาบันการเงิน หรือ

(๒) แกล้งให้สถาบันการเงินเป็นหนี้ซึ่งไม่เป็นความจริง

มาตรา ๑๓๒ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใดกระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่นอันเป็นการเสียหายแก่สถาบันการเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๓๓ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใดกระทำหรือยินยอมให้กระทำการดังต่อไปนี้ เพื่อลวงให้สถาบันการเงินหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้ หรือลวงบุคคลใด ๆ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

(๑) ทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชีเอกสารหรือหลักประกันของสถาบันการเงินหรือที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน

(๒) ลงข้อความเท็จหรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชีหรือเอกสารของสถาบันการเงิน หรือ

(๓) ทำบัญชีไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบัน หรือไม่ตรงต่อความเป็นจริง

8

มาตรา ๑๓๔ ความผิดตามมาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๒๘ มาตรา ๑๒๙
มาตรา ๑๓๐ มาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๒ หรือมาตรา ๑๓๓ หากผู้กระทำเป็นพนักงานของ
สถาบันการเงินต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๑๓๕ ผู้สอบบัญชีหรือผู้ชำนาญการเฉพาะด้านผู้ใดปฏิบัติงานสอบบัญชี
เพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชี
หรือข้อกำหนดเพิ่มเติมตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด หรือทำรายงานเท็จ
หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๖ หรือมาตรา ๖๗ หรือมาตรา ๖๘ ต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๖ ผู้ใดก่อให้เกิดกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของ
สถาบันการเงินหรือผู้ชำนาญการเฉพาะด้านของสถาบันการเงิน กระทำความผิดตามที่บัญญัติ
ไว้ในมาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๒๘ มาตรา ๑๒๙ มาตรา ๑๓๐ มาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๒
มาตรา ๑๓๓ หรือมาตรา ๑๓๕ ไม่ว่าจะด้วยการใช้ สิ่ง ชูเชิญ จ้าง หรือด้วยวิธีอื่นใด
ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๑๓๗ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้
ความสะดวกในการที่กรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน
ผู้สอบบัญชี หรือผู้ชำนาญการเฉพาะด้านของสถาบันการเงินกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้
ในมาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๒๘ มาตรา ๑๒๙ มาตรา ๑๓๐ มาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๒
มาตรา ๑๓๓ หรือมาตรา ๑๓๕ ไม่ว่าจะก่อนหรือขณะกระทำความผิด ต้องระวางโทษตามที่
บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ เว้นแต่ผู้นั้นมิได้รู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้น

มาตรา ๑๓๘ ความผิดตามมาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๒๘ มาตรา ๑๒๙
มาตรา ๑๓๐ มาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๒ มาตรา ๑๓๓ มาตรา ๑๓๕ มาตรา ๑๓๖
และมาตรา ๑๓๗ เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญา ให้พนักงานอัยการมีอำนาจเรียก
ทรัพย์สิน หรือราคา หรือค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแทนผู้เสียหายด้วย และให้
ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล

มาตรา ๑๓๘ ในกรณีที่น่าปรากฏว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๗
มาตรา ๑๒๘ มาตรา ๑๒๙ มาตรา ๑๓๐ มาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๒ มาตรา ๑๓๓
มาตรา ๑๓๕ มาตรา ๑๓๖ หรือมาตรา ๑๓๗ และธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าหากปล่อย
เงินเข้าไว้ อาจเกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน ให้ธนาคารแห่งประเทศไทย
มีอำนาจสั่งปิดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลนั้นหรือทรัพย์สินซึ่งตามกฎหมายอาจถือได้ว่าเป็น
ของบุคคลนั้น แต่จะปิดหรืออายัดทรัพย์สินเกินกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีที่มี
การฟ้องคดีต่อศาลให้คำสั่งปิดหรืออายัดดังกล่าวยังคงมีผลต่อไปจนกว่าศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น
ในกรณีมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่สามารถฟ้องคดีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันได้ ศาลที่มีเขตอำนาจ
อาจสั่งขยายระยะเวลาออกไปอีกตามคำขอของธนาคารแห่งประเทศไทยได้

ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทย
เป็นผู้ดำเนินการปิดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง

การกำหนดวิธีการในการดำเนินการปิดหรืออายัดทรัพย์สินและการกำหนด
จำนวนเงินที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีพและเลี้ยงดูครอบครัวของบุคคลที่ถูกปิดหรืออายัดทรัพย์สิน
ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ผู้ใดทำลาย ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์
โอนให้แก่บุคคลอื่น หรือกระทำการใด ๆ ให้เสียหายแก่ทรัพย์สินที่ถูกปิดหรืออายัดตามวรรคหนึ่ง
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๔๐ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลตามมาตรา ๑๓๘ จะหลบหนี
ออกนอกราชอาณาจักร ศาลอาญาโดยคำร้องขอของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งห้าม
มิให้บุคคลนั้นออกนอกราชอาณาจักรไว้ก่อนได้

ในกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติโดยคำร้องขอของ
ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยหรือบุคคลที่ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยมอบหมาย
มีอำนาจสั่งห้ามมิให้บุคคลตามมาตรา ๑๓๘ ออกนอกราชอาณาจักรไว้ก่อนเป็นการชั่วคราว
ได้เป็นเวลาไม่เกินสิบห้าวัน จนกว่าศาลอาญาจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของศาลอาญาตามวรรคหนึ่งหรือของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
ตามวรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๔๑ ผู้ใดล่วงรู้กิจการของสถาบันการเงินใดเนื่องจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมายหรือเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมาย อันเป็นกิจการที่ตามปกติวิสัยจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย ถ้าผู้นั้นนำไปเปิดเผยแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การเปิดเผยในกรณี ดังต่อไปนี้

- (๑) การเปิดเผยตามหน้าที่หรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดี
- (๒) การเปิดเผยเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้
- (๓) การเปิดเผยแก่ผู้ตรวจสอบบัญชีของสถาบันการเงินนั้นหรือหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับสถาบันการเงินนั้น
- (๔) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฐานะการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น
- (๕) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน
- (๖) การเปิดเผยความลับของลูกค้าสถาบันการเงินที่ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชนแล้ว
- (๗) การเปิดเผยความลับของลูกค้าของสถาบันการเงินซึ่งลูกค้าดังกล่าวให้ความยินยอมแล้ว
- (๘) การเปิดเผยให้แก่บริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจทางการเงินเดียวกัน
- (๙) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

มาตรา ๑๔๒ ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของสถาบันการเงินโดยเหตุที่เป็นผู้มีอำนาจในการจัดการหรือเป็นพนักงาน และเปิดเผยความลับนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการเปิดเผยตามกรณีในมาตรา ๑๔๑ วรรคสอง

มาตรา ๑๔๓ ผู้ใดเข้าสู่ระบบเครือข่ายปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของสถาบันการเงินใด โดยใช้รหัสหรือวิธีการอื่นใดโดยไม่มีอำนาจหน้าที่กระทำการนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔๔ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งเครื่องขายคอมพิวเตอร์หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลอันประมวลด้วยคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลอื่นใดอันเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของสถาบันการเงินโดยตนเองมิได้มีอำนาจหน้าที่กระทำการนั้น ถ้าได้กระทำให้เกิดความเสียหายแก่สถาบันการเงินหรือผู้หนึ่งผู้ใดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔๕ ผู้ใดจำหน่าย จ่าย แจก หรือโอน ข้อมูลที่ได้มาจากการกระทำ ความผิดตามมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ ทั้งหมดหรือบางส่วน ให้แก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔๖ ผู้ใดเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิด หรือเป็นผู้สนับสนุน การกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ หรือมาตรา ๑๔๕ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๑๔๗ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ หรือมาตรา ๑๔๖ ถ้าได้กระทำนอกราชอาณาจักรทั้งหมดหรือแต่บางส่วน และผู้เสียหายเป็นผู้มี สัญชาติไทยหรือเป็นนิติบุคคลสัญชาติไทยหรือมีสำนักงานสาขาในประเทศไทย ให้ถือว่าความผิดนั้น ได้กระทำในราชอาณาจักร

มาตรา ๑๔๘ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๔๖ หรือมาตรา ๑๔๗ เป็นผู้ที่มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๔๙ ความผิดตามมาตรา ๑๑๖ และมาตรา ๑๒๖ ให้คณะกรรมการที่ รัฐมนตรีแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบได้

81

คณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งให้มีจำนวนสามคน โดยอย่างน้อยต้องเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหนึ่งคน

เมื่อคณะกรรมการได้ทำการเปรียบเทียบกรณีใด และผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดแล้ว ให้คดีอาญานั้นเป็นอันเลิกกันในกรณีที่ผู้มิอำนาจในการจัดการเป็นผู้ต้องหา ให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกันต่อเมื่อได้ชำระค่าปรับจากทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าว

หมวด ๘

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๕๐ ให้ถือว่าธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์แล้วแต่กรณี อยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นสถาบันการเงินที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประเภทนั้นตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕๑ บรรดากฎกระทรวง ประกาศกระทรวงการคลัง หรือประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์บรรดาที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปจนกว่าจะได้มีการกำหนดประกาศข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง ตามพระราชบัญญัตินี้ ออกใช้บังคับ

มาตรา ๑๕๒ สถาบันการเงินใดได้รับอนุญาตผ่อนผันให้ลงทุน หรือซื้อ หรือมีหุ้นเกินอัตราส่วนตามมาตรา ๓๒ อยู่แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้สถาบันการเงินมีสิทธิถือหรือมีไว้ต่อไปตามเงื่อนไขที่ได้รับการผ่อนผัน แต่ต้องไม่เกินกำหนดห้าปี

ในกรณีที่สถาบันการเงินใดได้รับผ่อนผันให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่ง เกินอัตราส่วนตามมาตรา ๔๘ อยู่แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้อย่างบังคับ ให้สถาบันการเงินนั้นคงให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบ ลิสซิ่ง ตามสัญญาที่ผูกพันไว้แล้วต่อไปได้จนกว่าจะครบกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ตามที่ระบุใน สัญญาดังกล่าว

สถาบันการเงินใดให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบ ลิสซิ่ง แก่บุคคลใดและผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าวรวมกันเกินอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๔๘ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้อย่างบังคับ โดยการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่งดังกล่าวไม่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ ที่ใช้อยู่บังคับอยู่ในขณะนั้น สถาบันการเงินดังกล่าวจะให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่งแก่บุคคลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าวอีกไม่ได้ และต้องดำเนินการ เพื่อทำให้การให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่งดังกล่าวเป็นไปตามที่บัญญัติในมาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๔๘ โดยเร็ว แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้อย่างบังคับ

สถาบันการเงินใดได้รับผ่อนผันให้มีไว้ซึ่งอสังหาริมทรัพย์อยู่แล้วก่อนวันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้อย่างบังคับ ให้สถาบันการเงินดังกล่าวมีไว้ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นต่อไปได้ตาม เงื่อนไขที่ได้รับการผ่อนผันนั้น

มาตรา ๑๕๓ บริษัทเงินทุนที่ได้รับใบอนุญาตอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้อย่างบังคับ ให้ประกอบธุรกิจได้ไม่น้อยกว่าที่ได้รับอนุญาตไว้แล้ว

มาตรา ๑๕๔ ให้สาขาของธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการ วิเทศธนกิจอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้อย่างบังคับ ประกอบกิจการวิเทศธนกิจต่อไปได้ โดยให้ ปฏิบัติตามประกาศ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบกิจการวิเทศธนกิจ ที่มีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้อย่างบังคับจนกว่าจะได้มีประกาศ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบกิจการวิเทศธนกิจตามพระราชบัญญัตินี้

8

มาตรา ๑๕๕ ในระหว่างห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มิให้นำบทบัญญัติ
ในมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ
กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

มาตรา ๑๕๖ บริษัทที่มีได้ประกอบธุรกิจทางการเงินแต่ได้รับการผ่อนผัน
ให้ถือหุ้นในสถาบันการเงินใดเกินอัตราที่กำหนดในมาตรา ๑๘ อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้
ใช้บังคับ ให้ถือหุ้นของสถาบันการเงินนั้นได้ต่อไป และอาจซื้อหุ้นเพิ่มทุนเพื่อรักษาสัดส่วน
การถือหุ้นที่มีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับได้ แต่ถ้าได้จำหน่ายหุ้นนั้นไปเท่าใด ให้คงมี
สิทธิถือหุ้นเกินอัตราที่กำหนดได้ เท่าจำนวนหุ้นที่เหลืออยู่นั้น

ห้ามมิให้บริษัทตามวรรคหนึ่งซื้อหุ้นของสถาบันการเงินที่ตนถืออยู่เพิ่มเมื่อพ้นกำหนด
ระยะเวลาที่ได้รับการผ่อนผันตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๕๗ บุคคลใดถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นของสถาบันการเงินแห่งใดแห่งหนึ่ง
เกินอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๑๘ เนื่องจากการนับรวมหุ้นของผู้ที่เกี่ยวข้องถืออยู่หรือมีไว้อยู่
ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยการถืออยู่หรือมีไว้ซึ่งหุ้นของสถาบันการเงินดังกล่าว
ไม่จัดออกกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น ให้คงมีสิทธิถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นนั้นได้ต่อไป แต่ถ้าได้
จำหน่ายหุ้นนั้นไปเท่าใดก็ให้คงมีสิทธิถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นนั้นเกินอัตราที่กำหนดได้ เท่าจำนวนหุ้น
ที่เหลือ และให้บุคคลดังกล่าวต้องดำเนินการเพื่อให้การถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นดังกล่าวเป็นไปตามที่
บัญญัติในมาตรา ๑๘ โดยเร็ว แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๕๘ ให้ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การขออนุญาตจัดตั้งธนาคาร
ที่จำกัดขอบเขตธุรกิจมีผลบังคับต่อไปภายใต้หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่ธนาคารแห่ง
ประเทศไทยกำหนด

แบบสอบถาม

แบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ไทย

วัตถุประสงค์ เพื่อนำมาวิจัยในการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ไทย

- สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปฏิบัติงานในธนาคาร ธนาคารแห่งประเทศไทย
 ประกอบอาชีพทั่วไป ธนาคารพาณิชย์
 นักศึกษา ธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ

part : A

1. ปัจจุบันท่านมีความมั่นใจในการดำเนินธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ไทยเพียงใด
2. วิฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเมื่อปี 2540 ท่านคิดว่าการดำเนินธุรกรรมต่างๆของธนาคารพาณิชย์ไทยเป็นส่วนหนึ่งของสาเหตุในการเกิดวิฤติเศรษฐกิจนั้นด้วยหรือไม่
3. ในปัจจุบันท่านมีความมั่นใจในการนำเงินมาออมกับธนาคารพาณิชย์ไทยเพียงใด
4. ท่านมีความมั่นใจว่าภายใน 3 ปี นับจากนี้ธนาคารพาณิชย์ของไทยจะกลับมาสู่ภาวะก่อนเกิดวิฤติในปี 2540ได้เพียงใด

1.มั่นใจมาก	2.มั่นใจ	3.เฉยๆ	4.ไม่มั่นใจ	5.ไม่ออกความคิดเห็น

part : B

การสอบถามในกรณีการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย

1. ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ปี 2540 ท่านคิดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยเพียงใด
2. เมื่อเปรียบเทียบการให้สินเชื่อในเวลาก่อนเกิดเกิดวิกฤติกับหลังเกิดวิกฤติ ท่านคิดว่าการปล่อยสินเชื่อหลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจแล้วธนาคารพาณิชย์ไทยได้รับการตรวจสอบที่เคร่งครัดและรัดกุมมากขึ้นหรือไม่
3. การให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจมีการทุจริต ในการปล่อยสินเชื่อหรือไม่
4. บุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อดังต่อไปนี้ ท่านเห็นว่ากลุ่มบุคคลใดที่มีส่วนทุจริตในการให้สินเชื่อมากที่สุด
 - 4.1 ผู้บริหาร (ณ สำนักงานใหญ่)
 - 4.2 พนักงานระดับภาค – ผู้จัดการสาขา
 - 4.3 พนักงานสินเชื่อ
5. ความเห็นอื่น ๆ
ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 ที่บัญญัติ ห้ามให้สินเชื่อแก่กรรมการหรือญาติ หรือพรรคพวกของกรรมการ เพียงขอแค่การควบคุมการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์หรือไม่

1.มั่นใจมาก	2.มั่นใจ	3.เฉยๆ	4.ไม่มั่นใจ	5.ไม่ออกความคิดเห็น

ประวัติผู้เขียน

นาย วัชร ธีระเจตกุล เกิดวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ.2506 ที่จังหวัดอุบลราชธานี สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนเบญจมะหาราช ปีการศึกษา 2524 นิติศาสตร์บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2530 ชั้นเนติบัณฑิตจากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 46 ปีการศึกษา 2537 และเข้าศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชากฎหมายธุรกิจบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เมื่อปีการศึกษา 2539

ปัจจุบัน ประกอบอาชีพ ทนายความ